

Τ.Ε.Ι. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ**

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΕΛΕΓΚΟΥΡΙΑΔΗ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΠΑΠΠΑ

ΠΑΤΡΑ, 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT	7
Εισαγωγή.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	10
ΠΑΙΔΟΦΙΛΙΑ	10
1.1 Ορισμός παιδοφιλίας/παιδεραστίας.....	10
1.2 Αίτια παιδοφιλίας.....	12
1.3 Χαρακτηριστικά παιδόφιλου.....	14
1.4 Τρόποι δράσης των παιδόφιλων στο διαδίκτυο	15
1.5 Τα σύμβολα των παιδόφιλων	17
1.6 Αντιμετώπιση του φαινομένου – Παρέμβαση	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	22
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ	22
2.1 Ιστορική αναδρομή για το έγκλημα.....	22
2.1.1 Χαρακτηριστικά του εγκλήματος.....	23
2.2 Από το συμβατικό έγκλημα στο ηλεκτρονικό έγκλημα	24
2.3 Ηλεκτρονικό έγκλημα	25
2.4 Μορφές ηλεκτρονικού εγκλήματος.....	26
2.5 Χαρακτηριστικά ηλεκτρονικού εγκλήματος.....	29
2.6. Ασφάλεια στο Διαδίκτυο.....	30
2.6.1 Ενδείξεις πως ένα παιδί διατρέχει κίνδυνο στο Διαδίκτυο	31
2.7 Νομοθεσία	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	37
ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ.....	37
3.1 Χαρακτηριστικά της διαδικτυακής πορνογραφίας.....	37
3.2 Αίτια χρήσης διαδικτυακής πορνογραφίας.....	38

3.3 Παιδική πορνογραφία	40
3.4 Παιδική κακοποίηση	43
3.5 Χαρακτηριστικά θύματος.....	50
3.6 Σωματικές επιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης.....	52
3.7 Ψυχολογικές επιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης	53
3.8 Νομοθεσία παιδικής πορνογραφίας – παιδικής κακοποίησης.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	63
ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ	63
4.1 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην πρόληψη	63
4.2 Κοινωνική εργασία με κακοποιημένο παιδί	64
4.3 Κοινωνική εργασία στο σχολείο του κακοποιημένου παιδιού	65
4.4 Κοινωνική εργασία με την οικογένεια.....	67
4.5 Κοινωνική εργασία με δράστη σεξουαλικής κακοποίησης.....	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο	70
ΦΟΡΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ.....	70
5.1 ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ	70
5.2 ΦΟΡΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	74
5.3 Δίωξη ηλεκτρονικού εγκλήματος.....	77
5.4 Δράσεις – Πρόληψη και ενημέρωση	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο	87
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	87
6.1 Σκοπός έρευνας.....	87
6.2 Είδος έρευνας.....	87
6.3 Ερευνητικά ερωτήματα	88
6.4 Δειγματοληψία - Πληθυσμός έρευνας.....	88
6.5 Ερευνητικό εργαλείο.....	89
6.5.1 Είδος Ερωτήσεων.....	89

6.6 Τόπος και χρόνος έρευνας.....	91
6.7 Συλλογή δεδομένων	91
6.8 Αξιοπιστία και εγκυρότητα της έρευνας.....	91
6.9 Περιορισμοί στην έρευνα.....	92
6.10 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ποσοτικής έρευνας με ερωτηματολόγιο.....	92
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο	94
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	94
7.1 Εισαγωγή	94
7.2 Αποτελέσματα	94
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ^ο	116
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ/ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	116
8.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	116
8.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	117
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	122

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση της πτυχιακής μας εργασίας θα θέλαμε να αποδώσουμε τις ευχαριστίες μας:

- Στην επόπτρια μας, κα. Λαμπρινή Παππά που μας βοήθησε με τις συμβουλές της για την ολοκλήρωση της πτυχιακής και υπήρξε πολύ υποστηρικτική απέναντι μας.
- Στην βιβλιοθήκη του Α.Τ.Ε.Ι Δυτικής Ελλάδας καθώς και την βιβλιοθήκη του Τ.Ε.Ι Αθήνας, για την παροχή της κατάλληλης βιβλιογραφίας.
- Στα παιδιά που αφιέρωσαν χρόνο και συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια, βοηθώντας μας με αυτόν τον τρόπο στην έρευνα.
- Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τις οικογένειες μας, που μας στήριξαν ψυχολογικά και οικονομικά τόσο στην διάρκεια των σπουδών μας, όσο και στην συγγραφή της πτυχιακής μας εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο σκοπός της έρευνας μας ήταν να εξετάσουμε την σχέση των εφήβων με το Διαδίκτυο, τις γνώσεις που είχαν για την διαδικτυακή παιδική πορνογραφία καθώς και σε ποιο βαθμό ήταν ενημερωμένοι από το σχολείο και την οικογένεια για το συγκεκριμένο θέμα.

Η συγκεκριμένη έρευνα ήταν ποσοτική, με ερευνητικό εργαλείο το ερωτηματολόγιο. Τα ερωτηματολόγια αυτά, δόθηκαν κυρίως σε εφήβους για να τα συμπληρώσουν. Μεταξύ άλλων ευρημάτων, παρατηρήθηκε ότι ενώ η πλειονότητα γνώριζε τι είναι η διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση, δεν είχε καμία αναστολή στο να συνομιλήσει με αγνώστους.

Καταλήγοντας, αυτό που διαπιστώσαμε ήταν πως ο ρόλος της πολιτείας σε αυτές τις περιπτώσεις, θα έπρεπε να έχει διττή σημασία: αρχικά, να ενημερώνει και να ευαισθητοποιεί τους πολίτες για την πρόληψη του φαινομένου και παράλληλα να ελέγχει την υπάρχουσα νομοθεσία και σε περιπτώσεις που κρίνεται ανεπαρκής, να αναθεωρείται.

Λέξεις-κλειδιά: έφηβοι, διαδίκτυο, παιδική πορνογραφία, παρενόχληση, έρευνα

ABSTRACT

The goal of our study was to assess the relationship teenagers have with the internet, their knowledge on online child pornography, as well as to what degree they were informed by their school and family on this specific issue.

This study was quantitative and the main research tool were questionnaires. These were distributed to teenagers to be filled out. Amongst other findings, it was observed that, in spite of a majority being aware of what online sexual harrassment is, the same majority showed no restraint when it comes to chatting with strangers.

In conclusion, what we observed was that the state should have a double role in those cases: primarily, to inform and raise awareness among citizens in order to prevent this phenomenon, and also, to check current legislation in order to help in its revision in cases where it is deemed inadequate.

Keywords: teenagers, internet, child pornography, harassment, study

Εισαγωγή

Το φαινόμενο της διαδικτυακής παιδικής πορνογραφίας παρουσιάζει αύξηση τα τελευταία χρόνια, με ολοένα και περισσότερα περιστατικά να βγαίνουν στην επιφάνεια και να γίνονται ευρέως γνωστά.

Η άνοδος και η εξέλιξη της τεχνολογίας και τους Διαδικτύου, μπορεί να συμβάλλει θετικά στην καθημερινότητα των ανθρώπων, ταυτόχρονα όμως έχει προκαλέσει αρκετά προβλήματα. Κάποια από τα προβλήματα που προκύπτουν είναι ο εθισμός στο Διαδίκτυο, η εξαπάτηση των πολιτών μέσα από το Διαδίκτυο, το cyber bullying και η διαδικτυακή παιδική πορνογραφία.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία ασχολήθηκε με το θέμα της παιδικής πορνογραφίας και το Διαδίκτυο, και αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος της εργασίας αποτελείται από 5 κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο, έγινε αναφορά στην παιδοφιλία και δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην ανάλυση του ορισμού του παιδόφιλου, στα αίτια που τον οδήγησαν στην παιδοφιλία, καθώς και στα χαρακτηριστικά του και τον τρόπο δράσης του.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, έγινε λόγος για το ηλεκτρονικό έγκλημα. Αρχικά, καταγράφηκε η ιστορική αναδρομή του εγκλήματος και τα χαρακτηριστικά του γενικά. Έπειτα, παρουσιάστηκε ο ορισμός του ηλεκτρονικού εγκλήματος, οι μορφές και τα χαρακτηριστικά του πιο συγκεκριμένα. Το κεφάλαιο ολοκληρώθηκε με την ασφάλεια στο Διαδίκτυο και την νομοθεσία.

Στο τρίτο κεφάλαιο εξετάστηκε το φαινόμενο της πορνογραφίας, τα χαρακτηριστικά της καθώς και οι αιτιολογικοί παράγοντες. Επιπρόσθετα, έγινε ειδική αναφορά στην παιδική πορνογραφία, την παιδική κακοποίηση και τα χαρακτηριστικά του θύματος. Ακόμη, αναλύθηκαν οι σωματικές και ψυχολογικές επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης καθώς και η νομοθεσία που ισχύει σε αυτές τις περιπτώσεις.

Στο τέταρτο κεφάλαιο ακολούθησε ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην ενημέρωση και στην πρόληψη, καθώς και ο ρόλος του με το κακοποιημένο παιδί, την οικογένεια, το σχολείο και τον δράστη.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, περιλήφθηκαν οι φορείς υποστήριξης, οι γραμμές καταγγελίας και ο ρόλος της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος.

Στο δεύτερο μέρος της πτυχιακής εργασίας, αναλύθηκε η μεθοδολογία της έρευνας, τα αποτελέσματα της και τέλος, τα συμπεράσματα και οι προτάσεις μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΠΑΙΔΟΦΙΛΙΑ

1.1 Ορισμός παιδοφιλίας/παιδεραστίας

Η παιδοφιλία, ορίζεται ως οι "επαναλαμβανόμενες και επίμονες σεξουαλικές τάσεις και φαντασιώσεις που αφορούν σεξουαλική δραστηριότητα με παιδιά". Ο όρος παιδοφιλία χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στο DSM-III το 1980 και χρησιμοποιήθηκε με σκοπό να περιγράψει μια κατηγορία ανθρώπων που κακοποιούν σεξουαλικά τα παιδιά (child molesters). Ωστόσο, ο ορισμός αυτός, δεν εμπεριέχει την σωματική δραστηριότητα. Σύμφωνα με αυτό, η διάγνωση της παιδοφιλίας θα μπορούσε να αναφέρεται σε άτομα που έχουν επιθυμίες και φαντασιώσεις αλλά δεν τις διαπράττουν, ενώ ταυτόχρονα δεν αναφέρεται σε άτομα που δεν είχαν τέτοιες επιθυμίες αλλά έχουν κακοποιήσει σεξουαλικά ένα παιδί. Κάποιοι κλινικοί, όταν πρόκειται να εισάγουν άτομα σε θεραπεία, χρησιμοποιούν τον όρο child molesters αντί του όρου pedophiles (παιδόφιλοι) (Γιωτάκος, 2004).

Τα τελευταία χρόνια, έχουν πραγματοποιηθεί έρευνες για να διαχωριστεί ο όρος παιδόφιλος από τον παιδοβιαστή. Οι διαφορές τους δεν είναι πολλές, αλλά ουσιαστικές. Αρχικά, οι παιδοβιαστές είναι συνήθως νέα άτομα, ενώ σε αντίθεση οι παιδόφιλοι είναι μεγαλύτερης ηλικίας. Επιπλέον, οι παιδοβιαστές χρησιμοποιούν κατά κύριο λόγο την βία, ενώ οι παιδόφιλοι χρησιμοποιούν στρατηγικό τρόπο προσέγγισης και ανάπτυξη σχέσης εμπιστοσύνης με το παιδί. Τέλος, οι παιδοβιαστές είναι πιο επικίνδυνοι, καθώς δρουν γρήγορα και ο γονέας ή κηδεμόνας δεν έχει χρόνο να αντιδράσει (<http://www.paidiatros.com/>).

Σύμφωνα με το DSM IV (American Psychiatric Association 1994), η παιδοφιλία ορίζεται από τα εξής διαγνωστικά κριτήρια:

- Επαναλαμβανόμενες και επίμονες σεξουαλικές τάσεις, φαντασιώσεις ή συμπεριφορές, που περιλαμβάνουν σεξουαλική δραστηριότητα με παιδιά (μικρότερα των 13 ετών).

- Τάσεις, φαντασιώσεις ή συμπεριφορές που προκαλούν κλινικά σημαντική δυσφορία ή διαταραχή στην κοινωνική, εργασιακή ή άλλη σημαντική περιοχή της λειτουργικότητας του παιδιού.
- Το άτομο είναι τουλάχιστον 16 ετών και τουλάχιστον 5 χρόνια μεγαλύτερος του παιδιού (Γιωτάκος, 2004).

Όσον αφορά τα κριτήρια, υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την ικανότητα τους ανάμεσα στους κλινικούς. Αρχικά, η απαραίτητη ύπαρξη δυσφορίας ή διαταραχής στη λειτουργικότητα μπορεί να δυσχεράνει την διάγνωση σε μερικές περιπτώσεις. Για παράδειγμα, ένα άτομο που έχει επαναλαμβανόμενες φαντασιώσεις και επιθυμίες αλλά δεν νιώθει δυσφορία, δεν θεωρείται παιδόφιλος σύμφωνα με τα παραπάνω διαγνωστικά κριτήρια (Γιωτάκος, 2004).

Ένα σημαντικό πρόβλημα είναι επίσης η ηλικία του θύματος και του δράστη. Στην πρώτη περίπτωση, η έναρξη της εφηβείας στα 13 έχει χαρακτηριστεί ως αυθαίρετη. Στην δεύτερη περίπτωση, σύμφωνα με το DSM, δεν θα πρέπει να θεωρείται παιδόφιλος ο έφηβος δράστης, καθώς παιδόφιλος θεωρείται μόνο κάποιος 16 ετών και άνω (Γιωτάκος, 2004).

Επιπλέον, ο Marshall (1977), εκφράζει την αμφιβολία του όσον αφορά την παιδοφιλική προτίμηση σε κορίτσια 8-10 ετών. Σύμφωνα με τα ευρήματά του, οι ετερόφυλοι προτιμούσαν αγόρια 5-10 ετών ενώ οι ομοφυλόφιλοι προτιμούσαν αγόρια έφηβους. Ακόμα, σύμφωνα με τον Marshall τουλάχιστον οι μισοί παιδόφιλοι ξεκινούν την δράση τους κατά την ενηλικίωση, ενώ το DSM-IV αναφέρει πως ξεκινά κατά την εφηβική ηλικία. Τέλος, η γυναικεία συμμετοχή σε τέτοια σεξουαλική παραπτωματοκότητα, δεν είναι αμελητέα (Γιωτάκος, 2004).

Οι παιδεραστές, πολλές φορές αρκούνται στο να γδύσουν και να κοιτάζουν το παιδί, να εκτεθούν ή να αυνανιστούν μπροστά του ή να χαϊδέψουν και να ψαχουλέψουν το παιδί. Σε άλλες περιπτώσεις, οι παιδοβιαστές επιχειρούν να εξαναγκάσουν τα παιδιά σε στοματικό σεξ ή σε σεξουαλική πράξη. Ο παιδοβιαστής προσπαθεί αργότερα να μεταφράσει τις ενέργειες αυτές σε πράξεις "εκπαιδευτικού σκοπού" ή για "ευχαρίστηση του παιδιού" ή ακόμα και σε πρόκληση του ίδιου του παιδιού. Τα άτομα αυτά, κατευθύνουν τις δραστηριότητες αυτές στα παιδιά τους ή σε παιδιά συγγενών τους ή

ακόμα και σε άγνωστα παιδιά που φοβίζονται ή δειλιάζουν για να μην αποκαλύψουν τις πράξεις τους (Βαϊδάκης, 2005).

1.2 Αίτια παιδοφιλίας

Οι παράμετροι που μπορούν να οδηγήσουν στην παιδοφιλία είναι αρκετοί και διαφέρουν για τον κάθε δράστη. Αρχικά, ένας παράγοντας που έχει ιδιαίτερη βαρύτητα είναι το φύλο, καθώς η πλειονότητα των παιδοβιαστών είναι άνδρες.

Έπειτα, ένα πιθανό αίτιο της παιδοφιλίας είναι η έλλειψη της ενσυναίσθησης. Σύμφωνα με μελέτες που πραγματοποιήθηκαν βρέθηκε πως οι δράστες που κακοποιούν παιδιά δεν δείχνουν ενσυναίσθηση στα θύματά τους, ενώ σε άλλα παιδιά παρουσιάζουν φυσιολογικό επίπεδο ενσυναίσθησης. Ένας ακόμα σοβαρός προδιαθεσικός παράγοντας είναι η κακοποίηση του δράστη (τόσο σωματική όσο και σεξουαλική) κατά την διάρκεια της παιδικής ηλικίας. Η συμπεριφορά αυτή προκαλεί ερωτήματα, ωστόσο κάποιοι υποθέτουν πως ο δράστης κακοποιεί παιδιά καθώς στο μυαλό του, η πράξη αυτή έχει διαμορφωθεί ως μοντέλο για την μετέπειτα ζωή του. Επιπλέον, ένα αίτιο αποτελεί η δυσλειτουργική σχέση του δράστη με τους γονείς του, η οποία κάνει τον δράστη δύσπιστο και ανασφαλής στις μετέπειτα ερωτικές του σχέσεις. Για τον λόγο αυτό, στρέφεται στα παιδιά στα οποία μπορεί να έχει εκείνος τον έλεγχο (Βαϊδάκης, 2005).

Μια ακόμα παράμετρος είναι το άγχος που έχουν οι δράστες κατά την διάρκεια κοινωνικών επαφών. Επιπλέον, ο παιδοβιαστής ενδέχεται να έχει γενικότερα προβλήματα στο οικογενειακό του περιβάλλον καθώς και να στρέφεται στα παιδιά λόγω μη διαθεσιμότητας ενήλικα ερωτικού συντρόφου (Γιωτάκος, 2004).

Επιπρόσθετα, έχει αναφερθεί πως οι παιδοβιαστές έχουν σε μεγάλο βαθμό χαμηλή αυτοπεποίθηση ενώ σε ένα μεγάλο ποσοστό υπάρχει πτώση στην αυτοεκτίμηση τους την χρονική περίοδο πριν την διάπραξη του βιασμού. Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθούν οι γνωσιακές διαστρεβλώσεις, οι οποίες αποτελούν έναν σοβαρό προδιαθεσικό παράγοντα. Στις γνωσιακές διαστρεβλώσεις οι ερευνητές έχουν συμπεριλάβει διαφορετικά χαρακτηριστικά σκέψης όπως η ελαχιστοποίηση, η άρνηση και η απόδοση ευθυνών σε άλλους ή διαταραγμένες αντιλήψεις σχετικά με την

συμπεριφορά ή σεξουαλικότητα των παιδιών. Σύμφωνα με τους Abel et al (1989), διαπίστωσαν πως άτομα που κακοποιούν παιδιά ενδέχεται να πιστεύουν πως τα παιδιά αρέσκονται σε συνευρέσεις με μεγαλύτερους ή αντλούν εμπειρίες από αυτές. Για να ερευνηθεί αυτό, οι ερευνητές χρησιμοποίησαν την Γνωστική Κλίμακα των Abel et al (1984) (Γιωτάκος, 2004).

Τέλος, σύμφωνα με τον Σεφεριάδη, τα αίτια που μπορούν να οδηγήσουν κάποιον στην παιδοφιλία είναι κυρίως κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες, όπως οι παρακάτω:

A) "Άτομα που μεγάλωσαν σε ένα περιβάλλον με πατέρα αυταρχικό και απαγορευτικό, με τρόπο που εμποδίστηκε η φυσιολογική σεξουαλική τους ανάπτυξη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα άτομα αυτά να είναι επιρρεπής στις διαστροφές."

B) "Άτομα που δεν οριοθετήθηκαν ώριμα, κυρίως στην ηλικία μεταξύ 2 έως 7 ετών. Η οριοθέτηση ήταν ή πολύ αυστηρή ή πολύ χαλαρή."

Γ) "Η ύπαρξη μαιτωσίων στην ενήλικη σεξουαλική ζωή."

Δ) "Πρόκληση αισθήματος κυριαρχίας, εξουσίας."

E) "Αίσθηση φόβου ή ανεπάρκειας απέναντι σε ενήλικο ερωτικά αντικείμενο ωθούν συχνά στην επιλογή ανήλικων, αδύναμων και άβουλων ερωτικών αντικειμένων ως υποκατάστατα. Η επιλογή τέτοιων αντικειμένων είναι λιγότερο απειλητική στον ψυχισμό τους."

ΣΤ) "Επίσης σε κοινωνικές καταστάσεις όπου χαλαρώνουν οι επίσημες απαγορεύσεις και η τήρηση των νόμων. Τότε η διαστροφική συμπεριφορά γίνεται επιτρεπτική για το άτομο."

Z) "Συνήθως συναντάμε δύο ή και περισσότερες αιτίες από τις παραπάνω να συνυπάρχουν σε έναν παιδεραστή" (<http://www.dimseferiadis.com>).

1.3 Χαρακτηριστικά παιδόφιλου

Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία να αναφερθεί είναι ότι όλοι οι παιδόφιλοι έχουν κοινά ή παρόμοια χαρακτηριστικά στην συμπεριφορά τους αλλά και στον τρόπο που δρουν. Ο παιδόφιλος είναι συχνά πολύ ελκυστικός στα παιδιά που αποτελούν υποψήφια θύματα του. Μιλάμε κυρίως για άνδρες από 35 χρονών και άνω οι οποίοι κατά κύριο λόγο είναι ετεροφυλόφιλοι από όλες τις κοινωνικές τάξεις, όπου οι περισσότεροι έχουν οικογένεια και παιδιά τα οποία πολλές φορές είναι και τα θύματά τους.

Ασχολούνται με επαγγέλματα που κατά κύριο λόγο έχουν σχέση με παιδιά (δάσκαλοι, παιδίατροι, κ.α) ή προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους σε αθλητικές ομάδες, ομάδες προσκόπων, θρησκευτικές ή και πολιτικές οργανώσεις. Οι περισσότεροι παιδόφιλοι έχουν πολύ καλές διαπροσωπικές σχέσεις με τα παιδιά και εύκολα μπορούν να κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους. Αξιοσημείωτο είναι ότι πάνω από τα 2/3 αυτών έχουν και οι ίδιοι κακοποιηθεί στην παιδική τους ηλικία και πολλές φορές συνυπάρχουν και άλλες διαταραχές όπως επιδειξιμανία, ηδονοβλεψία και ο σαδισμός (<http://www.dimseferiadis.com>).

Οι παιδόφιλοι φαίνεται να έχουν ναρκισσιστικά και αντικοινωνικά χαρακτηριστικά, δεν έχουν ενσυναίσθηση για τα θύματά τους, δεν αισθάνονται τύψεις για τις πράξεις τους και δεν μετανοούν για αυτές. Σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να κατηγορήσουν τα παιδιά ότι είναι πολύ ελκυστικά ή σεξουαλικά προκλητικά και υποστηρίζουν ότι «διδάσκουν» στα παιδιά « τα μυστικά της ζωής» ή «την αγάπη».

Σύμφωνα, με έρευνες που έχουν γίνει έχουν δείξει ότι η παιδεραστία σχετίζεται με εκφυλιστικές καταστάσεις (όπως πολέμους, επιδημίες, λιμούς) και με κρίσιμες φάσεις της ζωής (όπως αποτυχία, απιστία συζύγου, διαζύγιο, ανεργία, θάνατος κάποιου αγαπημένου προσώπου). Επομένως ο παιδόφιλος χαρακτηρίζεται από καταθλιπτικότητα και οριακή προσωπικότητα δηλαδή με μεγάλη αστάθεια σε διάφορους τομείς της ζωής του κυρίως στις διαπροσωπικές σχέσεις του, στην εικόνα που έχει για τον εαυτό του, στη συναισθηματική του διάθεση και από έντονη παρορμητικότητα. Έτσι ο παιδόφιλος βρίσκεται σε μια συνεχή διαδικασία επανάκτησης του ελέγχου πάνω στη ζωή του. Οι παιδόφιλοι είναι παράτολμοι και συναισθηματικά ευμετάβλητοι, η αίσθηση της

προσωπικής τους αξίας είναι ασταθής και ακανόνιστη και συνήθως υποφέρουν από άγχος και εγκατάλειψη.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι ότι πολλοί παιδόφιλοι δένονται συναισθηματικά με το θύμα τους, για αυτούς τα παιδιά αντιπροσωπεύουν την αθωότητα, την αυθεντικότητα και την εμπιστοσύνη που ο παιδόφιλος αποζητά να ξαναζήσει. Λόγω του ότι και ο ίδιος στην παιδική του ηλικία μπορεί να είχε πέσει θύμα κακοποίησης μέσα από το θύμα του επιθυμεί να ξαναζήσει την παιδική του ηλικία αλλά αυτή τη φορά με πιο ευχάριστο τρόπο (Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2004).

1.4 Τρόποι δράσης των παιδόφιλων στο διαδίκτυο

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένα νέο είδος παραβάτη σε σεξουαλικά αδικήματα ο οποίος δεν έρχεται σε άμεση επαφή με το θύμα του αλλά αναζητά πορνογραφικό υλικό παιδιών μέσω του διαδικτύου. Οι δράστες που συλλέγουν, διακινούν ή παράγουν πορνογραφικό υλικό κατά γενική ομολογία είναι άνδρες. Η έξαρση αυτού του φαινομένου οφείλεται στην ταχεία ανάπτυξη της τεχνολογίας και κατ' επέκταση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και στην ελεύθερη χρήση τους από όλο τον κόσμο και από όλες τις ηλικίες. Με την εξοικείωση και τη συνεχή χρήση του διαδικτύου, ανήλικος εκτίθεται σε κινδύνους που πηγάζουν από μια εύκολα προσβάσιμη, ανώνυμη και εικονική πραγματικότητα του κυβερνοχώρου (virtual cyber society).

Ο παιδόφιλος στη διαδικτυακή παιδική πορνογραφία από τη στιγμή που θα ξεκινήσει να επικοινωνεί με το παιδί-θύμα προσπαθεί να κερδίσει την εμπιστοσύνη του θύματος, να δείξει ότι τον νοιάζεται και να δημιουργήσει μια σχέση εξάρτησης και αγάπης και συνήθως παρουσιάζεται στο διαδίκτυο σε ομάδες συζητήσεων ως παιδί και ως ενήλικας συγχρόνως (Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2004).

Σύμφωνα με τον Γιωτάκο και την Πρεκατέ οι δράστες του εγκλήματος της παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο χωρίζονται σε κατηγορίες ανάλογα με τα κίνητρό τους. Διακρίνονται σε εννέα κατηγορίες: Αρχικά, ο **ξεφυλλιστής** δηλαδή χωρίς να το επιδιώξει γίνεται κάτοχος φωτογραφιών παιδικής πορνογραφίας και όταν βρεθούν στην κατοχή του οι φωτογραφίες αποφασίζει να της κρατήσει. Στη δεύτερη περίπτωση

βρίσκεται το άτομο που φαντασιώνεται σεξουαλικά ανήλικους, αποτυπώνει στον υπολογιστή του τις φαντασιώσεις του αυτές με τη μορφή ψηφιακών κειμένων ή κάνει προσωπική χρήση ψηφιακών φωτογραφιών χωρίς ωστόσο να τις διανέμει σε άλλους. Συνήθως τέτοιες υποθέσεις δύσκολα έρχονται στο φως μόνο κατόπιν καταγγελίας από τρίτο άτομο Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2004).

Στην τρίτη περίπτωση είναι ο *αλιευτής*, ο οποίος αναζητά υλικό παιδικής πορνογραφίας και για το σκοπό αυτό μπορεί να έρθει σε επαφή και με άλλους χρήστες με παρόμοιες προτιμήσεις. Η συγκεκριμένη περίπτωση χωρίζεται και σε υποκατηγορίες: ο σεξουαλικά παμφάγος, ο σεξουαλικά περιέργος ο οποίος έχει ψάξει για πορνογραφικό υλικό αρκετές φορές αλλά δεν το παραδέχεται και ο φιλελεύθερος χρήστης ο οποίος έχει πρόσβαση σε οτιδήποτε επιθυμεί χωρίς να έχει αναστολές.

Εν συνεχεία, στην τέταρτη περίπτωση βρίσκεται ο *μη ασφαλής συλλέκτης* ο οποίος κάνει χρήση πορνογραφικού υλικού σε διαδικτυακούς τόπους όπου δεν απαιτούνται κωδικοί ασφαλείας, εγγραφές και ότι άλλο υπάρχει για να αποκτήσει πρόσβαση. Αξιοσημείωτο είναι ότι σε αυτή την περίπτωση ο χρήστης έχει περισσότερες πιθανότητες να αποκαλυφθεί. Ένας άλλος τύπος είναι και ο απευθείας σύνδεση *περιποιητής* (groomer) είναι δηλαδή το άτομο που βρίσκεται σε απευθείας σύνδεση με ένα παιδί με την πρόθεση να συμμετάσχει είτε σε κυβερνοσέξ (cybersex) ή σε σεξουαλική σχέση. Στην έκτη περίπτωση είναι ο *εκμεταλλευτής* ο οποίος τελεί σεξουαλικά εγκλήματα σε βάρος των ανηλίκων (Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2004).

Και στους τελευταίους τύπους είναι ο παραγωγός αυτός δηλαδή που συμμετέχει, παράγει το υλικό με την κακοποίηση του παιδιού και το διακινεί στο διαδίκτυο. Και ο διανομέας, ο οποίος μπορεί να μην ενδιαφέρεται για την παιδική πορνογραφία όμως είναι αυτός που πωλεί το πορνογραφικό υλικό και επιδιώκει μέσω αυτής της πράξης τα οικονομικά οφέλη.

1.5 Τα σύμβολα των παιδόφιλων

Οι παιδόφιλοι για να μην γίνονται αντιληπτοί έχουν εφεύρει έναν δικό τους κώδικα επικοινωνίας, έτσι ώστε να αναγνωρίζονται μεταξύ τους δηλώνοντας μάλιστα και τις αρρωστημένες σεξουαλικές τους προτιμήσεις. Αυτός τους ο κώδικας επικοινωνίας περιλαμβάνει σύμβολα και λογότυπα τα οποία συνήθως φορούν σε μορφή κοσμήματος ή αυτοκόλλητου, ή τα φέρουν στο σώμα τους με την μορφή τατουάζ. Το κάθε σύμβολο απ' αυτά, ανάλογα με το σχήμα και το χρώμα του, δηλώνει αν ο παιδόφιλος προτιμά αγόρια, κορίτσια, ή και τα δύο φύλα.

Τα σύμβολα πιο συγκεκριμένα είναι:

· Το πρώτο είναι το «The Boy Lover logo» (BLogo) και το οποίο απεικονίζει ένα τρίγωνο με παχιές γραμμές σε σπειροειδή μορφή, γαλάζιου χρώματος και δηλώνει την προτίμηση στ' αγόρια. Το μικρό τρίγωνο συμβολίζει το αγόρι, ενώ το μεγαλύτερο που το περιβάλλει, αντιπροσωπεύει έναν ενήλικο άνδρα (<http://hamomilaki.blogspot.gr/2010/07/simbolos-de-pedofilos-pedophilia.html>).

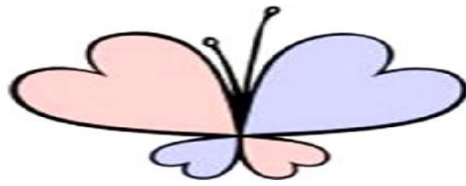
· Το δεύτερο είναι το «The Little Boy Lover Logo» (LBLogo) απεικονίζει ένα τρίγωνο με λεπτές γραμμές σε σπειροειδή μορφή, γαλάζιου χρώματος. Δηλώνει την προτίμηση στα μικρά αγόρια. Όπως και στο πρώτο σύμβολο, το μικρό τρίγωνο συμβολίζει το νεαρό αγόρι, ενώ το μεγαλύτερο που το περιβάλλει, έναν ενήλικο άνδρα (<http://hamomilaki.blogspot.gr/2010/07/simbolos-de-pedofilos-pedophilia.html>).

· Το τρίτο σύμβολο είναι «The Girl Lover logo» (GLogo), εμφανίζει δύο καρδιές, σε απόχρωση του ροζ, την μία μέσα στην άλλη, σε σπειροειδή μορφή. Δηλώνει την προτίμηση στα κορίτσια. Όπως και στις προηγούμενες περιπτώσεις, η μικρή καρδιά συμβολίζει το κορίτσι, ενώ η μεγαλύτερη που την περιβάλλει, έναν ενήλικο, άνδρα ή γυναίκα (<http://hamomilaki.blogspot.gr/2010/07/simbolos-de-pedofilos-pedophilia.html>).

· Τέλος, το τέταρτο σύμβολο είναι το «The Child Lover logo» (CLogo), απεικονίζει μια πεταλούδα η οποία συντίθεται από τέσσερις καρδιές, δυο μικρές και δυο μεγάλες, ροζ και γαλάζιου χρώματος, τα οποία αντιπροσωπεύουν τα κορίτσια και τ' αγόρια αντίστοιχα. Δηλώνει την προτίμηση και στα δύο φύλα. (<http://hamomilaki.blogspot.gr/2010/07/simbolos-de-pedofilos-pedophilia.html>).

1.6 Αντιμετώπιση του φαινομένου – Παρέμβαση

Ένα βασικό πρόβλημα που δυσκολεύει την θεραπευτική αντιμετώπιση της παιδοφιλίας, είναι ότι οι περισσότεροι παιδόφιλοι και γενικά τα άτομα με παραφυλίες δεν θεωρούν ότι είναι άρρωστα είτε γιατί φοβούνται ότι θα «μαθευτεί το μυστικό τους», καταφεύγουν στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας μόνο σε περιπτώσεις που έρθουν σε σύγκρουση με το οικογενειακό τους περιβάλλον ή με το νόμο.

Η παιδοφιλία όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, θεωρείται πως οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχολογικούς παράγοντες και σε άσχημες εμπειρίες της παιδικής ηλικίας. Επομένως, η θεραπευτική αντιμετώπιση που συνιστάται σε αυτές τις περιπτώσεις είναι η ψυχοθεραπεία. Στόχος της ψυχοθεραπείας είναι η επεξεργασία των συναισθημάτων δηλαδή να βοηθήσει τον παιδόφιλο να αναγνωρίσει ποια συναισθήματα και ποιες φαντασιώσεις τον οδηγούν στην συγκεκριμένη σεξουαλική πράξη. Η θεραπεία θα τον βοηθήσει να φέρει στην επιφάνεια άλυτες ψυχικές συγκρούσεις της παιδικής του ηλικίας οι οποίες και αυτές μπορεί να ευθύνονται για την σεξουαλική παρέκκλιση του. Θα τον βοηθήσει να αναγνωρίσει και να αναλάβει την ευθύνη των πράξεων του και να σταματήσει να τη θεωρεί ο ίδιος επιθυμητή ή ακόμη ότι είναι προκαλούμενη από τα παιδιά – θύματα. Επίσης, η ατομική ψυχοθεραπεία μπορεί να φανεί χρήσιμη στο να βοηθήσει το θύτη να βρει πιο παραδεκτούς τρόπους σεξουαλικής ικανοποίησης και να ελέγξει τον βαθμό που η παρεκκλίνουσα συμπεριφορά επηρεάζει την κοινωνική του και επαγγελματική του ζωή.

Σύμφωνα με τον Γιωτάκο και την Πρεκατέ μια άλλη θεραπευτική μέθοδος είναι η γνωσιακή-συμπεριφοριστική προσέγγιση. Σε αυτή την μέθοδο ο θεραπευτής διδάσκει ψυχοεκπαιδευτικές εφαρμογές, που πρόκειται για διδακτικές εμπειρίες και διατίθενται πληροφορίες για την σεξουαλικότητα, τη σεξουαλική παρεκτροπή, τις διαπροσωπικές και

κοινωνικές συμπεριφορές και τις στρατηγικές για την αντιμετώπιση επιθετικών και σεξουαλικών ενστίκτων και την διαχείριση θυμού. Αυτή η θεραπευτική μέθοδος στοχεύει στο να κατανοήσει ο θύτης την σεξουαλική του παραπτωματοκτικότητα, στην αύξηση της υπευθυνότητας και της ενσυναίσθησής του, στη μείωση των γνωσιακών διαταραχών, στη μείωση του άγχους και στην βελτίωση της κοινωνικότητας και της σεξουαλικής του εκπαίδευσης (Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2006:352).

Μια βασική έννοια της συμπεριφοριστικής προσέγγισης είναι η ενσυναίσθηση καθώς ο παιδόφιλος καλείται να έρθει αντιμέτωπος με τις συνέπειες των πράξεων του προκείμενου να ενθαρρύνει την θεραπευτική του προσπάθεια. Για να ενισχύσει ο θεραπευτής αυτή του την προσπάθεια, επιδιώκει να προσδιοριστούν εκ νέου οι αξίες του παιδόφилου δηλαδή να καταφέρει να καθορίσει τις σεξουαλικές ατομικές του αξίες οι οποίες σχετίζονται με την διακοπή των σεξουαλικών του σχέσεων. Επίσης, στην μέθοδο αυτή δίνεται έμφαση όχι μόνο στην διαχείριση του θυμού αλλά και στην διεκδικητικότητά του. Με λίγα λόγια, ο θεραπευτής παρέχει συμβουλές για την αναγνώριση, διαχείριση και τρόπων αντιμετώπισης του θυμού και προσπαθεί να αναπτύξει τις κατάλληλες κοινωνικές δεξιότητες για να εκφράζει την διεκδικητικότητά του με πιο κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους. Οι συγκεκριμένες δεξιότητες θα συμβάλλουν στην καλύτερη επικοινωνία με το περιβάλλον του (Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2006).

Οι συμπεριφορικές προσεγγίσεις στην θεραπεία των παιδόφилων στην ουσία στοχεύουν στην τροποποίηση των προτύπων διέγερσης, μειώνοντας την παρεκκλίνουσα διέγερση και αυξάνοντας τη φυσιολογική διέγερση. Οι πλέον πιο διαδεδομένες μέθοδοι για τη μείωση της παιδικής παρεκκλίνουσας διέγερσης είναι οι « τεχνικές αποστροφής», η «συγκαλυμμένη ευαισθητοποίηση» και η «τεχνική κορεσμού». Αν και υπάρχουν κάποια σημάδια μείωσης και τροποποίησης της παρεκκλίνουσας διέγερσης, ωστόσο δεν φαίνεται να υπάρχει μείωση στα ποσοστά υποτροπής (Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2004:45).

Επιπρόσθετα, οι Laws και Marshall αναφέρουν και την τεχνική της «επανεξάρτησης μέσω του αυνανισμού» κατά την οποία, στη διάρκεια του αυνανισμού και συγκεκριμένα τη στιγμή του οργασμού, το άτομο τροποποιεί την παρεκκλίνουσα φαντασίωση και φαντασιώνει ένα φυσιολογικό ερέθισμα. Μια άλλη τεχνική είναι η «τροποποίηση της φαντασίωσης» κατά την οποία το άτομο καλείται να αλλάξει το

περιεχόμενο αυτών που σκέφτεται και φαντασιώνεται σύμφωνα με ένα εβδομαδιαίο πρόγραμμα και όχι μόνο κατά τη διάρκεια του αυνανισμού. Επίσης, είναι και ο «κατευθυνόμενος αυνανισμός» που στην περίπτωση αυτή το άτομο μαθαίνει να αυνανίζεται μόνο με φυσιολογικά ερεθίσματα. Τέλος, υπάρχει και η «θεραπεία κορεσμού» κατά την οποία ενισχύεται το άτομο να φαντασιώνεται και να αυνανίζεται με αποκλίνοντα ερεθίσματα για μεγάλα χρονικά διαστήματα, αμέσως μετά την εκσπερμάτωση, ώστε να προκληθεί κορεσμός, κόπωση και τελικά απέχθεια. Γενικότερα, οι τεχνικές αυτές μπορεί να θεωρηθούν αποτελεσματικές αλλά δεν μπορεί ωστόσο να εγγυηθούν την μακροχρόνια αποτελεσματικότητά τους (Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2004).

Η παιδοφιλία μπορεί να αντιμετωπιστεί και με άλλους τρόπους (π.χ.φαρμακευτική αγωγή) που θεωρούνται ιδιαίτερα αποτελεσματικές για την θεραπεία των παιδόφιλων. Σκοπός της φαρμακοθεραπείας είναι να μειώσει τη libido, τη σεξουαλική φαντασίωση και διέγερση και τη συχνότητα της παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς (Γιωτάκος και Πρεκατέ, 2004).

Αρχικά, οι «anti-androgenic», «Depo-Provera», ή ο «χημικός ευνουχισμός» χρησιμεύουν στο να ελαττώσουν τα επίπεδα της τεστοστερόνης και χρησιμοποιούνται συχνά και σε συνδυασμό με τις συμπεριφοριστικές θεωρίες. Μια άλλη μέθοδος που προτείνεται για την θεραπεία του παιδόφιλου είναι το «ηλεκτρικό σοκ», το οποίο χρησιμοποιείται τη στιγμή που ο παιδόφιλος φαντασιώνεται. Αξιοσημείωτο είναι ότι, η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται σπάνια στους παιδόφιλους που δεν έχουν προβεί στην τέλεση ασελγών πράξεων με παιδιά. Τέλος, άλλες μέθοδοι που αναφέρονται για την θεραπεία των παιδόφιλων είναι η «λοβοτομή» η οποία έχει δεχθεί μια μακρά αρνητική κριτική και η «θαλαμοτομή» η οποία αποτελεί μια εναλλακτική χειρουργική επέμβαση επί των σεξουαλικών δραστών και η οποία προβάλλεται ως μια από τις πιο αποτελεσματικές θεραπείες για αυτή την κατηγορία δραστών (Δημόπουλος, 2006)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

2.1 Ιστορική αναδρομή για το έγκλημα

Το έγκλημα αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι οποιασδήποτε οργανωμένης κοινωνίας, ανεξάρτητα από τον τόπο και τον χρόνο ορισμένοι άνθρωποι παραβαίνουν τους κοινωνικούς κανόνες έχοντας ως συνέπεια να επιβάλλονται σε αυτούς διάφορες κυρώσεις. Το είδος της ποινής που θα επιβληθεί σε αυτόν που παρέβη τον νόμο, εξαρτώνται κυρίως από την εποχή και τον πολιτισμό.

Αυτό δεν σημαίνει όμως, ότι λόγω της ποινής που επιβάλλεται σε αυτόν που παρανομεί θα μειωθεί και η εγκληματικότητα. Απεναντίας, παρατηρείται μια συνεχής αύξηση και ταυτόχρονα η εμφάνιση νέων μορφών εγκλημάτων. Τα τρία βασικά στοιχεία που συνθέτουν το εγκληματικό φαινόμενο είναι: 1) Ο κανόνας (ποινικός νόμος), 2) η παράβαση (έγκλημα) και 3) η κύρωση (ποινή) (Βλαχόπουλος, 2007).

Πιο αναλυτικά:

- **Ο κανόνας:** Ο κανόνας αποτελεί την έκφραση της κοινωνίας έναντι κάποιας συμπεριφοράς. Αν ο κανόνας προβλέπει και την επιβολή ποινών, τότε μιλάμε για ποινικό νόμο. Οι ποινικοί νόμοι δεν είναι σταθεροί, αλλά αλλάζουν, με το πέρασμα του χρόνου. Εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες όπως κοινωνικούς, ηθικούς, πολιτιστικούς, οικονομικούς (Βλαχόπουλος, 2007).
- **Το έγκλημα:** Το έγκλημα είναι ένα αναμενόμενο και φυσικό φαινόμενο μέσα σε μια κοινωνία. Δεν είναι δυνατόν όλα τα μέλη μιας κοινωνίας να συμμορφώνονται με τους ίδιους κανόνες, καθώς επίσης και να έχουν την ίδια δομή προσωπικότητας, την ίδια κοινωνική και οικονομική κατάσταση και να έχουν κοινωνικοποιηθεί με τον ίδιο τρόπο (Βλαχόπουλος, 2007).
- **Η κύρωση:** Η κύρωση αποτελεί τη συνέπεια της παράβασης του κανόνα και δηλώνει ότι η συγκεκριμένη πράξη δεν είναι αποδεκτή από την κοινωνία. Σχετικά

με την επιβολή της ποινής έχουν διατυπωθεί διάφορες θεωρίες, οι οποίες είναι της ανταπόδοσης και της άμυνας. Στην περίπτωση της ανταπόδοσης, η επιβολή της ποινής σκοπεύει στην επανόρθωση των συνεπειών του εγκλήματος που είναι επιβλαβείς για την κοινωνία ενώ στην περίπτωση της άμυνας, η ποινή στοχεύει στο να αποτρέψει κάποιον να εγκληματήσει είτε με τον εκφοβισμό είτε με το να τον βοηθήσουν και να ενισχύσουν μέσα του την ιδέα της αποστροφής προς την αδικία (Βλαχόπουλος, 2007).

2.1.1 Χαρακτηριστικά του εγκλήματος

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του εγκλήματος είναι:

- **Η παγκοσμιότητα:** Το έγκλημα είναι ένα φαινόμενο το οποίο υπάρχει σε όλες τις χώρες και είναι κοινό παντού ανεξάρτητα από το είδος και την έκταση του εγκλήματος. Κοινωνία χωρίς έγκλημα δεν υπάρχει (Βλαχόπουλος, 2007).
- **Η διαχρονικότητα:** Πάρα πολλές έρευνες έχουν αποδείξει ότι η εγκληματικότητα υπήρχε σε όλες τις κοινωνίες, χωρίς καμία εξαίρεση. Μπορεί ωστόσο να υπήρχαν διαφοροποιήσεις ως προς το περιεχόμενο των παραβάσεων, των παραβατών ακόμη και των νόμων που επιβάλλονταν τότε, όμως σε όλες τις κοινωνίες παρατηρήθηκε παραβίαση κανόνων και επιβολή κυρώσεων (Βλαχόπουλος, 2007).
- **Η αλληλεξάρτηση των στοιχείων του εγκληματικού φαινομένου:** Το έγκλημα αποτελείται από τρία βασικά στοιχεία τον κανόνα, το έγκλημα και την κύρωση τα οποία αποτελούν ένα κύκλο και δεν μπορούν διασπαστούν. Κανένα από αυτά τα τρία στοιχεία δεν μπορούν να σταθούν χωρίς το άλλο. Δηλαδή, δεν θα υπήρχε έγκλημα, εάν δεν υπήρχε κανόνας συμπεριφοράς για να τον παραβεί κάποιος (Βλαχόπουλος, 2007).
- **Η δυσχέρεια ορισμού του εγκλήματος:** Όπως ήδη έχει αναφερθεί, το έγκλημα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της κάθε κοινωνίας, όμως η εκάστοτε κοινωνία χρησιμοποιεί διαφορετικούς κανόνες ανάλογα βέβαια και με το κοινωνικό, πολιτικό καθεστώς που επικρατεί. Γι αυτό λοιπόν το λόγο, είναι δύσκολο να

διατυπωθεί με ακρίβεια τι είναι έγκλημα γιατί συνεχώς διαφοροποιείται από κοινωνία σε κοινωνία και καθιστά δυσδιάκριτο το τι αποτελεί έγκλημα και τι όχι (Βλαχόπουλος, 2007).

2.2 Από το συμβατικό έγκλημα στο ηλεκτρονικό έγκλημα

Το ηλεκτρονικό έγκλημα εμφανίστηκε σχεδόν με την εμφάνιση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, καθώς τότε έγιναν οι πρώτες προσπάθειες για την εκμετάλλευση αυτής της νέας τεχνολογίας προς όφελος τους καταφέροντας έτσι να αποκτάνε νέες ευκαιρίες για ευκολότερη και πιο γρήγορη διάπραξη εγκλημάτων. Τα πρώτα χρόνια το ηλεκτρονικό έγκλημα ήταν σπάνιο καθώς σημαντικός παράγοντας σ' αυτό έπαιζε και ο αριθμός των ηλεκτρονικών υπολογιστών που υπήρχαν και ο αριθμός αυτός ήταν πολύ μικρός (<https://sites.google.com/site/eegklhma/>).

Ακόμη όμως και κατά τα πρώτα χρόνια έπειτα από την εμφάνιση των υπολογιστών, το ηλεκτρονικό έγκλημα ήταν σπάνιο, διότι οι υπολογιστές χρησιμοποιούσαν γλώσσα μηχανής, καθιστώντας αδύνατο για τους επίδοξους εγκληματίες να έχουν γνώσεις πάνω σε αυτό ή και τον εξοπλισμό. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής αποτελούσε είδος πολυτελείας και υπό αυτή την έννοια το ηλεκτρονικό έγκλημα ήταν έγκλημα για λίγους (<https://sites.google.com/site/eegklhma/>).

Η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εγκλήματος τοποθετείται κυρίως στην τελευταία δεκαετία του περασμένου αιώνα, σε μια εποχή που η εξέλιξη των υπολογιστικών συστημάτων ήταν ταχεία. Στις μέρες μας, το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού στις ανεπτυγμένες χώρες έχουν πρόσβαση σε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή και η δε χρήση του έχει απλοποιηθεί τόσο που ακόμη και ένα μικρό παιδί μπορεί να χειρίζεται τον Η/Υ με μεγάλη δεξιότητα (<https://sites.google.com/site/eegklhma/>).

Το ηλεκτρονικό έγκλημα αρχίζει να παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις έπειτα από την εμφάνιση των δικτύων. Τα δίκτυα, δημιούργησαν νέες διόδους πρόσβασης σε νέες πληροφορίες μέσω της διασύνδεσης εκατομμυρίων υπολογιστών ανά τον κόσμο, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους χρήστες να έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε ότι επιθυμούν.

Εν κατακλείδι, οι ευκαιρίες για εγκληματική δραστηριότητα είναι περισσότερες από ποτέ. Το ηλεκτρονικό έγκλημα είναι ευκολότερο διότι η δίωξη του από τις αρμόδιες αρχές είναι περιορισμένες λόγω έλλειψης εμπειρίας στο τομέα, ελλιπούς εκπαίδευσης και ασαφούς νομοθετικού πλαισίου, γεγονός που ενθαρρύνει τους ηλεκτρονικούς εγκληματίες.

2.3 Ηλεκτρονικό έγκλημα

Ως ηλεκτρονικό έγκλημα, οι Forester και Morrison (1994) είχαν ορίσει «μια εγκληματική πράξη στην οποία ο ηλεκτρονικός υπολογιστής χρησιμοποιείται ως το κυριότερο μέσο τέλεσής της». Ωστόσο, ο ορισμός αυτός ήταν πολύ απλός και γενικός, έτσι σήμερα έχει επικρατήσει η τριπλή προσέγγιση σύμφωνα με τον Αγγέλη (2000), που προσδιορίζει το ηλεκτρονικό έγκλημα ως εξής: **α)** μια νέα μορφή εγκλήματος, που διαπράττεται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, **β)** μια παραλλαγή των ήδη υπάρχοντων εγκλημάτων, τα οποία διαπράττονται με υπολογιστές και **γ)** μια εγκληματική πράξη στην εκδήλωση της οποίας συμμετέχει καθ' οποιονδήποτε τρόπο ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής (Βλαχόπουλος, 2007).

Το ηλεκτρονικό έγκλημα στα αγγλικά έχει διάφορους όρους όπως e-crime, cybercrime, computer-crime, internet related crime και hitech-crime. Οι διαφορές τους είναι ελάχιστες, όμως θεωρείται πως οι όροι computer crime, e-crime, hitech-crime είναι πιο γενικοί, ενώ οι όροι cybercrime και internet related crime είναι πιο ειδικοί. Στα ελληνικά, εκτός από ηλεκτρονικό έγκλημα, αναφέρεται ως έγκλημα του κυβερνοχώρου και δικτυακό έγκλημα (<http://www.e-crime.gr/>).

Βασικό στοιχείο για να υπάρξει ηλεκτρονικό έγκλημα είναι η παρουσία ηλεκτρονικού υπολογιστή, ή μιας συσκευής ηλεκτρονικής επεξεργασίας δεδομένων όπως κινητό τηλέφωνο, notepad, tablet κ.α. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί αρχικά, **να αποτελεί τον στόχο κάποιας επίθεσης**, και στην περίπτωση αυτή είναι το «θύμα» της επίθεσης. Δεύτερον, ο υπολογιστής μπορεί **να αποτελεί το μέσο διάπραξης κάποιας επίθεσης**, δηλαδή ο επιτιθέμενος να χρησιμοποιεί ως εργαλείο του τον υπολογιστή για εγκληματική πράξη (παραδείγματος χάρη, την εισβολή του σε κάποιον άλλο ηλεκτρονικό υπολογιστή). Τέλος, μπορεί **να αποτελεί το βοηθητικό μέσο για την διάπραξη του**

εγκλήματος, δηλαδή να αποθηκεύονται σε αυτόν στοιχεία και πληροφορίες που αφορούν άτομα τα οποία συμμετέχουν σε εγκληματικές πράξεις (Βλαχόπουλος, 2007).

2.4 Μορφές ηλεκτρονικού εγκλήματος

Το ηλεκτρονικό έγκλημα, επομένως έχει εισχωρήσει στη δομή και στην οργάνωση της κάθε ανεπτυγμένης κοινωνίας. Νέες μορφές εμφανίζονται και οι υπάρχουσες αναπτύσσονται και εξελίσσονται ακόμη περισσότερο. Για την καταγραφή και ανάλυση των βασικότερων μορφών ηλεκτρονικού εγκλήματος, διακρίνουμε δυο βασικές κατηγορίες:

- Τα εγκλήματα, που δεν υπήρχαν πριν την εμφάνιση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και των δικτύων και τα οποία χαρακτηρίζονται ως «γνήσια».
- Τα εγκλήματα, που υπήρξαν και πριν την εμφάνιση των ηλεκτρονικών υπολογιστών που σε αυτά όμως είναι απαραίτητα η χρήση ή βοήθεια των ηλεκτρονικών υπολογιστών ή και δικτύων (Βλαχόπουλος, 2007).

Πιο αναλυτικά, τα γνήσια ηλεκτρονικά εγκλήματα περιλαμβάνουν τις:

- **Κακόβουλες εισβολές σε δίκτυα:** Πρόκειται για το λεγόμενο hacking, αποτελεί βασικό στοιχείο πολλών διαδικτυακών εγκλημάτων. Ο hacker, έχει χαρακτηριστεί από πολλούς ως ο εγκληματίας του 21^{ου} αιώνα. Οι hackers επιδιώκουν να αποκτήσουν πρόσβαση σε ένα ξένο υπολογιστή χωρίς να έχουν το σκοπό της υποκλοπής ή της οποιασδήποτε άλλης επιβλαβούς ενέργειας. Η εισβολή στο δίκτυο έστω και εάν δεν είναι κακόβουλη, υποκρύπτει έναν κακόβουλο χαρακτήρα διότι ο hacker εισχωρώντας στο σύστημα αποκτά γνώσεις και πληροφορίες που τον διευκολύνουν να διαπράξει ευκολότερα μια κακόβουλη επίθεση ή να διαθέσει τις πληροφορίες αυτές σε κάποιον άλλο που θέλει να διαπράξει την επίθεση (Βλαχόπουλος, 2007).

Κακόβουλο λογισμικό: Πρόκειται για τα πιο διαδεδομένα εγκλήματα στο χώρο του διαδικτύου, γνωστό ως κακόβουλος κώδικας. Ο κακόβουλος κώδικας είναι ένας κώδικας ηλεκτρονικού υπολογιστή, που δημιουργείται με σκοπό να προκαλέσει ζημιά ή να εισχωρήσει σε ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή προκειμένου να υποκλέψει, να αλλοιώσει ή

και να διαγράψει δεδομένα και προγράμματα. Ο κακόβουλος κώδικας όταν μπει στον υπολογιστή έχει τη δυνατότητα: να διαγράψει, αλλοιώσει και να υποκλέψει δεδομένα ή προγράμματα αλλά και να παρεμποδίσει τη λειτουργία ενός συστήματος.

Επιπλέον, μπορεί να διακριθεί σε τρεις βασικές κατηγορίες τους: ιούς (viruses), σκουλήκια (worms) και δούρειους ίππους (Trojan horses) (Βλαχόπουλος, 2007).

- **Ιοί (viruses):** Οι ιοί είναι το πιο συνηθισμένο είδος κακόβολου κώδικα. Ένας ιός εφόσον εισχωρήσει στον υπολογιστή, «μολύνει» τα αρχεία που έχει ο υπολογιστής. Μετά την μόλυνση, το αρχείο λειτουργεί κατά διαφορετικό τρόπο. Τα βασικότερα χαρακτηριστικά ενός ιού είναι ότι: α) αποτελείται από μια σειρά εντολές που εκτελούν κακόβουλες ενέργειες σε ένα υπολογιστή, β) προσπαθεί να εγκατασταθεί σε κατάλληλη θέση έτσι ώστε να μην γίνει αντιληπτό από τον χρήστη του και τέλος γ) η εκτέλεση του έχει δυο βασικές λειτουργίες, την αναπαραγωγή του και την πρόκληση ζημιάς (Βλαχόπουλος, 2007).

- **Σκουλήκια (worms):** Τα σκουλήκια μοιάζουν με τους ιούς. Ωστόσο η βασική τους διαφορά είναι ότι τα σκουλήκια πολλαπλασιάζονται χωρίς να απαιτείται κάποια ενέργεια από τον χρήστη. Τα σκουλήκια, μπορούν να διαδοθούν μέσω του διαδικτύου χωρίς να χρειαστεί να επισυναφθεί σε κάποιο αρχείο (Βλαχόπουλος, 2007).

- **Δούρειοι Ίπποι (Trojan horses):** Οι δούρειοι ίπποι έχουν μια οι περισσότερες κρυμμένες λειτουργίες οι οποίες δύσκολα γίνονται αντιληπτές από τους χρήστες. Τα προγράμματα αυτά βρίσκονται στο σκληρό δίσκο του υπολογιστή και εκτελούνται κανονικά μαζί και με τα άλλα προγράμματα. Με τη χρήση ενός δούρειου ίππου ο επιτιθέμενος προσπαθεί να αποκτήσει τον έλεγχο του υπολογιστή του θύματος και να συλλέξει κωδικούς πρόσβασης ή αριθμούς πιστωτικών καρτών (Βλαχόπουλος, 2007).

Συνεχίζοντας, με τις μορφές του ηλεκτρονικού εγκλήματος θα αναλυθούν η ανεπιθύμητη αλληλογραφία (spamming), επιθέσεις σε δικτυακούς τόπους, phishing και pharming, κλοπή ταυτότητας, διακίνηση πορνογραφικού υλικού, διαδικτυακή πορνογραφία και επιθέσεις παρενόχλησης.

· **Ανεπιθύμητη αλληλογραφία (spamming):** Ορίζεται η χρήση οποιοδήποτε ηλεκτρονικού μέσου για την αποστολή ανεπιθύμητων μηνυμάτων σε πολύ μεγάλες ποσότητες. Αν και η ανεπιθύμητη αλληλογραφία αναφέρεται στην αποστολή μηνυμάτων με διαφημιστικό περιεχόμενο, μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί και για να δείξει ότι η αποστολή του μηνύματος μπορεί να χαρακτηριστεί ενοχλητικό από αυτόν που το λαμβάνει. Επιπλέον, ένα μήνυμα spam αποστέλλεται με e-mail και περιλαμβάνει πληροφορίες για την προώθηση των προϊόντων μιας εταιρείας (Βλαχόπουλος, 2007).

· **Επιθέσεις σε δικτυακούς τόπους:** Πρόκειται για ένα είδος επίθεσης, το οποίο παρουσίασε αύξηση τα τελευταία χρόνια. Οι επιθέσεις αυτές, πραγματοποιούνται από τους βάνδαλους. Τα κίνητρα των επιθέσεων μπορεί να είναι πολλά και διαφορετικά και κυρίως στρέφονται εναντίον κυβερνητικών οργανισμών και υπηρεσιών (Βλαχόπουλος, 2007).

· **Phising και pharming:** Οι επιθέσεις τύπου **Phising** χρησιμοποιούνται κυρίως από τους hackers τα τελευταία χρόνια. Στόχος είναι η απόσπαση προσωπικών πληροφοριών του θύματος, όπως ο αριθμός της πιστωτικής του κάρτας, κωδικοί πρόσβασης προκειμένου να χρησιμοποιηθούν σε άλλες παράνομες δραστηριότητες. Κύριο χαρακτηριστικό των επιθέσεων αυτών είναι ότι η εξαπάτηση του θύματος γίνεται με την αποστολή ενός e mail με παραπλανητικό περιεχόμενο (Βλαχόπουλος, 2007).

· **Κλοπή ταυτότητας:** Η κλοπή ταυτότητας είναι ένα από τα πλέον πιο σοβαρά εγκλήματα του διαδικτύου. Λόγω του ότι τα περισσότερα δεδομένα είναι αποθηκευμένα σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων για διάφορους σκοπούς. Είναι επομένως εύκολο για τον καθέναν να βρει στοιχεία ατόμων και να τα χρησιμοποιήσει όπως ο ίδιος επιθυμεί προς δικό του όφελος (Βλαχόπουλος, 2007).

· **Διακίνηση πορνογραφικού υλικού:** Δεν πρόκειται για ένα καινούριο έγκλημα. Η εξάπλωσή του οφείλεται στην ταχεία ανάπτυξη του διαδικτύου και στον τρόπο

που αυτό χρησιμοποιείται από τους χρήστες. Μελέτες που έχουν γίνει, έχουν δείξει ότι η διακίνηση πορνογραφικού υλικού μέσω του διαδικτύου, αποτελεί μια από τις πιο συχνές μορφές εγκλήματος. Το πορνογραφικό υλικό που διακινείται μέσω του διαδικτύου, μπορεί να είναι σε μορφή φωτογραφιών, βίντεο ή και οποιαδήποτε άλλης μορφής πολυμέσων. Ο καθένας έχει εύκολη πρόσβαση σε αυτό και μπορεί να το κατεβάσει στον υπολογιστή του, χωρίς να χρειαστεί να αποκαλύψει την ταυτότητά του. Τέτοιου είδους υλικό υπάρχει σε διάφορους διαδικτυακούς τόπους ενώ σε κάποιους διαδικτυακούς τόπους γίνεται ανταλλαγή υλικού, δηλαδή αντί να πληρώσει για να προμηθευτεί το υλικό προσφέρει νέο υλικό ως αντάλλαγμα. Επίσης, και η παράνομη διακίνηση υλικού παιδικής πορνογραφίας έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις, προκαλώντας ιδιαίτερη ανησυχία στις διωκτικές αρχές (Βλαχόπουλος, 2007).

· **Επιθέσεις παρενόχλησης:** Οι όροι cyberstalking και harassment ή γενικότερα παρενόχληση περιγράφουν μια εγκληματική συμπεριφορά όπου ο επιτιθέμενος με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων όπως το διαδίκτυο ή και με τα κινητά τηλέφωνα εκφοβίζει, απειλεί, εκβιάζει τα θύματά του για διάφορους λόγους, όπως εκδίκηση, επίλυση προσωπικών διαφορών (Βλαχόπουλος, 2007).

2.5 Χαρακτηριστικά ηλεκτρονικού εγκλήματος

Το ηλεκτρονικό έγκλημα, έχει ορισμένα χαρακτηριστικά που το διαφοροποιούν από το κοινό έγκλημα. Τα χαρακτηριστικά αυτά, αναφέρονται μόνο στα εγκλήματα του κυβερνοχώρου και σε μερικές περιπτώσεις διαφοροποιούνται με την πρόοδο της τεχνολογίας.

Αρχικά, το ηλεκτρονικό έγκλημα είναι **γρήγορο**, και πολλές φορές το ίδιο το θύμα δεν το αντιλαμβάνεται. Είναι **εύκολο** και δεν αφήνει ίχνη, παρά μόνο ψηφιακά, τα οποία και εντοπίζονται από άτομα που έχουν ειδικές γνώσεις στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Ωστόσο, για να διαπραχθεί, χρειάζονται **εξειδικευμένες γνώσεις** (Βλαχόπουλος, 2007).

Επιπλέον, το δικτυακό έγκλημα **μπορεί να τελεστεί από οποιοδήποτε μέρος** και ο δράστης δεν χρειάζεται να μετακινηθεί. Τα άτομα που διαπράττουν εγκλήματα μέσω του διαδικτύου, συνηθίζουν **να μην εμφανίζονται με την πραγματική τους ταυτότητα**, αλλά αποστέλλοντας ηλεκτρονικά μηνύματα (e-mails) με ψευδή στοιχεία. Επίσης, το ηλεκτρονικό έγκλημα είναι **διασυνοριακό** και να τελείται σε πολλές χώρες ταυτόχρονα. Για τον λόγο αυτό, **είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστεί ο τόπος και ο δράστης του εγκλήματος**, καθώς υπάρχει πιθανότητα ο δράστης να είναι σε μια χώρα και τα αποδεικτικά στοιχεία να βρίσκονται σε άλλη χώρα. Στην περίπτωση αυτή, απαιτείται η **συνεργασία τουλάχιστον δύο κρατών**, δηλαδή στο κράτος που έγινε αντιληπτό το έγκλημα και στο κράτος που βρίσκονται τα αποδεικτικά στοιχεία (Βλαχόπουλος, 2007).

Τέλος, η καταγραφή της εγκληματικότητας στο διαδίκτυο δεν μπορεί να ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, καθώς **ελάχιστες περιπτώσεις καταγγέλλονται**. Συνεπώς, το μέγεθος της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο είναι ακόμα πιο δύσκολο να βρεθεί από ότι στο παραδοσιακό έγκλημα (Βλαχόπουλος, 2007)

2.6. Ασφάλεια στο Διαδίκτυο

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το Διαδίκτυο εκτός από ανεξάντλητη πηγή πληροφοριών, αποτελεί και πηγή διάφορων κινδύνων, ειδικά για τους μικρότερους σε ηλικία χρήστες. Μέσω της ανάπτυξης της τεχνολογίας και του Διαδικτύου, έχει αναπτυχθεί και η διακίνηση πορνογραφικού και παιδικού πορνογραφικού υλικού.

Τα άτομα αυτά, χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Οι δράστες που ανήκουν στην πρώτη κατηγορία, προσπαθούν να εκμεταλλευτούν σεξουαλικά τα παιδιά με το να τους δείχνουν στοργή, να τους παρέχουν αρκετά δώρα και να παριστάνουν πως κατανοούν τα προβλήματα τους και τα συμπονούν. Επιπλέον, για να γίνουν αρεστοί στα παιδιά αφιερώνουν ώρες για να γνωρίζουν τα πάντα για την πιο μοντέρνα μουσική και τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Με τον τρόπο αυτό, προσπαθούν να γίνουν φίλοι τους, να κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους και να μειώσουν τις αναστολές τους. Οι δράστες της δεύτερης κατηγορίας, ξεκινούν αμέσως την σεξουαλική συζήτηση με τα παιδιά με σκοπό την απόκτηση παιδικού πορνογραφικού υλικού (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

Οι παιδεραστές, έχουν δημιουργήσει μια βιομηχανία που παράγει, διακινεί και ανταλλάσσει παιδικό πορνογραφικό υλικό μέσω Διαδικτύου. Οι εικόνες που αποτυπώνουν την σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών, συλλέγονται από τους παιδόφιλους για διάφορους λόγους. Αρχικά, πρώτος και κύριος λόγος είναι για την δική τους σεξουαλική διέγερση. Έπειτα, με το υλικό αυτό αποτυπώνεται η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού και μνημονεύεται στην ηλικία που προτιμά ο δράστης. Τρίτον, με το υλικό αυτό απειλούν τα παιδιά για να μη μιλήσουν στους γονείς τους και για να συνεχίσουν να υποκύπτουν στις επιθυμίες τους. Με την απειλή αυτή, τα θύματα φοβούνται και ντρέπονται, ειδικά αν στις εικόνες αυτές παρουσιάζονται σαν να αντλούν ικανοποίηση από την πράξη ή αν παρουσιάζονται να κακοποιούν άλλα παιδιά. Τέλος, οι εικόνες αυτές χρησιμοποιούνται από τον δράστη σε άλλα παιδιά για να τα πείσει πως η συμπεριφορά αυτή είναι φυσιολογική με σκοπό να τα κακοποιήσει μεταγενέστερα (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

Υπάρχουν επίσης παιδεραστές, που ζητούν να συναντήσουν τα παιδιά από κοντά. Οι δράστες αξιολογούν τα παιδιά από τις διαδικτυακές συνομιλίες που έχουν με σκοπό την συνάντηση μαζί τους και την θυματοποίηση τους. Τα θύματα τους είναι συνήθως έφηβοι, καθώς βρίσκονται στην ηλικία που νιώθουν περίεργοι για την σεξουαλικότητα τους και θέλουν να απομακρυνθούν από τον απόλυτο έλεγχο των γονέων τους. Για αυτό τον λόγο, μπορεί να χρησιμοποιήσουν το Διαδίκτυο για να αναζητήσουν υλικό και ανάλογα άτομα. Επιπλέον, οι έφηβοι συχνά ελκύονται από δράστες που βρίσκονται κοντά στην ηλικία τους και επηρεάζονται από έξυπνους δράστες, με αποτέλεσμα να μην αναγνωρίζουν τους κινδύνους που κρύβονται πίσω από αυτές τις επαφές (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

2.6.1 Ενδείξεις πως ένα παιδί διατρέχει κίνδυνο στο Διαδίκτυο

Σύμφωνα με την Β. Πρεκατέ και τον Ο. Γιωτάκο, υπάρχουν κάποιες συγκεκριμένες ενδείξεις πως ένα παιδί ή έφηβος διατρέχει κίνδυνο στο διαδίκτυο. Μερικές από τις ενδείξεις αυτές θα αναλυθούν παρακάτω.

Αρχικά, το παιδί/ έφηβος περνά **αρκετές ώρες στο Διαδίκτυο, κυρίως τις βραδινές ώρες**. Τα παιδιά/έφηβοι που περνούν πολλές ώρες στο Διαδίκτυο, κυρίως κατά

την διάρκεια της νύχτας, είναι συνηθέστερο να πέσουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Τα παιδιά αυτά, μπορεί να είναι αυτά που οι γονείς τους, τους ζητούν να μείνουν στο σπίτι μετά το σχολείο. Για τον λόγο αυτό, χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για να βρουν καινούργιους φίλους, να μιλήσουν με τους φίλους τους από το σχολείο, να περάσουν την ώρα τους και να ψάξουν σεξουαλικό υλικό. Τα παιδιά/έφηβοι βρίσκονται σε μεγαλύτερο κίνδυνο κατά την διάρκεια της νύχτας, καθώς οι περισσότεροι δράστες εργάζονται κατά την διάρκεια της ημέρας και τις βραδινές ώρες αναζητούν πορνογραφικό υλικό ή παιδιά για να τα αποπλανήσουν. Για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητο οι γονείς να ελέγχουν τον χρόνο που περνά ένα παιδί στο Διαδίκτυο (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

Δεύτερον, οι γονείς βρίσκουν **πορνογραφικό υλικό στον υπολογιστή του παιδιού**. Οι δράστες συχνά παρέχουν πορνογραφικό υλικό με σκοπό να ξεκινήσουν συζήτηση μαζί τους και σταδιακά να θυματοποιήσουν τα παιδιά. Επιπλέον, παρέχουν παιδικό πορνογραφικό υλικό με σκοπό να δείξουν στο παιδί πως η σεξουαλική πράξη μεταξύ ενηλίκων και ανηλίκων είναι φυσιολογική (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

Τρίτον, οι γονείς αντιλαμβάνονται πως **το παιδί δέχεται τηλεφωνήματα από άγνωστα άτομα ή κάνει τηλεφωνήματα σε αριθμούς που δεν γνωρίζουν**. Οι περισσότεροι δράστες, αφού συνομιλήσουν μέσω Διαδικτύου με τα παιδιά, επιθυμούν να μιλήσουν μαζί τους στο τηλέφωνο με σκοπό το τηλεφωνικό σεξ ή με σκοπό να κανονίσουν συνάντηση με αυτά για πραγματικό σεξ. Τα παιδιά μπορεί να μην θέλουν ή να διστάζουν να δώσουν το τηλέφωνο τους στον δράστη, και για αυτό τον λόγο οι δράστες τους δίνουν τον δικό τους αριθμό (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

Τέταρτον, **το παιδί δέχεται δώρα, γράμματα ή πακέτα από κάποιο άγνωστο άτομο**. Οι δράστες, με σκοπό να αποπλανήσουν τα παιδιά, συχνά τα εξαγοράζουν με διάφορα δώρα, γράμματα και φωτογραφίες (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

Πέμπτον, **το παιδί κλείνει τον υπολογιστή ή αλλάζει εικόνα όταν μπαίνει κάποιος τρίτος στο δωμάτιο**. Το παιδί δεν θέλει να γίνει αντιληπτό από τους γονείς του όταν παρακολουθεί πορνογραφικό υλικό ή όταν έχει σεξουαλική συζήτηση με κάποιον (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

Έκτον, **το παιδί χρησιμοποιεί λογαριασμό που ανήκει σε άλλον.** Ένα παιδί μπορεί να έχει πρόσβαση στο Διαδίκτυο από το σπίτι ενός φίλου ή από την βιβλιοθήκη. Οι δράστες επίσης, τους δίνουν έναν λογαριασμό για να έχουν επικοινωνία μαζί τους (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

Τέλος, **το παιδί απομακρύνεται από την οικογένεια.** Η σταδιακή απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένεια γίνεται μετά από την σκληρή προσπάθεια του δράστη να δημιουργήσει χάσμα ανάμεσα σε αυτή και το παιδί. Ο δράστης θα διογκώσει τα προβλήματα που μπορεί να έχει το παιδί με την οικογένεια του, με σκοπό να εκμεταλλευτεί τη σχέση τους και να του δείξει πως μόνο εκείνος το καταλαβαίνει. Η απομάκρυνση των παιδιών μπορεί να πραγματοποιηθεί μετά την θυματοποίηση τους (Πρεκατέ, Γιωτάκος, 2005).

2.7 Νομοθεσία

Το ηλεκτρονικό έγκλημα είναι μια νέα μορφή εγκλήματος που αποτελείται από δυο βασικά στοιχεία: τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και το διαδίκτυο. Η προσέγγιση των νομικών θεμάτων που αφορούν το ηλεκτρονικό έγκλημα προϋποθέτει όχι μόνο νομικές αλλά και τεχνικές γνώσεις και αυτό είναι που προκαλεί προβλήματα στη νομοθεσία διότι επικεντρώνονται στη διαμόρφωση της κατάλληλης ορολογίας και όχι τόσο στη δημιουργία ποινικών κυρώσεων. Στην πράξη όμως, ο νομοθέτης αποφεύγει να δημιουργήσει ειδική ορολογία για το ηλεκτρονικό έγκλημα και δανείζεται αυτή που χρησιμοποιείται στην τεχνολογία, η οποία μπορεί να είναι ασαφής, γενική ή ελλειπής και να εμποδίζει την ορθή απονομή της δικαιοσύνης (Βλαχόπουλος, 2007).

Για την αντιμετώπιση λοιπόν αυτού ήταν απαραίτητη η διακρατική συνεννόηση και η εκπόνηση μιας αναλυτικής και αποτελεσματικής στρατηγικής. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε το συνέδριο για το ηλεκτρονικό έγκλημα το 2001 στη Βουδαπέστη όπου υπέγραψαν 26 υπουργοί ευρωπαϊκών κρατών, μεταξύ των οποίων και της Ελλάδας και υπάρχουν εξηγήσεις και ρυθμίσεις για όλα τα ηλεκτρονικά εγκλήματα (http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1414).

Στην ελληνική νομοθεσία τώρα, δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις για το ηλεκτρονικό έγκλημα. Ο όρος ηλεκτρονικό έγκλημα δεν αναφέρεται πουθενά στο ελληνικό δίκαιο και οι περισσότερες υποθέσεις που έχουν προκύψει έχουν δικαστεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1805/1988, ο οποίος πρόσθεσε τα άρθρα 370B,370Γ και 386Α στον ποινικό κώδικα τα οποία αναφέρονται στα εγκλήματα που διαπράττονται με ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Επίσης, μόνο το άρθρο 348Α αναφέρεται στην πορνογραφία ανηλίκων. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα συνεργάζεται και με τα άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και των άλλων διεθνών οργανισμών για την αντιμετώπιση των σχετικών θεμάτων. Ανεξάρτητα όμως τώρα, από το εάν ο ανωτέρω νόμος και οι διεθνείς συνεργασίες επαρκούν ή όχι για την ποινική κάλυψη των θεμάτων που προκύπτουν από την ανάπτυξη της Πληροφορικής, το βέβαιον είναι ότι, δεν επαρκούν για την τελεία αντιμετώπιση των εγκλημάτων που έχουν τελεστεί με τη χρήση του Διαδικτύου (Βλαχόπουλος, 2007)

(http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1414).

Πρόσφατα μάλιστα, τέθηκε σε ισχύ το Π.Δ. 47/2005 από την Α.Δ.Α.Ε (Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών), το οποίο αφορά τις διαδικασίες, τεχνικές και οργανωτικές εγγυήσεις για την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών και τη διασφάλισή του. Ενώ, σύντομα αναμένεται να τεθεί σε ισχύ η Συνθήκη της Βουδαπέστης (http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1414).

Πιο αναλυτικά τώρα το άρθρο 370B αναφέρει ότι:

- *«Όποιος αθέμιτα αντιγράφει, αποτυπώνει, χρησιμοποιεί, αποκαλύπτει σε τρίτον ή οπωσδήποτε παραβιάζει στοιχεία ή προγράμματα υπολογιστών τα οποία συνιστούν κρατικά, επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα ή απόρρητα επιχείρησης του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών. Ως απόρρητα θεωρούνται κι εκείνα που ο νόμιμος κάτοχός τους από δικαιολογημένο ενδιαφέρον τα μεταχειρίζεται ως απόρρητα, ιδίως όταν έχει λάβει μέτρα για να παρεμποδίζεται ως απόρρητα.»*
- *«Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του κατόχου των στοιχείων, καθώς και αν το απόρρητο είναι ιδιαίτερα μεγάλης οικονομικής σημασίας, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.»*

· «Αν πρόκειται για στρατιωτικό ή διαπλαστικό απόρρητο ή για απόρρητο που αναφέρεται στην ασφάλεια του κράτους, η κατά την παρ. 1 πράξη τιμωρείται κατά τα άρθρα 146 και 147.»

· «Οι πράξεις που προβλέπονται στις παρ.1 και 2 διώκονται ύστερα από έγκληση» (http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1414).

Επίσης, το άρθρο 370Γ αναφέρει:

· «Όποιος χωρίς δικαίωμα αντιγράφει ή χρησιμοποιεί προγράμματα υπολογιστών, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξι μήνες και με χρηματική ποινή διακοσίων ενενήντα (290) ευρώ έως πέντε χιλιάδων εννιακοσίων (5.900) ευρώ.»

· «Όποιος αποκτά πρόσβαση σε στοιχεία που έχουν εισαχθεί σε υπολογιστή ή σε περιφερειακή μνήμη υπολογιστή ή μεταδίδονται με συστήματα τηλεπικοινωνιών, εφόσον οι πράξεις αυτές έγιναν χωρίς δικαίωμα ιδίως με παραβίαση απαγορεύσεων ή μέτρων ασφαλείας που είχε λάβει ο νόμιμος κάτοχός τους, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τρεις μήνες ή με χρηματική ποινή τουλάχιστον είκοσι εννέα ευρώ. Αν η πράξη αναφέρεται στις διεθνείς σχέσεις ή την ασφάλεια του κράτους, τιμωρείται κατά το άρθρο 148.»

· «Αν ο δράστης είναι στην υπηρεσία του νόμιμου κατόχου των στοιχείων, η πράξη της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται μόνο αν απαγορεύεται ρητά από εσωτερικό κανονισμό ή από έγγραφη απόφαση του κατόχου ή αρμοδίου υπαλλήλου του.»

· «Οι πράξεις των παρ. 1 έως 3 διώκονται ύστερα από έγκληση» (http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1414).

Ενώ το άρθρο 348Α αναφέρεται στην πορνογραφία ανηλίκων και τονίζει τα εξής:

· «Όποιος με πρόθεση παράγει, διανέμει, δημοσιεύει, επιδεικνύει, εισάγει στην επικράτεια ή εξάγει από αυτήν, μεταφέρει, προσφέρει, πωλεί ή με άλλον τρόπο διαθέτει, αγοράζει, προμηθεύεται, αποκτά ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει ή μεταδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων

τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων (10.000) έως εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ» (<http://www.itlawyers.gr>).

· «Όποιος με πρόθεση παράγει, προσφέρει, πωλεί ή με οποιονδήποτε τρόπο διαθέτει, διανέμει, διαβιβάζει, αγοράζει προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων διά συστήματος ηλεκτρονικού υπολογιστή με την χρήση διαδικτύου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων (50.000) έως τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ» (<http://www.itlawyers.gr>).

· «Οι πράξεις της πρώτης και δεύτερης παραγράφου τιμωρούνται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων (50.000) έως εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ. α) αν τελέστηκαν κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια β) αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με την εκμετάλλευση της ανάγκης, της ψυχικής ή της διανοητικής ασθένειας ή σωματικής δυσλειτουργίας λόγω οργανικής νόσου ανηλίκου ή με την άσκηση ή απειλή χρήσης βίας ανηλίκου ή με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος. Αν η πράξη της περίπτωσης β' είχε ως αποτέλεσμα την βαρεία σωματική βλάβη του παθόντος, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή εκατό χιλιάδων έως πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ αν δε αυτή είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο, επιβάλλεται ισόβια κάθειρξη» (<http://www.itlawyers.gr>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ

3.1 Χαρακτηριστικά της διαδικτυακής πορνογραφίας

Η διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην πορνογραφία που διακινείται διαμέσου του διαδικτύου και τη σεξουαλική παραβατικότητα αποτελεί ένα ερευνητικό πεδίο με συνεχές το ενδιαφέρον από τους ερευνητές. Έρευνες που έχουν γίνει αποδεικνύουν ότι το σεξ αποτελεί την πιο συχνή λέξη αναζήτησης στο διαδίκτυο, υπολογίζεται ότι τουλάχιστον το μισό ποσοστό όλων των επισκέψεων σε διαδικτυακούς τόπους αφορά κατά κύριο λόγο τη σεξουαλική δραστηριότητα ενώ οι σχετικοί διαδικτυακοί τόποι ανέρχονται σε πάνω από 300.000 (Γιωτάκος & Πρεκατέ, 2004).

Η διαδικτυακή πορνογραφία μπορεί να έχει κοινά χαρακτηριστικά με τις «παραδοσιακές» μορφές πορνογραφίας δηλαδή τις έντυπες και κινηματογραφικές πορνογραφικές απεικονίσεις, παρουσιάζει όμως και ιδιαιτερότητες που την διακρίνουν από αυτές. Το διαδίκτυο πλέον έχει επιτείνει το πρόβλημα της πορνογραφίας και αυτό λόγω της αύξησης της ποσότητας του διαθέσιμου υλικού, της αποτελεσματικότητας στη διάθεσή του και της ευκολίας στην προσβασιμότητα του. Ειδικότερα, οι βασικές ιδιαιτερότητες μπορούν να εντοπιστούν στα εξής: 1) επιτρέπει την πρόσβαση στις αμέτρητες ποσότητες πορνογραφικών εικόνων σε εκατομμύρια χρήστες του διαδικτύου σε όλο τον πλανήτη, 2) η πορνογραφία είναι διαθέσιμη οποιαδήποτε ώρα και στιγμή, 3) ευνοεί την επισκεψιμότητα λόγω της ανωνυμίας και της ιδιωτικότητας των χρηστών της. 4) Διευκολύνει την άμεση επικοινωνία και τη διανομή των εικόνων μεταξύ των χρηστών, 5) διανέμει την πορνογραφία σχετικά ανέξοδα, 6) παρέχει μια ποικιλία σχηματικών απεικονίσεων (εικόνων, βίντεο, φωνής), 7) οι χρήστες του ηλεκτρονικού πορνογραφικού υλικού μπορούν σχετικά εύκολα να αποτελέσουν ταυτόχρονα και διακινητή ή και παραγωγό σχετικού υλικού και τέλος 8) επιτρέπει την πρόσβαση σε ψηφιακές εικόνες

όπου το εικονικό - φανταστικό διαπλέκεται με το πραγματικό (Γιωτάκος & Πρεκατέ, 2004).

Συμπερασματικά, λοιπόν διαπιστώνουμε ότι το υλικό της διαδικτυακής πορνογραφίας μπορεί να αποτελεί για τον χρήστη εικονικό περιβάλλον αλλά είναι ικανό να διαμορφώσει και ένα πραγματικό περιβάλλον, μέσω της δυνατότητας για άμεση επικοινωνία, ανταλλαγή απόψεων ακόμα και off-line γνωριμίες και σχέσεις. Το πορνογραφικό περιβάλλον μπορεί να είναι εικονικό για τον χρήστη τη στιγμή που το επισκέπτεται αλλά δεν παύει να είναι πραγματικό για τους πρωταγωνιστές του σε κάποιο τόπο και κάποιο χρόνο. Μπορεί επίσης να γίνει πραγματικό και για τον χρήστη εφόσον ο ίδιος το επιθυμεί μέσω της δυνατότητας άμεσης επικοινωνίας με τους παραγωγούς.

3.2 Αίτια χρήσης διαδικτυακής πορνογραφίας

Οι αιτίες για τις οποίες κάποιος επιλέγει να επισκέπτεται διαδικτυακούς πορνογραφικούς τόπους προσδιορίζουν ως ένα σημείο το είδος αλλά και την ένταση αυτής της σχέσης. Σύμφωνα με έρευνες που έγιναν στον Καναδά και τις ΗΠΑ έδειξαν πως οι κυριότεροι λόγοι χρήσεις τέτοιων διαδικτυακών τόπων είναι: α) η εύρεση πορνογραφικού υλικού με σκοπό τη διασκέδαση και τον αυνανισμό, β) η εύρεση on-line ερωτικών συντρόφων, γ) για εκπαιδευτικούς λόγους (περιέργεια για το σεξ), δ) η εύρεση off-line ερωτικών συντρόφων και ε)η επικοινωνία και διαδικτύωση ατόμων και ομάδων με ειδικά ερωτικά ενδιαφέροντα (Δημόπουλος, 2006).

Η ανωνυμία που προσφέρει το διαδίκτυο θεωρείται ότι αποτελεί έναν από τους βασικότερους λόγους επίσκεψης σε πορνογραφικούς δικτυακούς τόπους. Η ανωνυμία προσφέρει στον χρήστη τη δυνατότητα να επιλέγει ρόλους, προσωπεία και σεξουαλικές τακτικές που είτε είναι κρυφές είτε καταπιεσμένες επιθυμίες ή φαντασιώσεις του. Επομένως, χάρη στην ανώνυμη και απρόσωπη εμπλοκή του, ο χρήστης των πορνογραφικών δικτυακών τόπων βιώνει συναισθήματα εμπιστοσύνης, αποδοχής και άνεσης, έχει μεγαλύτερη αίσθηση ελέγχου στις σχέσεις στις οποίες εμπλέκεται και παράλληλα έχει περισσότερες δυνατότητες πειραματισμών (Δημόπουλος, 2006).

Επιπλέον, ο Young και οι συνεργάτες του αναφέρουν ότι οι αιτίες χρήσης διαδικτυακών τόπων και σύναψης ερωτικών σχέσεων διαφοροποιούνται με βάση το φύλο του χρήστη. Πιο αναλυτικά, πιστεύουν ότι οι γυναίκες το επιλέγουν διότι τις απαλλάσσει από τον κοινωνικό στιγματισμό και τους επιτρέπει να εξερευνούν τη σεξουαλικότητά τους χωρίς κοινωνικές δεσμεύσεις, ενώ οι άνδρες επιλέγουν τη χρήση τέτοιων διαδικτυακών τόπων διότι τους απαλλάσσει από το άγχος της ερωτικής επίδοσης ή από αισθήματα σεξουαλικής μειονεξίας και τους δίνεται η δυνατότητα να εκφράσουν προσωπικές τους φαντασιώσεις και απωθημένα δίχως να αισθάνονται ότι θα στιγματιστούν και θα δημιουργήσουν προβλήματα στην προσωπική - ερωτική τους ζωή, στο πραγματικό τους περιβάλλον. Γι αυτό, άλλωστε οι άνδρες συνήθως επιλέγουν να βλέπουν on-line πορνογραφικό υλικό σε αντίθεση με τις γυναίκες που είναι περισσότερο πιθανόν να εμπλακούν σε on-line ερωτικές σχέσεις (Δημόπουλος, 2006).

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι αιτίες που ωθούν κάποιον να αποκτήσει μια οποιαδήποτε σχέση με την διαδικτυακή πορνογραφία αναπόφευκτα συνδέονται τόσο με το είδος και την ένταση αυτής της σχέσης όπως θα αναλυθούν και παρακάτω όσο και με την πιθανότητα η ηλεκτρονική πορνογραφία να μπορεί να προκαλέσει ή να εκτονώσει μια ενδεχομένως ψυχοπαθολογική προτίμηση ή προδιάθεση (Γιωτάκος-Πρεκατε, 2004).

Όπως προαναφέρθηκε μια σημαντική παράμετρος είναι το είδος της πορνογραφίας που διακινείται μέσω του διαδικτύου. Οι πορνογραφικοί δικτυακοί τόποι διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τα θέματα που ασχολούνται και το είδος της σχέσης που επιδιώκουν να δημιουργήσουν με το χρήστη τους (Γιωτάκος-Πρεκατε, 2004).

Αναλυτικά λοιπόν υπάρχουν:

- Διαδικτυακοί τόποι με απεικονίσεις σεξουαλικών επαφών κάθε τύπου με πρωταγωνιστές ετεροφυλόφιλους και δυνατότητες αποθήκευσης των σχετικών αρχείων έναντι αμοιβής.
- Διαδικτυακοί τόποι με σεξουαλικές δραστηριότητες με υποκείμενα συγκεκριμένου ενδιαφέροντος. Σε αυτού του τύπου περιλαμβάνεται πορνογραφικό υλικό με πρωταγωνιστές ανηλίκους, τρανσέξουαλς, ομοφυλόφιλους, ανάπηρους, κ.λ.π.

- Διαδικτυακοί τόποι με απεικονίσεις διαφόρων παραφιλικών εκφράσεων όπως είναι οι σαδομαζοχιστές, οι σεξουαλικές συνενυρέσεις με ζώα, ο φετιχισμός, τα βασανιστήρια και οι εικονικοί βιασμοί.

3.3 Παιδική πορνογραφία

Η παιδική διαδικτυακή πορνογραφία αποτελεί μια σύγχρονη μορφή γενετήσιας εκμετάλλευσης, την οποία αντιμετώπισε ως έγκλημα αρχικά η αμερικανική νομοθεσία από την αρχή της εμφάνισής της. Υπάρχουν διάφοροι νομικοί ορισμοί για το πως ακριβώς ορίζεται η παιδική πορνογραφία, ωστόσο μπορεί να παρουσιάζουν μεταξύ τους σημαντικές διαφορές. Η ελληνική νομοθεσία πάντως για την παιδική πορνογραφία σύμφωνα με το άρθρο 348 Α του ελληνικού Ποινικού Κώδικα όπως τροποποιήθηκε πρόσφατα δίνει τον ακόλουθο ορισμό: *«Υλικό παιδικής πορνογραφίας συνιστά η αναπαράσταση ή η πραγματική ή εικονική αποτύπωση σε ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό φορέα του σώματος ή μέρους του σώματος ανηλίκου, κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση, καθώς και πραγματικής ή εικονικής ασελγούς πράξης που διενεργείται από ή με ανήλικο (ΦΕΚ 290 Α/24012-2007, Π.Κ.,Π.Δ.)»*

Παρόλα αυτά όμως, φαίνεται να συγκλίνουν στο ότι *«η παιδική πορνογραφία αποτελεί οποιαδήποτε αναφορά γενετήσιας δραστηριότητας που αναμειγνύει ένα πρόσωπο προεφηβικής ηλικίας ή περιλαμβάνει ακόμη και φωτογραφίες, τηλεορατικές εικόνες και ακροαματικές καταγραφές.»* Αυτό που παρατηρείται όμως είναι ότι οι εικόνες αυτές διαφοροποιούνται ως προς το περιεχόμενό τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα άτομα μπορεί να συγκεντρώνουν εικόνες που δεν περιέχουν φανερή πορνογραφία και δεν μπορεί να θεωρηθεί παράνομη. Επομένως, η παιδική πορνογραφία ανάλογα με το περιεχόμενο της και τη βαρύτητα που έχει κλιμακώνεται σε δέκα επίπεδα: 1) Η **εκδηλωτική παιδική πορνογραφία**, η οποία περιλαμβάνει εικόνες μη σεξουαλικού περιεχομένου που προέρχονται από νόμιμες πηγές, π.χ. περιοδικά. 2) Η **γυμνή απεικόνιση**, δηλαδή εικόνες γυμνών παιδιών ή ημίγυμνων παιδιών σε κατάλληλα μέρη και οι οποίες αποκτώνται από νόμιμες πηγές προέλευσης. 3) Η **ερωτική παιδική πορνογραφία**, η οποία αναφέρεται σε εικόνες που παίρνουν με μυστικό τρόπο από παιδιά και στις οποίες τα παιδιά αποκαλύπτουν μέρη του σώματος τους. 4) Το

ποζάρισμα(Posing), δηλαδή εικόνες παιδιών που ποζάρουν στο φακό και αποκαλύπτουν διάφορα μέρη του σώματός τους. 5) *Οι ερωτικές στάσεις*, που συναντά κανείς σε εικόνες παιδιών και προβάλλουν μέρη του σώματός τους γυμνά. 6) Η εμφανής *ερωτική στάση*, που περιλαμβάνει εικόνες που δίνουν έμφαση στα γεννητικά όργανα. 7) Η εμφανής *σεξουαλική δραστηριότητα*, δηλαδή η αναπαράσταση μιας σεξουαλικής πράξης που αναμειγνύει παιδιά αλλά δεν εμπλέκει ενήλικες. 8) Η *επιθετική παιδική πορνογραφία*, η οποία δείχνει παιδιά τα οποία υποβάλλονται σε σεξουαλική κακοποίηση, σε αυτήν όμως εμπλέκονται και ενήλικες. 9) Η *ολοκληρωτική επιθετική παιδική πορνογραφία*, κατά την οποία παιδιά υποβάλλονται σε σεξουαλική κακοποίηση που αναμειγνύει διεισδυτικό σεξ, αυνανισμό ή στοματικό έρωτα με ενήλικες. Και τέλος, 10) *η σαδιστική και κτηνώδης παιδική πορνογραφία*, κατά την οποία τα παιδιά βιώνουν πόνο ή εξαναγκάζονται σε σεξουαλική δραστηριότητα με ένα ζώο (Δημόπουλος, 2006).

Το πρόβλημα της διαδικτυακής παιδικής πορνογραφίας διακρίνεται ακόμη σε τρία μέρη, στην παραγωγή, στη διάθεση και στην αποκαθίλωση (το ξεκρέμασμα) των εικόνων. Αξιοσημείωτο είναι ότι μπορεί κάποιοι άνθρωποι να εμπλέκονται ταυτόχρονα και στις τρεις βαθμίδες του προβλήματος, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί κάποιοι παραγωγοί ή διανομείς της παιδικής πορνογραφίας να εμπλέκονται σε αυτό έχοντας ως μοναδικό στόχο το χρηματικό κέρδος και όχι την ηδονή από τα πορνογραφόμενα παιδιά. Πιο συγκεκριμένα, η παραγωγή αφορά τη δημιουργία πορνογραφικών εικόνων και όσο πιο καινούριο είναι το παιδικό πορνογραφικό υλικό τόσο μεγαλύτερη ζήτηση έχει. Υπάρχουν φυσικά και παλαιότερες εικόνες που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο και είναι παρμένες από περιοδικά ή ταινίες του παρελθόντος. Οι εικόνες αυτές ενδέχεται να είναι δημιουργήματα από επαγγελματίες παραγωγοί και να αναπαριστούν την κακοποίηση παιδιών στις χώρες του τρίτου κόσμου ή από ερασιτέχνες παραγωγοί οι οποίοι δημιουργούν εικόνες σύμφωνα με την δική τους επίδοση στο κομμάτι της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και πόσο μάλιστα τώρα που τα ηλεκτρονικά μηχανήματα εικονικής αναπαράστασης επιτρέπουν στα άτομα να δημιουργού υψηλής ποιότητας και ευκρίνειας εικόνες και μάλιστα κατ'οίκον. Με την ταχεία ανάπτυξη της κινητής εικονοτηλεφωνίας η κρυφή φωτογράφιση παιδιών σε δημόσιους χώρους έχει πάρει τεράστιες και συνάμα τρομακτικές διατάσεις (Δημόπουλος, 2006).

Η διάθεση αφορά κυρίως την ανάρτηση και την διάδοση των πορνογραφικών εικόνων. Οι εικόνες αυτές μπορούν να αποθηκευθούν και να διαδοθούν στους χρήστες του διαδικτύου σχεδόν σε ολόκληρο τον κόσμο. Στη διανομή αυτών των εικόνων μπορεί να είναι διεστραμμένοι παιδόφιλοι ή ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος που τους ενδιαφέρει μόνο το χρηματικό κέρδος, όμως ως επί των πλείστων η διανομή γίνεται από ερασιτέχνες που υποκινούνται από τις σεξουαλικές τους ορμές και όχι για τη χρηματική αμοιβή (Δημόπουλος, 2006).

Όσον αφορά τώρα το υλικό της παιδικής πορνογραφίας είναι αρκετά εύκολο να το αναζητήσει και να το βρει κάποιος παιδόφιλος εφόσον μπορεί να αναρτηθεί στο διαδίκτυο ή να ανταλλαχθεί μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω στιγμιαίων μηνυμάτων ή ακόμη μέσω των newsgroups, chat rooms, peer to peer και bulletin board systems. Πιο συγκεκριμένα τα **newsgroups** πρόκειται για ειδικές ομάδες διάδοσης ειδήσεων σχετικά με την παιδική πορνογραφία, οι οποίες παρέχουν στα μέλη τους ένα φόρουμ και συζητούν τα σεξουαλικά τους ενδιαφέροντα για τα παιδιά. Οι newsgroups αποτελούν μια από τις κυριότερες μεθόδους διανομής παιδικού πορνογραφικού υλικού. Οι πιο γνωστές newsgroups ιστοσελίδες παιδικής πορνογραφίας τόσο στους χρήστες όσο και στις αρχές είναι η abrep - + ή η erotica pre-teen group. Όμως σε αυτού του είδους τις ιστοσελίδες οι προμηθευτές μπλοκάρουν την πρόσβαση στους χρήστες, διότι ο χρήστης διατρέχει τον κίνδυνο να εντοπιστεί και να συλληφθεί από τις αρχές είτε λόγω των πληρωμών που κάνει μέσω των πιστωτικών καρτών καθώς είναι απαραίτητη η ύπαρξή της για την πρόσβασή του σε τέτοιου είδους ιστοσελίδες είτε λόγω του προσωπικού του μητρώου που φυλάσσεται από τον προμηθευτή του. Πάντως, κάποιος που είναι καλός γνώστης των ηλεκτρονικών υπολογιστών μπορεί να έχει πρόσβαση σε τέτοιου είδους ιστοσελίδες και να μην γίνει αντιληπτή η ταυτότητά του χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες τεχνικές για π.χ. παραποίηση της πραγματικής διεύθυνσης κατοικίας ή διαμονής του (Δημόπουλος, 2006) (Γιωτάκος και Πεκατέ, 2006).

Οι **bulletin board systems** είναι συστήματα δελτιοποίησης που χρησιμοποιούνται νόμιμα και παρέχουν συμβουλές σε εκείνους οι οποίοι αναζητούν παιδική πορνογραφία.

Τα **chat rooms** χρησιμοποιούνται για την ανταλλαγή παιδικής πορνογραφίας και τον εντοπισμό των πιθανών θυμάτων. Τα **chat rooms** προστατεύονται με λέξεις πρόσβασης και αποφεύγεται η ανοικτή λειτουργία από τους εποχικούς χρήστες παιδικής πορνογραφίας διότι εντοπίζονται πιο εύκολα από την αστυνομία. Και τέλος, τα **peer to peer** πρόκειται για δίκτυα τα οποία διευκολύνουν τη παροχή πληροφοριών σχετικά με την παιδική πορνογραφία στους χρήστες και τα δίκτυα αυτά επιτρέπουν μόνο σε κλειστές ομάδες να προμηθεύονται εικόνες (Δημόπουλος, 2006) (Γιωτάκος και Πεκατέ, 2006).

Η αποκαθήλωση (το ξεκρέμασμα) αφορά τη πρόσβαση στην παιδική πορνογραφία μόνο μέσω του διαδικτύου. Οι εικόνες δεν χρειάζεται να αποθηκεύονται στον σκληρό δίσκο του ηλεκτρονικού υπολογιστή προκειμένου να αποκαθλωθούν και να εμφανιστούν. Συμπερασματικά, λοιπόν το υλικό της παιδικής πορνογραφίας δεν είναι εύκολα προσβάσιμο στο διαδίκτυο και για αυτό το λόγο όσοι το αναζητούν απαιτείται η καταβολή ενός αντίτιμου ή η χρησιμοποίηση «password» (Δημόπουλος, 2006).

3.4 Παιδική κακοποίηση

A) ΟΡΙΣΜΟΣ

Η παιδική κακοποίηση είναι ένα φαινόμενο που υπήρχε πάντα και δεν αποτελεί ξεχωριστό χαρακτηριστικό του 21ου αιώνα. Παρόλο που οι εποχές έχουν αλλάξει και έχει υπάρξει πρόοδος του πολιτισμού, η κακοποίηση ακόμα και στις μέρες μας χρησιμοποιείται σε πολλές περιπτώσεις ως μέσο συμμόρφωσης.

Ο Henry Kempe μίλησε στην Αμερικανική Παιδιατρική Εταιρία για το πρόβλημα της «Γονικής εγκληματικής παραμέλησης και βαριάς σωματικής κακοποίησης», το 1959. Την αμέσως επόμενη χρονιά, η κοινωνική λειτουργός Elmer, αναφέρθηκε στην δυσκολία που υπάρχει να αναγνωριστεί η κακοποίηση (Αγάθωνος- Γεωργοπούλου, 1991).

Η αντιμετώπιση της παιδικής κακοποίησης ως κοινωνικό πρόβλημα αλλά και η ευαισθητοποίηση του κόσμου γύρω από το θέμα, ξεκίνησε το 1962 στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, όταν ο παιδίατρος Henry Kempe χρησιμοποίησε για πρώτη φορά τον όρο «Battered Child Syndrome» (σύνδρομο κακοποιημένου παιδιού) σε ένα συμπόσιο της Αμερικανικής Ακαδημίας (Χατζηφωτίου, 2005).

Ο Kempe, ευαισθητοποίησε όλη την ακαδημαϊκή κοινότητα ώστε να ξεκινήσει έρευνα που να αφορά την κακοποίηση παιδιών, επιστώντας την προσοχή των συναδέλφων του στον συνδυασμό ανεξήγητων καταγμάτων και άλλων σωματικών κακώσεων σε παιδιά. (Χατζηφωτίου, 2005). Ήταν αυτός που έθεσε τις προϋποθέσεις για να υπάρξει άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος σε διεπιστημονική βάση (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1991).

Η έρευνα του βασίστηκε σε ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από συναδέλφους του που εργάζονταν σε παιδιατρικά κέντρα της Αμερικής. Με το πέρασμα του χρόνου, οι γιατροί άρχισαν να αναγνωρίζουν πως σε πολλές περιπτώσεις υπάρχει κακοποίηση σε βρέφη και παραμέληση σε περιπτώσεις παιδιών με στασιμότητα στην σωματική τους ανάπτυξη. Συνήθως, υπήρχε περιστατικό στην οικογένεια που παρουσίαζε ψυχολογικά προβλήματα, αλκοολισμό ή ουσιοεξάρτηση. Ωστόσο, αργότερα άρχισαν να αυξάνονται περιστατικά κακοποίησης ακόμα και σε φαινομενικά "φυσιολογικές" οικογένειες. Για τον λόγο αυτό, οι γιατροί απευθύνθηκαν και παράπεμψαν περιστατικά σε ψυχιάτρους, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1991).

Ο όρος "σύνδρομο του κακοποιημένου παιδιού" έχει πλέον διευρυνθεί, και αναφέρεται σε οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης παιδιών από γονείς, κηδεμόνες ή τρίτα πρόσωπα που τα φροντίζουν (Χατζηφωτίου, 2005). Αργότερα, προτιμήθηκε ο όρος "non accidental injury", δηλαδή τραύμα που δεν οφείλεται σε ατύχημα, ενώ στις μέρες μας έχει επικρατήσει ο όρος "child abuse", δηλαδή κακοποίηση παιδιών (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1991).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, το 1999 όρισε την παιδική κακοποίηση ως εξής: «Η κακοποίηση ή κακομεταχείριση του παιδιού περιλαμβάνει όλες τις μορφές σωματικής ή συναισθηματικής κακής μεταχείρισης, σεξουαλικής παραβίασης, παραμέλησης ή παραμελημένης θεραπευτικής αντιμετώπισης ή εκμετάλλευσης για εμπορικούς σκοπούς, η οποία καταλήγει σε συγκεκριμένη ή εν δυνάμει βλάβη που αφορά τη ζωή και την ανάπτυξη του παιδιού, στο πλαίσιο μιας σχέσης ευθύνης, εμπιστοσύνης και δύναμης» (<http://eliza.org.gr/>).

B) ΜΟΡΦΕΣ

Οι βασικές μορφές που μπορεί να πάρει η κακοποίηση είναι οι παρακάτω:

1. Σωματική κακοποίηση: «Η σωματική κακοποίηση περιλαμβάνει κάθε είδους τραυματισμούς ή κακώσεις διαφορετικής σοβαρότητας και συχνά διαφορετικών ηλικιών, που δεν οφείλονται σε ατυχήματα. Η κάκωση μπορεί να είναι μία ή πολλές, παρατηρούνται δε συχνότερα στο κεφάλι και στα άκρα του παιδιού, δηλαδή στα ακάλυπτα μέρη του σώματος.» (<https://el.wikipedia.org/>).

Με τον όρο σωματική κακοποίηση νοείται «οποιαδήποτε και καθ' οποιονδήποτε τρόπο διατάραξη ανατομικής δραστηριότητας των ιστών του σώματος του παιδιού και οποιαδήποτε κατάσταση είναι αποτέλεσμα (μη τυχαία) δυσμενούς επίδρασης εξωγενούς παράγοντα, ή αποτέλεσμα στέρησης ενός παράγοντα απαραίτητου για τη ζωή» (Χατζηφωτίου, 2005).

Σύμφωνα με τον ορισμό της Επιτροπής για την Πρόληψη της Παιδικής Κακοποίησης, « σωματικά κακοποιημένο θεωρείται ένα παιδί κάτω των 18 ετών, στο οποίο οι φυσικοί γονείς ή άλλο πρόσωπο που είναι νομικά υπεύθυνο για την φροντίδα του (κηδεμόνας), προκαλούν ή επιτρέπουν να προκληθούν μη τυχαίες σωματικές βλάβες, που δυνητικά μπορεί να επιφέρουν θάνατο ή σοβαρή παραμόρφωση, ή βλάβη της υγείας του, ή διαταραχή της λειτουργίας ή και απώλεια κάποιου οργάνου» (Χατζηφωτίου, 2005).

Τα κύρια χαρακτηριστικά της σωματικής κακοποίησης είναι τα πέντε παρακάτω:

- Κακώσεις στο σώμα.
- Εγκαύματα.
- Τραύματα στα οστά/κλειδώσεις.
- Εσωτερικές αιμορραγίες.
- Σύνδρομο αιφνίδιου θανάτου.

Ωστόσο, υπάρχουν και άλλα διαγνωστικά ευρήματα που μαρτυρούν σωματική κακοποίηση, όπως:

- Καθυστέρηση στην αναζήτηση βοήθειας / εισαγωγή στο νοσοκομείο μετά απο τραυματισμό.
- Ιστορικό με ασάφειες.
- Πολλαπλές και πολύμορφες σωματικές βλάβες.
- Ο τρόπος που οι γονείς αναφέρονται στα παιδιά τους (για παράδειγμα, χρησιμοποιούν απορριπτικές εκφράσεις όπως "δύσκολο ή γκρινιάρικο παιδί").
- Το ίδιο το παιδί αναφέρει κακοποίηση από τους γονείς του.
- Το παιδί δεν αντιδρά στον αποχωρισμό από τους γονείς του.
- Το παιδί αποφεύγει την σωματική επαφή.
- Φορά ρούχα που καλύπτουν χέρια και πόδια.
- Δείχνει επιθετικότητα σε τρίτους.
- Οι γονείς αποδίδουν τον τραυματισμό σε τρίτους (για παράδειγμα, αδέρφια, σχολείο ή το ίδιο το παιδί).
- Τα δεδομένα των πληροφοριών και των ιατρικών διαπιστώσεων είναι αντιφατικά.
- Έχουν υπάρξει και στο παρελθόν εισαγωγές στο νοσοκομείο με "ανεξήγητους τραυματισμούς".
- Παρατηρείται αλλαγή συμπεριφοράς στο παιδί (Χατζηφωτίου, 2005).

2. Ψυχολογική κακοποίηση: «Η ψυχολογική κακοποίηση περιλαμβάνει πράξεις, παραλείψεις και συμπεριφορές οι οποίες εμπεριέχουν συστηματική απόρριψη, εκφοβισμό, απομόνωση, εκμετάλλευση, υποτίμηση, αποθάρρυνση, παραμέληση» (<http://www.familyviolence.gov>).

Επιπλέον, ως ψυχολογική ή συναισθηματική κακοποίηση ορίζεται « η συστηματική ψυχολογική κακομεταχείριση ενός παιδιού, που επηρεάζει ή και αναστέλλει τη φυσιολογική του ανάπτυξη» (Χατζηφωτίου, 2005).

Η ψυχολογική κακοποίηση είναι η μορφή που είναι δυσκολότερο να ανιχνευθεί και χωρίζεται σε πέντε τύπους συναισθηματικής κακοποίησης. Ο πρώτος τύπος είναι η **απόρριψη**, δηλαδή η απορριπτική συμπεριφορά που υιοθετούν οι γονείς απέναντι στο παιδί, υπενθυμίζοντας του συνεχώς πως είναι ανεπιθύμητο. Οι γονείς αυτοί, αδυνατούν να αναπτύξουν συναισθηματικό δεσμό με το παιδί τους. Ο δεύτερος τύπος είναι ο **εκφοβισμός- τρομοκράτηση**. Σε αυτή την περίπτωση, οι γονείς ξεχωρίζουν ένα παιδί το οποίο κατακρίνουν και τιμωρούν διαρκώς. Συνήθως, είναι παιδί με προβλήματα υγείας ή μαθησιακές δυσκολίες, στο οποίο αναθέτουν εργασίες που δεν μπορεί να διεκπεραιώσει με στόχο να το χλευάσουν. Έπειτα, στον τρίτο τύπο είναι η **απομόνωση**, δηλαδή ο γονέας δεν αφήνει το παιδί να συμμετέχει σε δραστηριότητες, σε παιχνίδια με φίλους ή του επιβάλλει ακόμα και να παραμένει κλεισμένο στο δωμάτιο του σχεδόν όλη μέρα. Ο τέταρτος τύπος είναι η **εξαγορά**, δηλαδή οι γονείς αδιαφορούν για τα παιδιά τους και απλά τους χορηγούν χαρτζιλίκι για να μην ασχολούνται μαζί τους ή να κερδίσουν την εύνοια τους. Τέλος, ο πέμπτος τύπος συναισθηματικής κακοποίησης είναι η **διαφθορά**, στην οποία τα παιδιά είναι ελεύθερα να κάνουν χρήση αλκοόλ ή ναρκωτικών ή να συμμετέχουν σε εγκληματικές ενέργειες με την συναίνεση των γονιών τους (Χατζηφωτίου, 2005).

Ακόμα, ψυχολογική κακοποίηση σε πολλές περιπτώσεις θεωρείται η καταπάτηση ορισμένων άρθρων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Χατζηφωτίου, 2005).

Τα κύρια χαρακτηριστικά της ψυχολογικής κακοποίησης είναι τα παρακάτω. Από αυτά, πρέπει να υπάρχει συνδυασμός για να γίνει διάγνωση της κακοποίησης, ενώ αν είναι μόνο ένα πρέπει να εμφανίζεται σε μεγάλο βαθμό.

- Καθυστέρηση στην σωματική και νοητική ανάπτυξη του παιδιού.
- Αποδοχή της υπερβολικής τιμωρίας.
- Υποτίμηση του εαυτού του.
- Αυτο-ακρωτηριασμός.
- Υπερβολική αντίδραση όταν κάνει κάποιο λάθος.
- Διαταραχές στην ομιλία.

- Ακραία παθητικότητα ή επιθετικότητα.
- Αφύσικες συναισθηματικές αντιδράσεις σε επίπονες καταστάσεις.
- Νευρωτική συμπεριφορά (για παράδειγμα, πιπίλισμα δακτύλου).
- Κατάχρηση ουσιών.
- Φοβία για επικοινωνία του σχολείου με τους γονείς.
- Κλοπή και σίτιση από τα σκουπίδια με ψυχαναγκαστικό τρόπο.
- Φυγή από την οικογένεια (Χατζηφωτίου, 2005).

3. Παραμέληση: «Ως παραμέληση θεωρείται το φαινόμενο σύμφωνα με το οποίο η διατροφή, η ιατρική φροντίδα, η ένδυση, η στέγαση, η σχολική φοίτηση ή η παρακολούθηση που παρέχεται στο παιδί είναι έντονα ανεπαρκής ή ακατάλληλη σε βαθμό τέτοιο ώστε να παραβλέπεται ή να τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο ή υγεία και η ανάπτυξή του» (<https://el.wikipedia.org/>).

Η παραμέληση ενός παιδιού επέρχεται από την στέρηση της σίτισης, της ένδυσης, της ιατρικής φροντίδας, της εκπαίδευσης και του καθαρού περιβάλλοντος (<http://www.e-psychoLOGY.gr/>). Σε περιπτώσεις παραμέλησης, αρκετές φορές υπάρχει και το φαινόμενο της ανεπάρκειας της αύξησης ή δυστροφία μη οργανικής αιτιολογίας, η οποία ορίζεται ως: «η νοσολογική οντότητα κατά την οποία το βάρος του σώματος ενός παιδιού βρίσκεται κάτω από τα φυσιολογικά για την ηλικία του όρια, δηλαδή σε τιμές κάτω από την 3η εκατοστιαία θέση» (Αγάθωνος- Γεωργοπούλου, 1991).

Τα κύρια χαρακτηριστικά που μαρτυρούν παραμέληση του παιδιού αναφέρονται παρακάτω:

- Κακή υγιεινή του παιδιού.
- Ακατάλληλη ένδυση.
- Ασταθής σχολική φοίτηση ή και εγκατάλειψη του σχολείου.
- Χρήση αλκοόλ ή ουσιών από το παιδί.

- Αναφορά του παιδιού πως δεν το φροντίζει κανείς.
- Υπερευαισθησία.
- Φόβος προς τους γονείς του.
- Δυσκολία στην επένδυση σχέσεων.
- Προσκόλληση σε μη γνωστά του άτομα.
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση.
- Υπερβολικά υπάκουο, παθητικό παιδί.
- Δυσκολία στην συναναστροφή με συνομήλικους ή ενήλικες.
- Υψηλό άγχος.
- Παλινδρομημένη συμπεριφορά. (Αγάθωνος- Γεωργοπούλου, 1998)

4. Σεξουαλική παραβίαση- Αιμομιξία: Σεξουαλική κακοποίηση κατά τον Henry Kempe (1978), είναι «η εμπλοκή εξαρτημένων και ανώριμων ως προς την ολοκλήρωση της ανάπτυξης παιδιών και εφήβων, σε σεξουαλικές δραστηριότητες, τις οποίες δεν κατανοούν συνειδητά, για τις οποίες δεν είναι σε θέση να δώσουν έγκυρη συναίνεση, και οι οποίες παραβιάζουν τις αντιλήψεις της κοινωνίας που αφορούν τους οικογενειακούς ρόλους» (Χατζηφωτίου, 2005).

Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού ορίζει την σεξουαλική κακοποίηση ως: «η συμμετοχή ή η έκθεση παιδιών και εφήβων σε πράξεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, υποκινούμενες από ενήλικα, συνήθως, που έχει σχέση φροντίδας ή οικειότητας με το παιδί, οι οποίες έχουν ως σκοπό την σεξουαλική διέγερση ή/ και ικανοποίηση του ενήλικα» (Χατζηφωτίου, 2005).

Η σεξουαλική κακοποίηση παρουσιάζεται σε διάφορες μορφές και μπορεί να είναι σωματική, προφορική ή συναισθηματική. Στις περιπτώσεις αυτές, περιλαμβάνει τα σεξουαλικά χάδια, την έκθεση ή και συμμετοχή παιδιών σε σεξουαλικές πράξεις ή σε πορνογραφικό υλικό, την προσπάθεια για βιασμό ή τον βιασμό, τον εξαναγκασμό, την

εξαπάτηση, την δωροδοκία ή την απειλή για τη συμμετοχή του παιδιού σε οποιαδήποτε σεξουαλική δραστηριότητα (Χατζηφωτίου, 2005).

3.5 Χαρακτηριστικά θύματος

Τα παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση ή παραμέληση, παρουσιάζουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά, τα οποία επηρεάζουν την συμπεριφορά τους προς τρίτα άτομα.

Αρχικά, τα παιδιά που έχουν κακοποιηθεί ή παραμεληθεί, εμφανίζουν υπερκινητικότητα, κλαίνε με μεγάλη ευκολία, δεν αντέχουν την ματαιώση, είναι απαιτητικά καθώς και πολύ επιφυλακτικά στην σχέση τους με τρίτους. Τα παιδιά αυτά χαρακτηρίζονται από παγωμένο και απαθές βλέμμα ενώ εξίσου χαρακτηριστική είναι η ετοιμότητα τους να αντιδρούν σε σημάδια έντασης από το περιβάλλον τους. Σε πολλές περιπτώσεις, χρειάζεται να νοσηλευτούν σε νοσοκομείο, όπου διαπιστώνεται μια αργή θετική ανάπτυξη καθώς υπάρχει απομάκρυνση από το σπίτι. Ωστόσο, οι διαταραχές στον λόγο και τα προβλήματα συμπεριφοράς, χρειάζονται χρόνο για την αποκατάσταση τους (Τσιάντης, 2001).

Τα κακοποιημένα παιδιά τείνουν να είναι πιο ανώριμα, καθώς μέσα στο απορριπτικό και επιθετικό περιβάλλον που μεγαλώνουν δεν υπάρχουν τα στοιχεία που επιτρέπουν την συναισθηματική ωρίμανση. Επιπλέον, έχουν λίγους φίλους και σε μερικές περιπτώσεις μπορούν να αναπτύξουν μια διαταραχή που ονομάζεται "διαταραχή της αγωγής". Ο Strogh (1974), έχει αναφερθεί στην "τραυματική ψύχωση", η οποία χαρακτηρίζεται από μείωση ή διατάραξη της σχέσης με την πραγματικότητα και τους άλλους καθώς και έντονη επιθετικότητα που συνοδεύεται από περιόδους ηρεμίας και υποδειγματικής συμπεριφοράς από τα παιδιά (Τσιάντης, 2001).

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την μελέτη των Martin και Beezley, η οποία πραγματοποιήθηκε σε 51 παιδιά, που μίλησαν με παιδίατρο, ψυχολόγο και κοινωνικό λειτουργό, εντοπίστηκαν εννέα κοινά χαρακτηριστικά. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι: μειωμένη ικανότητα για ευχαρίστηση, διαταραχές συμπεριφοράς, χαμηλή αυτοεκτίμηση, εναντιωματική συμπεριφορά, απόσυρση, υψηλή διεγερσιμότητα, ψυχαναγκαστικότητα, μαθησιακές δυσκολίες και ψευδο-ενήλικη συμπεριφορά. Τέλος, η σοβαρότητα των

χαρακτηριστικών αυτών δεν εξαρτάται από τον τύπο και την ένταση της σωματικής βίας, αλλά από το ψυχικό τραύμα του κακοποιητικού περιβάλλοντος, το οποίο είναι τόσο μεγάλο, που οδηγεί στην δημιουργία τους (Τσιάντης, 2001).

Σύνδρομο της προσαρμοστικότητας

Έχει παρατηρηθεί πως τα παιδιά-θύματα εμφανίζουν ένα κοινό πρότυπο συμπεριφοράς, το οποίο πρώτος εντόπισε ο Summit το 1983, και παρουσιάζει πέντε χαρακτηριστικά (Warley- Petter, 1997).

1. Μυστικότητα

Τα παιδιά που έχουν υπάρξει θύματα σεξουαλικής κακοποίησης, εκβιάζονται για να μη μιλήσουν. Τα παιδιά που είναι σε μεγαλύτερη ηλικία, καταλαβαίνουν επιπλέον τις συνέπειες που έχει μια πιθανή έρευνα της αστυνομίας (σύλληψη του θύτη, στιγματισμός της οικογένειας κ.α). Ένας ακόμα παράγοντας που εμποδίζει το παιδί να μιλήσει είναι και το ότι τα παιδιά νιώθουν τύψεις για ότι συμβαίνει (Warley- Petter, 1997).

2. Ανημπορία

Τα παιδιά από μόνα τους δεν είναι σε θέση να σταματήσουν την κακοποίηση. Στην αρχή αντιστέκονται, αλλά με τον καιρό είναι ευκολότερο για αυτά να προσποιούνται πως κοιμούνται (σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής σεξουαλικής παρενόχλησης). Το παιδί νιώθει ανήμπορο και δεν έχει κάποιο άτομο να απευθυνθεί (Warley- Petter, 1997).

3. Παγίδευση και προσαρμοστικότητα

Τα παιδιά νιώθουν παγιδευμένα και εμφανίζουν σημάδια ψυχολογικής πίεσης όπως: την ανάγκη να προστατέψουν άλλα παιδιά. Σε πολλές περιπτώσεις ο δράστης απειλεί το παιδί πως αν δεν τον αφήσει να ικανοποιήσει πάνω του τις άρρωστες ορέξεις του, τότε θα στραφεί κατά άλλων παιδιών, συνήθως κατά των μικρότερων αδερφών του θύματος. Επιπλέον, έχουν την ανάγκη να προστατέψουν τον άλλο γονιό, συνήθως δηλαδή τη μητέρα. Τέλος, έχουν την ανάγκη να προστατέψουν το σπίτι τους και την οικογενειακή συνοχή (Warley- Petter, 1997).

4. Καθυστερημένη αποκάλυψη

Συχνά, τα παιδιά δεν αποκαλύπτουν την σεξουαλική κακοποίηση που έχουν δεχτεί. Μερικές φορές η αποκάλυψη γίνεται τυχαία ή μετά από χρόνια (Warley- Petter, 1997).

5. Ανάκληση

Έχει παρατηρηθεί πως όταν ένα παιδί, ή ακόμα και ενήλικας, αποφασίζει να αποκαλύψει πως έπεσε θύμα σεξουαλικής κακοποίησης, υπάρχει πάντα μια μεγάλη πιθανότητα κάποια στιγμή, υπό καθεστώς ψυχολογικής πίεσης, να ανακαλέσει αυτόν τον ισχυρισμό. Ωστόσο αυτή η ανάκληση της αρχικής ομολογίας, μπορεί να οδηγήσει σε πλήρη αδράνεια και απραξία (Warley- Petter, 1997).

3.6. Σωματικές επιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης

Η κακοποίηση και παραμέληση ενός παιδιού, επιφέρει αρκετά προβλήματα στην φυσιολογική ανάπτυξη του ή ακόμα και την διακοπή της. Αυτό συμβαίνει τόσο λόγω των σοβαρών κακώσεων που έχει υποστεί, όσο και από αποστέρηση σοβαρού βαθμού, αρνητικές εμπειρίες και υψηλά επίπεδα στρές. Ιδιαίτερα τα πρώτα τρία χρόνια στην ζωή ενός παιδιού είναι κρίσιμα για την μετέπειτα ανάπτυξη του, καθώς η κακοποίηση σε αυτή την ηλικία μπορεί να καταστρέψει νευρώνες και συνάψεις στον εγκέφαλο του (Λαγωνίκα, Κατσίκη, Μαρντικιάν-Γαζεριάν, 2008).

Αρχικά, από τις σωματικές κακώσεις επηρεάζεται η νευροφυσιολογία του εγκεφάλου του παιδιού. Σε πολλές περιπτώσεις, λόγω έλλειψης δεσμού με κάποιο κοντινό πρόσωπο και έλλειψη σταθερότητας, υπάρχει ατροφία σε συγκεκριμένα τμήματα του εγκεφάλου και βλάβες στους νευρώνες. Οι βλάβες αυτές επηρεάζουν την σύνθετη σκέψη, την ρύθμιση της συμπεριφοράς και τους συναισθήματος και την μνήμη (Λαγωνίκα, Κατσίκη, Μαρντικιάν-Γαζεριάν, 2008).

Επιπρόσθετα, η κακοποίηση δημιουργεί βλάβες στους ενδοκρινείς αδένες, στο ανοσοποιητικό σύστημα καθώς και ανωμαλίες στην αρτηριακή πίεση, την λειτουργία των εντέρων καθώς και τον καρδιακό ρυθμό (Λαγωνίκα, Κατσίκη, Μαρντικιάν-Γαζεριάν, 2008). Βρέθηκε επιπλέον συσχέτιση της με γαστρεντερικές διαταραχές, επιληπτικές κρίσεις, μη ειδικά χρόνια άλγη και χρόνια κοιλιακό άλγος (Κουμούλα, Σκλάβου, 2013).

Όσον αφορά την σεξουαλική κακοποίηση, δημιουργούνται βλάβες που αφορούν κυρίως τα γεννητικά όργανα. Δεν υπάρχουν συμπτώματα ή εργαστηριακά τεστ που να επιβεβαιώνουν την πράξη, ωστόσο υπάρχουν αντικειμενικά ευρήματα που ενδεχομένως υποδηλώνουν σεξουαλική παραβίαση του παιδιού. Τα ευρήματα αυτά μπορεί να είναι τραυματισμός ή η επιμήκυνση με ιστική απώλεια του υμένα και τραυματισμοί στον βλεννογόνο του πρωκτού και στα δύο φύλα. Επιπλέον, σοβαρές ενδείξεις κακοποίησης είναι τα επαναλαμβανόμενα και συχνά αιματώματα, οι αμυχές και οι τραυματισμοί στην περιοχή του στήθους, των γλουτών, στο υπογάστριο ή στους μηρούς, καθώς και συχνές λοιμώξεις στα γεννητικά όργανα, ξένα σώματα στην ουρήθρα, τον πρωκτό και την κύστη των παιδιών. Ακόμα, είναι συνηθισμένη η παρουσία κνησμού, πόνου ή εκκρίματος στα γεννητικά όργανα καθώς και η εμφάνιση αφροδίσια νοσημάτων, όπως σύφιλη, βλεννόροια και κονδυλώματα. Μια ακόμη σοβαρή ένδειξη είναι η εφηβική εγκυμοσύνη, ιδιαίτερα όταν η ταυτότητα του πατέρα είναι κρυφή ή ασαφής. Τέλος, η παρουσία επαναλαμβανόμενων αιματωμάτων από πτώσεις, συχνά δείχνει την προσπάθεια του παιδιού να ξεφύγει από τον θύτη (Νικολαΐδης- Σταυριανάκη, 2009).

3.7. Ψυχολογικές επιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης

Εκτός από τις εμφανείς ενδείξεις της κακοποίησης (όπως κακώσεις, αμυχές, αιματώματα κ.α), ένα παιδί εμφανίζει ποικίλες και σοβαρές ψυχολογικές επιπτώσεις, τόσο στην συγκεκριμένη χρονική περίοδο της κακοποίησης καθώς και στην ενήλικη ζωή του.

Αρχικά, τα παιδιά προσχολικής ηλικίας, στις περισσότερες περιπτώσεις αποκαλύπτουν την κακοποίηση που έχουν υποστεί μέσω ζωγραφιών, το συμβολικό παιχνίδι ή την αφήγηση μιας ιστορίας. Στη ηλικία αυτή παρουσιάζεται σημαντικό άγχος,

εφιάλτες, διαταραχές στον ύπνο, απρεπής και αταίριαστη σεξουαλική συμπεριφορά καθώς και παλινδρόμηση σε συμπεριφορές όπως το πιπίλισμα του δαχτύλου (Αθανασοπούλου, 2013).

Έπειτα, στην σχολική ηλικία παρατηρούνται συναισθήματα όπως φόβος, τόσο για τον δράστη όσο και για την αίσθηση διαφορετικότητας που έχουν από τα άλλα παιδιά, θυμός, διότι νιώθουν υπεύθυνα για την κακοποίηση καθώς και απομόνωση. Επιπρόσθετα, νιώθουν λύπη, σύγχυση και ενοχή, καθώς δεν ήταν ικανά να σταματήσουν την κακοποίηση αλλά και γιατί πιστεύουν πως "συνέβαλαν" στην κακοποίηση. (Χατζηφωτίου, 2005). Επιπλέον, τα παιδιά εμφανίζουν επιθετική συμπεριφορά, διαταραχές στον ύπνο, μαθησιακές δυσκολίες, υπερκινητικότητα, παλινδρόμηση και καταναγκαστική συμπεριφορά (κυρίως σε θέματα καθαριότητας) (Αθανασοπούλου, 2013).

Όσον αφορά την εφηβική ηλικία, παρατηρείται παραβατική συμπεριφορά, σοβαρή κατάθλιψη (τις περισσότερες φορές με αυτοκτονική τάση), αυτοτραυματισμοί, διαταραχές της διατροφής, διαταραχές της συμπεριφοράς, τάσεις φυγής και χρήση ουσιών (Αθανασοπούλου, 2013).

Στην ενήλικη ζωή τους, τα άτομα που έχουν υποστεί σεξουαλική κακοποίηση ως παιδιά παρουσιάζουν μειωμένη αυτοεκτίμηση, αγχώδεις διαταραχές και διαταραχές της συμπεριφοράς, παραπτωματικότητα και εγκληματικότητα καθώς και σοβαρά προβλήματα κατάθλιψης. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες εμπλέκονται συχνότερα σε προβληματικές σχέσεις, ενώ ταυτόχρονα έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να πέσουν ξανά θύματα κακοποίησης. Οι άνδρες, από την άλλη πλευρά, παρουσιάζουν προβλήματα στις σεξουαλικές τους σχέσεις ως ενήλικες. Τέλος, τα άτομα αυτά, επιζητούν την προσοχή των συντρόφων τους και σε πολλές περιπτώσεις επαναλαμβάνουν την κακοποιητική συμπεριφορά (σωματική ή/και σεξουαλική) στα δικά τους παιδιά (Χατζηφωτίου, 2005).

3.8 Νομοθεσία παιδικής πορνογραφίας – παιδικής κακοποίησης

NOMΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4267

Άρθρο 3 (Άρθρο 17 παράγραφοι 1, 2 και 4 της Οδηγίας)

Η περίπτωση η΄ του άρθρου 8 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Η πράξη δουλεμπορίου, εμπορίας ανθρώπων, σωματεμπορίας, διενέργειας ταξιδιών με σκοπό την τέλεση συνουσίας ή άλλων ασελών πράξεων σε βάρος ανηλίκου, βιασμού ή κατάχρησης σε ασέλγεια, σε βάρος ανηλίκου, αποπλάνησης παιδιών, κατάχρησης ανηλίκων σε ασέλγεια σε βαθμό κακουργήματος, πορνογραφίας ανηλίκων, πορνογραφικών παραστάσεων ανηλίκων, μαστροπείας σε βάρος ανηλίκου ή ασέλγειας με ανήλικο έναντι αμοιβής»

Άρθρο 4 (Άρθρο 10 παρ. 1 της Οδηγίας)

Στην παρ. 1 του άρθρου 67 του Ποινικού Κώδικα προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Σε περίπτωση καταδίκης για οποιαδήποτε αξιόποινη πράξη των άρθρων 336, 338 παράγραφος 1, 339, 342 παράγραφοι 1 και 2, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351, 351Α που τελέσθηκε σε βάρος ανηλίκου, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει στον καταδικασμένο την απαγόρευση άσκησης της επαγγελματικής του δραστηριότητας, εφόσον αυτή περιλαμβάνει τακτικές επαφές με ανηλίκους, για χρονικό διάστημα ενός μέχρι πέντε ετών. Σε περίπτωση δεύτερης καταδίκης για οποιαδήποτε αξιόποινη πράξη του προηγούμενου εδαφίου, το δικαστήριο επιβάλλει υποχρεωτικά μόνιμη απαγόρευση επαγγελματικής δραστηριότητας που έχει τα αναφερόμενα στο εδάφιο αυτό χαρακτηριστικά.»

Άρθρο 7 (Άρθρο 3 παράγραφοι 2 και 3 της Οδηγίας)

Η παρ. 4 του άρθρου 339 του Ποινικού Κώδικα αντί καθίσταται ως εξής:

«4. Όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο να γίνει μάρτυρας συνουσίας ή άλλης γενετήσιας πράξης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, ακόμα κι αν ο ανήλικος δεν συμμετέχει σε αυτές. Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών τιμωρείται η πράξη του προηγούμενου εδαφίου όταν ο ανήλικος γίνεται μάρτυρας γενετήσιας κακοποίησης.»

Άρθρο 8 (άρθρα 2, 5 παράγραφος 3 και 9 της Οδηγίας)

Οι παράγραφοι 2, 3 και 4 του άρθρου 348Α του Ποινικού Κώδικα αντικαθίστανται ως εξής:

- *«Όποιος με πρόθεση παράγει, διανέμει, δημοσιεύει, επιδεικνύει, εισάγει στην Επικράτεια ή εξάγει από αυτή, μεταφέρει, προσφέρει, πωλεί ή με άλλον τρόπο διαθέτει, αγοράζει, προμηθεύεται, αποκτά ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει ή μεταδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων έως εκατό χιλιάδων ευρώ.»*
- *«Όποιος με πρόθεση παράγει, προσφέρει, πωλεί ή με οποιονδήποτε τρόπο διαθέτει, διανέμει, διαβιβάζει, αγοράζει, προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, μέσω της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως τριακοσίων χιλιάδων ευρώ.»*
- *«Υλικό παιδικής πορνογραφίας, κατά την έννοια των προηγούμενων παραγράφων, συνιστά η αναπαράσταση ή η πραγματική ή εικονική αποτύπωση, σε ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό φορέα, των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανήλικου, κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση, καθώς και της πραγματικής ή εικονικής ασελγούς πράξης που διενεργείται από ή με ανήλικο.»*

4. *«Οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 τιμωρούνται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή εκατό χιλιάδων έως πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ:*

- α.** *αν τελέσθηκαν κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια,*

β. αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με την εκμετάλλευση της ανάγκης, της ψυχικής ή της διανοητικής ασθένειας ή της σωματικής δυσλειτουργίας, λόγω οργανικής νόσου ανηλίκου ή με την άσκηση ή απειλή χρήσης βίας ανηλίκου ή με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος ή αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας εξέθεσε τη ζωή του ανηλίκου σε σοβαρό κίνδυνο και

γ. αν δράστης της παραγωγής του υλικού παιδικής πορνογραφίας είναι ένα από τα αναφερόμενα στις περιπτώσεις α' έως και στ' της παρ. 2 του άρθρου 342 πρόσωπα. Αν η πράξη των περιπτώσεων β' ή γ' είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή τριακοσίων χιλιάδων έως πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ, αν δε αυτή είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο, επιβάλλεται ισόβια κάθειρξη.»

· «Όποιος εν γνώσει αποκτά πρόσβαση σε υλικό παιδικής πορνογραφίας μέσω της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.»

Άρθρο 9 (Άρθρο 6 παρ. 1 της Οδηγίας)

Το άρθρο 348B του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Όποιος με πρόθεση, μέσω της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών, προτείνει σε ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να συναντήσει αυτόν ή τρίτον, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του των αδικημάτων των άρθρων 339 παράγραφοι 1 και 2 ή 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν σε μια τέτοια συνάντηση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως διακοσίων χιλιάδων ευρώ.»

Άρθρο 10 (Άρθρο 4 παράγραφοι 1, 2, 3 και 4 της Οδηγίας)

Μετά το άρθρο 348B του Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 348Γ ως εξής:

«Άρθρο 348Γ

Πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων

1. Όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο προκειμένου ως συμμετάσχει σε πορνογραφικές παραστάσεις ή διοργανώνει αυτές, τιμωρείται ως εξής:

α. αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών,

β. αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών,

γ. αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα και μέχρι τα δεκαπέντε έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών

δ. αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους.

Όποιος εν γνώσει, έχοντας καταβάλλει σχετικό αντίτιμο, παρακολουθεί πορνογραφική παράσταση στην οποία συμμετέχουν ανήλικοι τιμωρείται στις περιπτώσεις α' και β' του προηγούμενου εδαφίου με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και στις περιπτώσεις γ' και δ' με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Εφόσον οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τελέστηκαν με τη χρήση εξαναγκασμού ή βίας ή απειλής, προκειμένου να συμμετάσχει ανήλικος σε πορνογραφικές παραστάσεις ή με σκοπό την επιδίωξη οικονομικού οφέλους από αυτές, επιβάλλεται:

α. στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου κάθειρξη τουλάχιστον δεκαπέντε ετών,

β. στην περίπτωση β' κάθειρξη μέχρι δεκαπέντε ετών,

γ. στην περίπτωση γ' κάθειρξη μέχρι δέκα ετών

δ. στην περίπτωση δ' κάθειρξη μέχρι οκτώ ετών.

3. Πορνογραφική παράσταση, κατά την έννοια των προηγούμενων παραγράφων, συνιστά η οργανωμένη απευθείας έκθεση, που προορίζεται για θέαση ή ακρόαση, μεταξύ άλλων και με χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών:

α. ανηλίκου που επιδίδεται σε πραγματική ή εικονική πράξη γενετήσιου χαρακτήρα ή

β. των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανηλίκου κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση.»

Άρθρο 13 (Άρθρο 20 της Οδηγίας)

Η παρ. 1 του άρθρου 226Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Κατά την εξέταση ως μάρτυρα του ανήλικου θύματος των πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 323Α παρ. 4, 323Β εδάφιο α', 324, 336, 337 παράγραφοι 3 και 4, 338, 339, 342, 343, 345, 346, 347, 348, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351, 351Α του Ποινικού Κώδικα, καθώς και στα άρθρα 87 παράγραφοι 5 και 6 και 88 του Ν. 3386/2005 διορίζεται και παρίσταται, ως πραγματογνώμων, παιδοψυχολόγος ή παιδοψυχίατρος και σε περίπτωση έλλειψής τους, ψυχολόγος ή ψυχίατρος, χωρίς να εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις των άρθρων 204 έως 208. Η εξέταση ως μάρτυρα του ανήλικου θύματος διενεργείται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και σε χώρους ειδικά σχεδιασμένους και προσαρμοσμένους για το σκοπό αυτόν και με όσο το δυνατόν περιορισμένο αριθμό συνεντεύξεων.»

Άρθρο 16 (Άρθρο 18 και 19 της Οδηγίας)

1. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 12 του Ν. 3064/2002 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Στο ανήλικο θύμα του εγκλήματος του άρθρου 336 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323Α, 323Β, 339 παράγραφοι 1 και 4, 342 παράγραφοι 1 και 2, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα και των άρθρων 29 παράγραφοι 5 και 6 και 30 του Ν. 4251/2014 (Α' 80) παρέχεται προστασία, η οποία αφορά ιδίως την προστασία της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας και της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας τους, αν υφίσταται σοβαρός κίνδυνος για τα αγαθά αυτά.»

· Το άρθρο 13 του Ν. 3064/2002 αντικαθίσταται ως εξής: «Οι αλλοδαποί που βρίσκονται παράνομα στη χώρα και είναι θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323Α, 323Β, 339 παράγραφοι 1 και 4, 342 παράγραφοι 1 και 2, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα, καθώς και των άρθρων 29 παράγραφοι 5 και 6 και 30 του Ν. 4251/2014 (Α' 80), επαναπατρίζονται χωρίς να θίγεται η αξιοπρέπειά τους με ασφαλή τρόπο, με την επιφύλαξη των διατάξεων του προηγούμενου άρθρου. Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και στην περίπτωση του εγκλήματος του άρθρου 336 του Ποινικού Κώδικα, όταν το θύμα είναι ανήλικος. Για τον επαναπατρισμό των ανηλίκων θυμάτων απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Εισαγγελέα Ανηλίκων, ύστερα από έκθεση του Επιμελητή Ανηλίκων.»

3. Η παρ. 1 του άρθρου 1 του π.δ. 233/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «1. Στο ανήλικο θύμα του εγκλήματος του άρθρου 336 του Ποινικού Κώδικα, καθώς και στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323Α, 323Β, 339 παράγραφοι 1 και 4, 342 παράγραφοι 1 και 2, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα και των άρθρων 29 παράγραφοι 5 και 6 και 30 του Ν. 4251/2014 (Α' 80), (εφεξής αποκαλούμενα «θύματα»), παρέχεται προστασία και αρωγή, κατά το άρθρο 12 του Ν. 3064/2002, καθώς και κατά τα οριζόμενα στο παρόν διάταγμα.»

Άρθρο 17 (Άρθρο 20 της Οδηγίας)

1.α. Η παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 3811/2009 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Συνιστάται αρχή με την ονομασία «Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης Θυμάτων Εγκληματικών Πράξεων», η οποία λειτουργεί στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και αποφαινεται, κατά τις διατάξεις του άρθρου 3 του παρόντος, επί των αιτήσεων αποζημίωσης των θυμάτων εγκλημάτων βίας από πρόθεση και των άρθρων 323, 323Α, 323Β, 339 παράγραφοι 1 και 4, 342 παράγραφοι 1 και 2, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα, καθώς και του άρθρου 336 του Ποινικού Κώδικα όταν το θύμα είναι ανήλικος.»

β. Η παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 3811/2009 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Θύματα εγκλημάτων βίας από πρόθεση ή των άρθρων 323, 323Α, 323Β, 336 σε βάρος ανηλίκου, 339 παράγραφοι 1 και 4, 342 παράγραφοι 1 και 2, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα που έχουν τελεστεί στην ημεδαπή, τα οποία έχουν την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή τους στην Ελλάδα ή στο έδαφος άλλου κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης δικαιούνται, κατόπιν αιτήσεώς τους, εύλογης και προσήκουσας αποζημίωσης από το Ελληνικό Δημόσιο.»

· Η παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 3226/2004 αντικαθίσταται ως εξής:

· «3. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας ως προς τις τυχόν ποινικές και αστικές αξιώσεις τους είναι και τα θύματα των εγκληματικών πράξεων που προβλέπονται στα άρθρα 323, 323Α, 323Β εδάφιο α', 324, 339, 342, 348Α, 351, 351Α του Ποινικού Κώδικα και στα άρθρα 87 παράγραφοι 5 και 6 και 88 του Ν. 3386/2005, καθώς και τα ανήλικα θύματα των πράξεων που προβλέπονται στα άρθρα 336, 338, 343, 345, 346, 347, 348, 348Β, 348Γ και 349 του Ποινικού Κώδικα.»

Άρθρο 18 (Άρθρο 25 της Οδηγίας)

«Με διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πρωτοδικών ή του εισαγγελέα εφετών, εάν η υπόθεση εκκρεμεί στο εφετείο, διατάσσεται η κατάργηση ιστοσελίδας, η οποία φιλοξενείται στην Ελλάδα και περιέχει ή διαδίδει υλικό παιδικής πορνογραφίας. Η διάταξη αυτή πρέπει να είναι ειδικώς και πλήρως αιτιολογημένη, κοινοποιείται στον πάροχο υπηρεσιών φιλοξενίας της εν λόγω ιστοσελίδας και εκτελείται αμέσως.»

«Με διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πρωτοδικών ή εισαγγελέα εφετών, εάν η υπόθεση εκκρεμεί στο εφετείο, διατάσσεται η προσωρινή απενεργοποίηση του ονόματος χώρου, για διάστημα δύο (2) μηνών, σε περίπτωση που δεν μπορεί να διαπιστωθεί εάν η ιστοσελίδα που περιέχει ή διαδίδει υλικό παιδικής πορνογραφίας, φιλοξενείται στην Ελλάδα ή εκτός Ελλάδος και βρίσκεται σε χώρο ή υποχώρο ονομάτων χώρου που έχει χορηγηθεί στην Ελλάδα. Εντός της ίδιας προθεσμίας, μπορεί ο κάτοχος του ονόματος χώρου να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του προϊσταμένου της εισαγγελίας πρωτοδικών ή του προϊσταμένου της εισαγγελίας εφετών αντίστοιχα, ο οποίος εντός προθεσμίας δύο (2)

μηνών αποφαινεται επί της οριστικής κατάργησης ή της εκ νέου ενεργοποίησης του ονόματος χώρου. Σε περίπτωση παρέλευσης άπρακτης της ανωτέρω προθεσμίας, το όνομα χώρου καταργείται. Οι ανωτέρω διατάξεις πρέπει να είναι ειδικώς και πλήρως αιτιολογημένες, κοινοποιούνται στον κάτοχο του ονόματος χώρου και στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) και εκτελούνται αμέσως.»

3. «Με διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα πρωτοδικών ή του εισαγγελέα εφετών, εάν η υπόθεση εκκρεμεί στο εφετείο, διατάσσεται η φραγή της πρόσβασης σε ιστοσελίδα, που περιέχει ή διαδίδει υλικό παιδικής πορνογραφίας, η οποία δεν φιλοξενείται στην Ελλάδα και δεν ανήκει σε χώρο ή υποχώρο που έχει χορηγηθεί στην Ελλάδα. Ο κάτοχος της ιστοσελίδας μπορεί να ασκήσει προσφυγή ενώπιον του προϊσταμένου της εισαγγελίας πρωτοδικών ή του προϊσταμένου της εισαγγελίας εφετών αντίστοιχα, εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών. Ο προϊστάμενος της αρμόδιας εισαγγελίας αποφαινεται εντός της ίδιας προθεσμίας. Οι εισαγγελικές διατάξεις πρέπει να είναι ειδικώς και πλήρως αιτιολογημένες και κοινοποιούνται στον κάτοχο της ιστοσελίδας, εφόσον έχει εντοπισθεί, και στην Ε.Ε.Τ.Τ.. Η Ε.Ε.Τ.Τ. κοινοποιεί τις ανωτέρω διατάξεις στους παρόχους υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο και ζητά την άμεση εφαρμογή τους και την ενημέρωση των χρηστών. Πάροχοι υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο νοούνται όλοι οι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Παροχών Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, που τηρεί η Ε.Ε.Τ.Τ., σύμφωνα με το Ν. 4070/2012 (Α' 82), όπως ισχύει.»(<http://www.ministryofjustice.gr/>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

4.1 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στην πρόληψη

Η ενημέρωση της κοινότητας είναι η πιο σημαντική πηγή πρόληψης. Οι δάσκαλοι, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς λειτουργούς, πρέπει να ενημερώνουν τα παιδιά για τον κίνδυνο που μπορούν να αντιμετωπίσουν ακόμα και από το συγγενικό τους περιβάλλον (Παπαϊωάννου, 2000).

Αρχικά, πρέπει να υπάρχει πληροφόρηση για την σεξουαλική συμπεριφορά που έχουν μερικοί ενήλικες, μέσω του σχολείου. Η πληροφόρηση αυτή, είναι απαραίτητο να ξεκινά από το δημοτικό σχολείο. Τα παιδιά, θα πρέπει να μάθουν να αρνούνται πιθανές σεξουαλικές προτάσεις που μπορεί να τους γίνουν, να τρέχουν μακριά από τα άτομα αυτά και να αναφέρουν αμέσως το περιστατικό σε κάποιον ενήλικα που εμπιστεύονται. Επιπλέον, θα πρέπει να γίνεται σαφές στα παιδιά πως είναι επιβεβλημένη η άρνηση σε τέτοιου είδους απαιτήσεις ενηλίκων (Παπαϊωάννου, 2000).

Συνεπώς, σε ένα πρωτογενές στάδιο, η πρόληψη περιέχει υποχρεωτικά μαθήματα σεξουαλικής αγωγής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Σε ένα δευτερογενές στάδιο, η πρόληψη περιλαμβάνει την αναφορά ακόμα και της υποψίας σεξουαλικής κακοποίησης σε εξειδικευμένο προσωπικό όπως νοσηλευτές, παιδίατρους, κοινωνικούς λειτουργούς, δάσκαλους, σχολικούς συμβούλους κ.α. Τέλος, σε ένα τριτογενές στάδιο, η πρόληψη επιτυγχάνεται όταν γονείς και εξειδικευμένοι επιστήμονες προσφέρουν συναισθηματική στήριξη σε παιδιά που έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής κακοποίησης και βιώνουν αισθήματα ενοχής (Παπαϊωάννου, 2000).

4.2 Κοινωνική εργασία με κακοποιημένο παιδί

Η οικογενειακή ζωή κάθε παιδιού πρέπει να διακατέχεται από τέσσερις βασικές αρχές. Αρχικά, θα πρέπει να εξασφαλίζεται στο παιδί η ομαλή ανάπτυξη και η σωματική υγεία. Έπειτα, να του προσφέρεται η κατάλληλη κατεύθυνση για συναισθηματικές εμπειρίες, καθώς και η οικογένεια του να αποτελεί το παράδειγμα του σωστού γονικού ρόλου. Ακόμα, η οικογένεια του πρέπει να του μαθαίνει την συμπεριφορά που θα του εξασφαλίσει ικανοποιητικές ανθρώπινες σχέσεις. Σε περιπτώσεις που οι αρχές αυτές δεν ικανοποιούνται από την οικογένεια ή το περιβάλλον του παιδιού, παρεμβαίνει ο κοινωνικός λειτουργός (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1998).

Η συζήτηση του κοινωνικού λειτουργού με το παιδί-θύμα θα πρέπει να γίνει σε ένα χώρο άνετο και ευχάριστο, που να εξασφαλίζει το απόρρητο. Ο χώρος αυτός θα πρέπει να προσφέρει εξοπλισμό που να βοηθά ένα μικρό παιδί να εκφραστεί ευκολότερα, δηλαδή υλικά για ζωγραφική, πηλό, εικόνες κ.α (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1998).

Σε περιπτώσεις κακοποίησης, η στάση των επαγγελματιών υγείας και συγκεκριμένα του κοινωνικού λειτουργού, είναι σημαντική και αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για μια αντικειμενική διαγνωστική εκτίμηση του παιδιού και της οικογένειας. Σε τέτοια περιστατικά, οι επαγγελματίες είναι εύκολο να ταυτιστούν με τα παιδιά-θύματα και να φερθούν επιθετικά στους γονείς, με αποτέλεσμα οι δεύτεροι να νιώσουν απειλή και να μην μπορεί να υπάρξει συνεργασία (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1998).

Όταν ένα παιδί κινδυνεύει, προτεραιότητα έχει η άμεση προστασία του παιδιού. Ωστόσο, στην φάση της διαγνωστικής εκτίμησης είναι πολύ σημαντικό οι κοινωνικοί λειτουργοί να:

α) Ακούνε με προσοχή το παιδί και το καθησυχάζουν, διαβεβαιώνοντάς το ότι θα προσπαθήσουν να το βοηθήσουν.

β) Απενοχοποιήσουν και να πιστέψουν το παιδί.

γ) Εξηγήσουν στο παιδί τις ενέργειες που θα ακολουθήσουν, ώστε να το κάνουν να νιώσει πιο σίγουρο και ασφαλές.

δ) Κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους ένα κακοποιημένο παιδί μπορεί να μην θέλει να εγκαταλείψει τον γονέα-υπαίτιο για την κακοποίηση (συναισθήματα ανασφάλειας, ενοχή για την πιθανή τιμωρία του γονέα του κ.α).

ε) Μην είναι ανακριτικοί. Στη φάση αυτή δεν βοηθάει η λεπτομερής καταγραφή των στοιχείων (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1998).

Οι κοινωνικοί λειτουργοί που ασχολούνται με θέματα παιδικής κακοποίησης-παρενόχλησης, οφείλουν να είναι έμπειροι, με σιγουριά για τον εαυτό τους. Επιπλέον, τα άτομα που θέλουν να ασχοληθούν με την κακοποίηση, πρέπει να είναι:

α) άτομα πρόθυμα να ξεπεράσουν τα επαγγελματικά όρια για να βοηθήσουν αλλά χωρίς να θυσιάζονται για τους άλλους.

β) άτομα με ικανοποιήσεις στη ζωή τους (εκτός από την δουλειά τους), ώστε να μην "υποχρεώνουν" τους εξυπηρετούμενους να εκπληρώσουν τις ανάγκες τους.

γ) άτομα που έχουν επαρκείς γνώσεις σχετικά με την ανάπτυξη και την συμπεριφορά των παιδιών (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1998).

Τέλος, ο κοινωνικός λειτουργός, μπορεί να εφαρμόσει διάφορες θεραπευτικές μεθόδους όπως ατομική ψυχοθεραπεία, θεραπεία που βασίζεται στην τέχνη όπως χορό, μουσική, ζωγραφική, θέατρο κ.α καθώς και ομαδική θεραπεία για παιδιά και εφήβους (Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, 1998).

4.3 Κοινωνική εργασία στο σχολείο του κακοποιημένου παιδιού

Ο κοινωνικός λειτουργός, χρησιμοποιεί ίδιες μεθόδους και τεχνικές στο σχολείο όπως και σε άλλα πλαίσια. Ωστόσο, στον χώρο του σχολείου η εργασία ενός κοινωνικού λειτουργού κατευθύνεται κυρίως στον μαθητή, το οικογενειακό περιβάλλον και στους εκπαιδευτικούς που γνωρίζουν τον μαθητή που δέχτηκε σεξουαλική κακοποίηση. Ο κοινωνικός λειτουργός ενημερώνεται από τους καθηγητές του παιδιού για τυχόν προβλήματα που αντιμετωπίζει, όπως προβλήματα μάθησης, αντικοινωνικής συμπεριφοράς κ.α και ταυτόχρονα, προσπαθεί να ερευνήσει τις αιτίες που τα προκαλούν (Σταθόπουλος, 1999).

Η συνεργασία του κοινωνικού λειτουργού με τους εκπαιδευτικούς και τον διευθυντή τους σχολείου, είναι βασική. Με τον τρόπο αυτό, ενημερώνεται για την άποψη των ίδιων των εκπαιδευτικών πάνω στο πρόβλημα αλλά και για το ποιες είναι οι προσδοκίες που έχουν από τον κοινωνικό λειτουργό. Με την σωστή συνεργασία από τις δύο πλευρές, μπορούν να βοηθήσουν το παιδί που έχει δεχτεί σεξουαλική κακοποίηση, ώστε να αντιμετωπίσει τα ψυχολογικά του τραύματα από την εμπειρία αυτή (Σταθόπουλος, 1999).

Σε κάποιες περιπτώσεις, τα προβλήματα των κακοποιημένων παιδιών είναι πολύ σοβαρά και η κοινωνική υπηρεσία στον χώρο του σχολείου δεν μπορεί να τα αντιμετωπίσει επαρκώς. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο κοινωνικός λειτουργός παραπέμπει το παιδί σε αντίστοιχες εξειδικευμένες υπηρεσίες, φροντίζει τον συντονισμό των ενεργειών και γίνεται ο κρίκος που συνδέει την οικογένεια, το σχολικό περιβάλλον και τις υπηρεσίες (Σταθόπουλος, 1999).

Ο κοινωνικός λειτουργός επίσης, μπορεί να δημιουργήσει ομάδες. Η συμμετοχή του κακοποιημένου παιδιού σε ομάδες μαζί με άλλα παιδιά-θύματα, το βοηθά να διαχειρίζεται τα αρνητικά συναισθήματα που βιώνει, τον θυμό και την επιθετικότητα αλλά και να αποκτά μια πιο θετική εικόνα για τον εαυτό του. Επιπλέον, μέσω των ομάδων, επιτυγχάνονται οι στόχοι του κοινωνικού λειτουργού που αφορούν κυρίως την κοινωνικοποίηση του κακοποιημένου παιδιού και την διευκόλυνση του στη δημιουργία κοινωνικών σχέσεων (Σταθόπουλος, 1999).

Ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί ακόμα να δημιουργήσει ομάδες για τους γονείς και την οικογένεια. Μέσα στις ομάδες αυτές, οι γονείς μπορούν να μοιραστούν τα συναισθήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν μετά την κακοποίηση των παιδιών τους αλλά και να αναπτύξουν καλύτερες δεξιότητες επικοινωνίας με τα παιδιά τους (Σταθόπουλος, 1999).

Τέλος, ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να οργανώσει ομάδες για τους εκπαιδευτικούς, με απώτερο στόχο του την ευαισθητοποίηση τους σχετικά με τον ρόλο και τις αρμοδιότητες τους. Στις ομάδες αυτές, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συζητούν και να μοιράζονται απόψεις που αφορούν τα συναισθηματικά και κοινωνικά προβλήματα των μαθητών (Σταθόπουλος, 1999).

4.4 Κοινωνική εργασία με την οικογένεια

Η Κοινωνική εργασία με οικογένεια είναι μια μέθοδος πρόληψης και θεραπείας προβλημάτων, είτε στις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των μελών της είτε σε δυσκολίες που μπορεί να δημιουργηθούν στην οικογένεια με τους άλλους, τους έξω από αυτήν. Όταν λοιπόν, τυχαίνει ένα μέλος της οικογένειας να αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα τότε αυτόματα σημαίνει δυσλειτουργία σε όλο το σύστημα της οικογένειας. Το μέλος που παρουσιάζει το σύμπτωμα εκφράζει τη ματαιώση, την άρνηση, την ταραχή που υπάρχει στην οικογένειά του. Έτσι, ο κοινωνικός λειτουργός προκειμένου να βρει την πηγή του προβλήματος διερευνά το χρονικό της εξέλιξης της κατάστασης, τους τρόπους επικοινωνίας των μελών, τους κανόνες που ισχύουν στην οικογένεια, γιατί η οικογένεια είναι πολύ περισσότερο από το άθροισμα των μελών της είναι οι ρίζες, η έννοια του ότι ανήκουμε (Παπαϊωάννου, 2000).

Βασικές αρχές στην κοινωνική εργασία με οικογένεια είναι: **α)** η δυνατότητα παρέμβασης στην πράξη της συναλλαγής καθώς αυτή γίνεται, **β)** η πεποίθηση ότι μια αλλαγή στη δομή της οικογένειας μπορεί να οδηγήσει στην αναδιάρθρωση εσωτερικών λειτουργιών και **γ)** η παρουσία του κοινωνικού λειτουργού που γίνεται μέλος του συστήματος –οικογένειας, προκαλεί αλλαγές στη συμπεριφορά των μελών της (Δημοπούλου- Λαγωνίκα, 2011).

Πιο ουσιαστικά τώρα, δεν νοείται κοινωνική εργασία στο άτομο, χωρίς την προσέγγιση της οικογένειας, με την έννοια της ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης για την ουσιαστική αντιμετώπιση των ποικίλων προβλημάτων που απορρέουν από το οποιοδήποτε πρόβλημα και στην παρούσα εργασία στο θέμα της κακοποίησης.

Ο κοινωνικός λειτουργός στο επιστημονικό του έργο συνεργάζεται και με την οικογένεια του σεξουαλικά κακοποιημένου παιδιού και για ψυχολογική υποστήριξη αλλά και για να εξετάσει ποια είναι τα δικαιώματα της οικογένειας απέναντι στο παιδί.

Πιο αναλυτικά τώρα:

- Ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να ενημερώνει διαρκώς τους γονείς για την κατάσταση του παιδιού τους και την πορεία της συνεργασίας του παιδιού τόσο με

τον ίδιο (κοινωνικό λειτουργό) όσο και με τους άλλους ειδικούς (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).

- Να εξηγεί στους γονείς την ανάγκη υποστήριξης τόσο των ίδιων όσο και των παιδιών τους καθώς και τους τρόπους με τους οποίους θα επιτευχθεί για να οδηγηθούν κοινωνικός λειτουργός και οικογένεια στην δημιουργία καλής σχέσης και συνεργασίας (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).

- Οι αποφάσεις που λαμβάνονται από τον κοινωνικό λειτουργό και τους άλλους ειδικούς που ασχολούνται με το παιδί, είναι απαραίτητο να επιβεβαιώνονται γραπτώς από τους γονείς οι οποίοι είναι υπεύθυνοι (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).

- Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να αναγνωρίζει και να αντιλαμβάνεται έγκαιρα τα ψυχικά σημάδια της κακοποίησης και να τα συζητήσει με την οικογένεια του κακοποιημένου παιδιού (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).

- Επίσης, ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να εξετάσει το περιβάλλον του παιδιού και το πώς αυτό επηρεάζει τη λειτουργικότητα και τον τρόπο σκέψης τους. Παράλληλα, ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να έχει την ικανότητα να αξιολογήσει ποια είναι τα χαρακτηριστικά της οικογένειας για να καταφέρει να κατανοήσει το πρόβλημα και να βοηθήσει την οικογένεια. Επιπλέον, θα πρέπει να εξασφαλίσει την συνεργασία όλης της οικογένειας στην επίλυση των προβλημάτων καθώς έτσι θα βοηθηθεί και ο ίδιος στη διεκπεραίωση του έργου του. Θα πρέπει λοιπόν να έχει υπόψιν του: (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).

- Την επικοινωνία μεταξύ των μελών, αν είναι δηλαδή συχνή, σπάνια ή και ανύπαρκτη (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).

- Την ευθύνη που έχει το κάθε μέλος απέναντι στα υπόλοιπα μέλη και ποια η θέση του καθενός απέναντι στην οικογένεια (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).

- Τη δυνατότητα παροχής βοήθειας των μελών μεταξύ τους όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).

- Τη στάση και τη συμπεριφορά των μελών της οικογένειας απέναντι σε τρίτους αλλά και στον κοινωνικό λειτουργό (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).
- Τέλος, ο κοινωνικός λειτουργός θα πρέπει να εστιάσει και στο πως τα παιδιά ως μέλη της οικογένειας αλληλεπιδρούν με τους γονείς (Αγάθωνος και Γεωργοπούλου, 1997).

4.5 Κοινωνική εργασία με δράστη σεξουαλικής κακοποίησης

Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να φερθεί στον δράστη της σεξουαλικής κακοποίησης όπως και στους υπόλοιπους εξυπηρετούμενους που αναλαμβάνει. Αρχικά, ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να προχωρήσει στην λήψη του κοινωνικού ιστορικού του θύτη, με σκοπό να ερευνήσει ποιοι λόγοι τον οδήγησαν στην ανάπτυξη αυτής της συμπεριφοράς. Η κατανόηση της ψυχοσύνθεσης του ατόμου, δεν θα γίνει από την πρώτη συνεδρία αλλά θα αποτελέσει συρραφή στοιχείων από διαδοχικές συνεντεύξεις (Καλλινικάκη, 1998).

Ο κοινωνικός λειτουργός κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων που στοχεύουν στην συμπλήρωση του κοινωνικού ιστορικού του θύτη, τηρεί μια αντικειμενική και διακριτική στάση ενώ ταυτόχρονα γνωστοποιεί στο άτομο τον στόχο που έχουν τα ερωτήματα που του υποβάλλει (Καλλινικάκη, 1998). Επιπλέον, είναι βασικό να χρησιμοποιεί τις μεθόδους και τεχνικές της κοινωνικής εργασίας με άτομα. Μερικές από αυτές είναι η αντικειμενικότητα, η αποφυγή διακοπών στην επικοινωνία, η προσεκτική παρακολούθηση, οι διερευνητικές ερωτήσεις, η αντανάκλαση συναισθημάτων, η διασαφήνιση κ.α. Μέσω των μεθόδων αυτών, ο κοινωνικός λειτουργός στοχεύει στο να οδηγήσει το άτομο στην συνειδητοποίηση της σοβαρότητας των πράξεων του και να περιορίσει τις σκέψεις ή πράξεις για την σεξουαλική κακοποίηση παιδιών (Δημοπούλου-Λαγωνίκα, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΦΟΡΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

5.1 ΓΡΑΜΜΕΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

1. Εθνική τηλεφωνική γραμμή για τα παιδιά SOS 1056:

Σκοπός της τηλεφωνικής γραμμής 1056 είναι η προστασία και προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Ξεκίνησε την λειτουργία της το 1997 και το 2007 αναγνωρίστηκε απο το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά. Το 2012 συνδέθηκε με τον Ευρωπαϊκό Αριθμό Έκτακτης Ανάγκης 112 και το 2014 αναγνωρίστηκε ως Γραμμή Έκτακτης Ανάγκης.

Λειτουργεί σε όλη την Ελλάδα, όλο το εικοσιτετράωρο και όλες τις ημέρες της εβδομάδας. Είναι δωρεάν και οι κλήσεις είναι απόρρητες και δεν καταγράφονται. Αποτελείται από εξειδικευμένους ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς.

Η τηλεφωνική γραμμή 1056 βοηθά:

- Στην καταγραφή ανώνυμων και επώνυμων καταγγελιών για παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση.
- Στην επιτόπια παρέμβαση για παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο.
- Στην παροχή ψυχολογικής στήριξης σε παιδιά και έφηβους καθώς και συμβουλευτικής σε γονείς και εκπαιδευτικούς.
- Στην διεκπεραίωση των αιτημάτων φιλοξενίας παιδιών που κρίθηκε απο τις εισαγγελικές αρχές πως έπρεπε να απομακρυνθούν από τις οικογένειες τους.
- Στην ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση εθελοντών αίματος, δοτών αιμοπεταλίων και μυελού των οστών.
- Στην παροχή πληροφόρησης και κατεύθυνσης σε θέματα που αφορούν την παιδική προστασία και τα δικαιώματα των παιδιών.

Στη τηλεφωνική γραμμή SOS, μπορούν να απευθυνθούν παιδιά, γονείς, εκπαιδευτικοί καθώς και υπηρεσίες (<http://www.hamogelo.gr/>).

2. Ευρωπαϊκή Γραμμή στήριξης παιδιών και εφήβων 116 111:

Η «γραμμή στήριξης παιδιών και εφήβων 116 111» είναι μια νέα συμβουλευτική γραμμή που απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους έως 18 ετών. Σκοπός της γραμμής είναι:

- Να προσφέρει κατανόηση και ψυχολογική στήριξη.
- Να αναγνωρίσει και να αναδείξει τα προβλήματα του παιδιού/εφήβου.
- Να συμβουλεύσει ώστε να υπάρχει άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος.
- Να πληροφορήσει και να δώσει υποδείξεις για οτιδήποτε κρίνεται απαραίτητο για την όφελος του παιδιού και να το παραπέμψει με υπηρεσίες ψυχικής υγείας.

Στην τηλεφωνική γραμμή στήριξης εργάζονται επαγγελματίες ψυχικής υγείας όπως ψυχολόγοι, παιδοψυχίατροι κ.α. Η τηλεφωνική γραμμή 116 111 είναι δωρεάν, ανώνυμη και στηρίζεται στις αρχές της εχεμύθειας και της εμπιστευτικότητας (<http://epsype.gr>).

3. «ΜΕ Υποστηρίζω» 800 11 800 15:

Η γραμμή στήριξης «ΜΕ Υποστηρίζω» λειτουργεί στη Μονάδα Εφηβικής Υγείας (Μ.Ε.Υ) στην Β' Παιδιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών, Νοσοκομείο Παίδων «Π. & Α. Κυριακού». Η γραμμή λειτουργεί κάθε μέρα από τις 9 το πρωί μέχρι το 5 το απόγευμα, χωρίς χρέωση. Λειτουργεί σε συνεργασία με τον οργανισμό «Ομπρέλα», στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης της ENACSO.

Στην γραμμή στήριξης «ΜΕ Υποστηρίζω», μπορούν να απευθυνθούν παιδιά, έφηβοι, γονείς, εκπαιδευτικοί και ειδικοί. Στη γραμμή αυτή μπορούν να απευθυνθούν για θέματα που αφορούν την σωστή χρήση της τεχνολογίας καθώς και για θέματα όπως εξάρτηση από το διαδίκτυο, διαδικτυακός εκφοβισμός (bullying), παρενόχληση-αποπλάνηση (grooming), ακατάλληλο περιεχόμενο για ανηλίκους, προβλήματα

προσωπικών δεδομένων, τζόγος, βίαια παιχνίδια και τέλος, πορνογραφικό υλικό (<http://youth-health.gr>).

4. Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Η τηλεφωνική γραμμή 197 (ή 201-197), είναι το κεντρικό και καθοδηγητικό σημείο αναφοράς για την παροχή υπηρεσιών άμεσης κοινωνικής βοήθειας. Λειτουργεί καθημερινά, σε 24ωρη βάση.

Η Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας παρέχει συμβουλευτική και ψυχολογική στήριξη, καθώς και πληροφόρηση. Επιπλέον, κινεί τους μηχανισμούς της κοινωνικής παρέμβασης και παραπέμπει στις άλλες υπηρεσίες του Ε.Κ.Κ.Α, καθώς και σε άλλες κοινωνικές υπηρεσίες και φορείς (<http://www.moh.gov.gr/>).

5. Συνήγορος του Πολίτη- Κύκλος για τα δικαιώματα του παιδιού

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού δημιουργήθηκε με βάση τον νόμο 3094/2003 και έχει αναλάβει την άσκηση των καθηκόντων του Συνήγορου του Παιδιού.

Ως στόχο του, ο Συνήγορος του Παιδιού έχει την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, δηλαδή τα άτομα που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος. Ο Συνήγορος του Παιδιού παρεβαίνει μετά από αναφορές πολιτών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις παραβίασης δικαιωμάτων του παιδιού, με σκοπό την προστασία και την αποκατάστασή τους. Σε σοβαρές περιπτώσεις μπορεί και να δράσει αυτεπάγγελτα. Επιπλέον, αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για την παρακολούθηση και την προώθηση της εφαρμογής των διεθνών συμβάσεων και της εθνικής νομοθεσίας για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και την ενημέρωση του κοινού.

Αναφορά μπορεί να υποβάλλει ο κάθε ενδιαφερόμενος, δηλαδή ένα παιδί, οι γονείς, οι συγγενείς ή άλλα πρόσωπα που έχουν αντιληφθεί την παραβίαση κάποιου δικαιώματος του παιδιού. Οι αναφορές αποστέλλονται στα γραφεία του Συνήγορου του Πολίτη (Χατζηγιάννη Μέξη 5, Αθήνα) είτε αυτοπροσώπως είτε με επιστολή στην παραπάνω διεύθυνση ή με φαξ (στο 210 7292129).

Στον Συνήγορο του Παιδιού λειτουργεί η γραμμή χωρίς χρέωση 800.11.32.000 από την Δευτέρα-Παρασκευή και ώρες 9.00-15.00, όπου οι ανήλικοι μπορούν να συνομιλήσουν με εξειδικευμένο προσωπικό. Ακόμα, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν στην ηλεκτρονική διεύθυνση: cr@synigoros.gr (<http://www.0-18.gr/>).

6. Πανελλαδική Γραμμή Συμβουλευτικής 115 25 «Μαζί για το Παιδί»

Η Πανελλαδική Γραμμή Συμβουλευτικής 115 25 της Ένωσης «Μαζί για το Παιδί», δημιουργήθηκε τον Φεβρουάριο του 2009. Είναι μια τηλεφωνική γραμμή βοήθειας και απευθύνεται σε παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικούς.

Η Πανελλαδική Γραμμή Συμβουλευτικής 115 25 προσφέρει δωρεάν συμβουλευτική, για οποιοδήποτε πρόβλημα αντιμετωπίζει ένα παιδί. Επιπλέον, δέχεται επώνυμες και ανώνυμες καταγγελίες για περιστατικά που αφορούν την κακοποίηση ανηλίκων. Ακόμα, παραπέμπει και ενημερώνει για υπηρεσίες από άλλους φορείς που είναι διαθέσιμοι για το παιδί και τις οικογένειές τους. Ταυτόχρονα, παρέχει πληροφορίες για τις υπηρεσίες της Ένωσης και των 10 μελών της.

Το επιστημονικό της προσωπικό αποτελείται από ψυχολόγους, συμβούλους ψυχικής υγείας και κοινωνικούς λειτουργούς που δεσμεύονται για την τήρηση του απόρρητου.

Η πανελλαδική «Γραμμή 115 25» της Ένωσης «Μαζί για το Παιδί» λειτουργεί, από Δευτέρα - Παρασκευή από τις 9:00 το πρωί ως τις 21:00 το βράδυ. Η χρέωση είναι 1 αστική μονάδα ανεξαρτήτως της διάρκειας κλήσης. Επιπλέον, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν στην ηλεκτρονική διεύθυνση: (11525@mazigiatopaidi.gr).

Τέλος, μαζί με την Συμβουλευτική γραμμή λειτουργεί και Συμβουλευτικό Κέντρο για γονείς, στο οποίο μπορούν να απευθυνθούν για τα ίδια θέματα, καθώς και δωρεάν Ομάδες Γονέων και Ψυχο-Εκπαιδευτικά Σεμινάρια (<http://mazigiatopaidi.gr>).

5.2 ΦΟΡΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

1. Χαμόγελο του Παιδιού

Το Χαμόγελο του Παιδιού, έχει ως στόχο του την προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών καθώς και την εξασφάλιση των απαραίτητων τους για την σωματική, ψυχική και πνευματική τους ισορροπία. Όσον αφορά τις περιπτώσεις κακοποίησης-παραμέλησης παιδιών, το Χαμόγελο του Παιδιού προσπαθεί να αφυπνίσει και να κινητοποιήσει το κράτος, τους δημόσιους λειτουργούς και τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Ταυτόχρονα, ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί παρέχουν ψυχολογική στήριξη μέσω των τμημάτων Κοινωνικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης. Καταγράφουν ανώνυμες και επώνυμες πληροφορίες για παιδιά που έχουν πέσει θύματα οποιαδήποτε μορφής κακοποίησης και τα μεταβιβάζουν στις εισαγγελικές αρχές. Επιπλέον, υπάρχει η Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή Για τα Παιδιά SOS 1056, που αναφέρθηκε παραπάνω.

Στο Χαμόγελο του Παιδιού μπορούν να απευθύνονται γονείς, εκπαιδευτικοί και παιδιά και να αναφέρουν οποιαδήποτε πληροφορία για παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο ή να ενημερώνονται για την διαδικασία που ακολουθείται (www.hamogelo.gr).

2. Ελληνική Αστυνομία

Σε περιπτώσεις παιδικής πορνογραφίας και κακοποίησης, οι γονείς ή και τα ίδια τα παιδιά μπορούν να επικοινωνήσουν:

- Με την Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων της Διεύθυνσης Ασφαλείας Αττικής - Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής (ΓΑΔΑ) στο τηλέφωνο 210 6476370.
- Με το Τμήμα Ανηλίκων της Διεύθυνσης Ασφάλειας Θεσσαλονίκης στα τηλέφωνα 2310 388456, 2310 388457 και 2310 388458.
- Με τις κατά τόπους Υπηρεσίες Ασφαλείας των Νομών των υπόλοιπων Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας (<http://www.astynomia.gr>).

3. ΚΕΘΕΑ Αριάδνη

Το ΚΕΘΕΑ Αριάδνη παρέχει συμβουλευτική και θεραπεία για διάφορες μορφές εθισμού, σε διαφορετικές ομάδες όπως έφηβους, ενήλικους, φυλακισμένους και αποφυλακισμένους. Ταυτόχρονα, υποστηρίζει τις οικογένειες των εξαρτημένων ατόμων και οργανώνει δράσεις ενημέρωσης και πρόληψης στις εκπαιδευτικές κοινότητες καθώς και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Το ΚΕΘΕΑ Αριάδνη καλύπτει την περιφέρεια Κρήτης και Δωδεκανήσων. Στο Ηράκλειο Κρήτης, έχει δημιουργηθεί η εξειδικευμένη Συμβουλευτική Μονάδα Εφήβων με σκοπό την υποστήριξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν εξάρτηση από παράνομες και νόμιμες ουσίες ή εξάρτηση από το διαδίκτυο (<http://www.kethea.gr>).

4. ΚΕΘΕΑ Νόστος- Εξάντας

Το ΚΕΘΕΑ Νόστος- Εξάντας, έχει ως έδρα του τον Πειραιά. Ασχολείται με την θεραπεία, την παρέμβαση και την πρόληψη της εξάρτησης και καλύπτει τις ανάγκες των εφήβων και ενήλικων χρηστών ναρκωτικών και των οικογενειών τους, με μονάδες στην περιοχή του Πειραιά, της Ελευσίνας και της Μυτιλήνης.

Στα πλαίσια του, λειτουργεί η Μονάδα Έγκαιρης και Κοινωνικής Παρέμβασης και απευθύνεται σε περιστασιακούς χρήστες και πρώην εξαρτημένους που χρειάζονται στήριξη. Επιπλέον, προσφέρει τις υπηρεσίες της σε έφηβους με προβλήματα εθισμού στο διαδίκτυο και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια (<http://www.kethea.gr>).

5. Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι ένα μη κερδοσκοπικό σωματείο που ιδρύθηκε το 2004. Ως βασικούς στόχους του έχει την ευαισθητοποίηση και παρέμβαση στα προβλήματα που αφορούν τα Δικαιώματα του Παιδιού. Επιπλέον, έχει αναπτύξει δράσεις και πρωτοβουλίες που αφορούν την εφαρμογή της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ στη χώρα μας, καθώς και για τον σεβασμό στη διαφορετικότητα.

Ανάμεσα σε άλλα, το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού έχει προωθήσει δράσεις και καμπάνιες που αφορούν την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σε κάθε μορφή βία, προσβολή, εγκατάλειψη, κακοποίηση και κακή μεταχείριση, παραμέληση ή εκμετάλλευση των ανηλίκων. Επιπλέον, έχει αναπτύξει δράσεις για την ενημέρωση που αφορά το ασφαλές σερφάρισμα στο Διαδίκτυο.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν στο 2108846590 ή στην ηλεκτρονική διεύθυνση: diktiol@gmail.com (<http://www.ddp.org.gr>).

6. Ελληνική Εταιρεία Μελέτης & Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης

Η Ελληνική Εταιρεία Μελέτης και Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης στοχεύει στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που αφορούν την σεξουαλική κακοποίηση.

Επιπλέον, στοχεύει στην μελέτη των αιτιών, καθώς και στην ενημέρωση των ατόμων που εμπλέκονται στην σεξουαλική κακοποίηση είτε ως θύματα είτε ως δράστες.

Ανάμεσα σε άλλα, η Ελληνική Εταιρεία Μελέτης και Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης διοργανώνει σεμινάρια, διαλέξεις και ημερίδες σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης. Επιπλέον, επιμελείται και εκτυπώνει ενημερωτικό υλικό, περιοδικά, βιβλία και άλλα έντυπα, με σκοπό τη διάδοση της έννοιας της πρόληψης.

Τέλος, παρέχει συμβουλευτική, προληπτική και θεραπευτική παρέμβαση σε άτομα που ενέχονται στο φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης είτε είναι θύματα είτε είναι οι δράστες.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν στο τηλέφωνο 2107290496 καθώς και στην ηλεκτρονική διεύθυνση: info@obrela.gr (<http://obrela.gr>).

7. Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)

Το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), ιδρύθηκε το 1994 και είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Παρέχει ψυχολογική στήριξη και νομική βοήθεια

σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας και λειτουργεί ξενώνα για τις γυναίκες- θύματα και τα ανήλικα παιδιά τους.

Το ΚΕΘΙ, παρέχει δωρεάν ψυχολογική στήριξη και νομική βοήθεια σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας ενώ διαθέτει και περιφερειακές/τοπικές υπηρεσίες.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν στο τηλέφωνο 210 38 98 000 και στην ηλεκτρονική διεύθυνση kethi@kethi.gr (<http://kethi.gr>).

5.3 Δίωξη ηλεκτρονικού εγκλήματος

Για την καλύτερη και πιο άμεση αντιμετώπιση του ηλεκτρονικού εγκλήματος προβλέφθηκε με το Π.Δ. 178/2014 η ίδρυση και η διάρθρωση της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού εγκλήματος με έδρα την Αθήνα και ίδρυση και διάρθρωση Υποδιεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος με έδρα την Θεσσαλονίκη.

Ο ρόλος της Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος είναι η πρόληψη, η έρευνα και η καταστολή εγκλημάτων ή αντικοινωνικών συμπεριφορών, που διαπράττονται μέσω του διαδικτύου ή άλλων μέσων ηλεκτρονικής επικοινωνίας.

Η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού εγκλήματος αποτελείται από πέντε τμήματα που συμπληρώνουν όλο το φάσμα προστασίας του χρήστη και ασφάλειας του Κυβερνοχώρου. Έτσι, αποτελείται από τα εξής τμήματα:

- Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης και Διαχείρισης Πληροφοριών
- Τμήμα Καινοτόμων Δράσεων και Στρατηγικής
- Τμήμα Ασφάλειας Ηλεκτρονικών και Τηλεφωνικών Επικοινωνιών και Προστασίας Λογισμικού και Πνευματικών Δικαιωμάτων
- Τμήμα Διαδικτυακής Προστασίας Ανηλίκων και Ψηφιακής Διερεύνησης και
- Τμήμα Ειδικών Υποθέσεων και Δίωξης Διαδικτυακών Οικονομικών Εγκλημάτων

Πιο αναλυτικά τώρα το:

· **Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης και Διαχείρισης Πληροφοριών**

Οι αρμοδιότητες και οι λειτουργίες του συγκεκριμένου τμήματος είναι οι ακόλουθες:

- ο χειρισμός θεμάτων προσωπικού, η διαχείριση του χρηματικού και υλικού, η γραμματειακή, διοικητική και τεχνική υποστήριξη και γενικά η εξυπηρέτηση των λειτουργικών αναγκών της Υπηρεσίας
- η συλλογή, μελέτη, ανάλυση, αξιολόγηση, συσχέτιση και επεξεργασία πληροφοριών, στοιχείων και δεδομένων σχετικών με την αποστολή της Υπηρεσίας και την προώθηση των επεξεργασμένων στοιχείων στα αρμόδια Τμήματα της Διεύθυνσης για επιχειρησιακή αξιοποίηση
- η μέριμνα για τη διαρκή εξειδικευμένη εκπαίδευση και μετεκπαίδευση του προσωπικού της Διεύθυνσης σε θέματα καταπολέμησης του ηλεκτρονικού εγκλήματος, μέσω της κατάρτισης και υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Σύμφωνα όμως πάντα, με τις σχετικές ανάγκες των επιχειρησιακών Τμημάτων και σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Ανθρωπίνων Πόρων του Αρχηγείου, καθώς και με άλλες αρμόδιες υπηρεσίες ή φορείς της Χώρας και άλλων χωρών μέσω της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Αρχηγείου. (<http://www.astynomia.gr/>)

Στο Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης και Διαχείρισης Πληροφοριών λειτουργεί Κέντρο Επιχειρήσεων, το οποίο εξασφαλίζει το συντονισμό και την επικοινωνία του προσωπικού της Υπηρεσίας κατά τη διάρκεια της επιχειρησιακής του δράσης. Στο κέντρο επιχειρήσεων λειτουργούν, σε 24ωρη βάση, τηλεφωνικό κέντρο με ειδική γραμμή καταγγελιών, καθώς και ηλεκτρονική διεύθυνση (e-mail) για την επικοινωνία των πολιτών με την Υπηρεσία.

· Τμήμα Καινοτόμων Δράσεων και Στρατηγικής

Οι αρμοδιότητες του τμήματος αυτού είναι:

η κατάρτιση προγραμμάτων ενημέρωσης πολιτών και φορέων για θέματα που αφορούν το διαδίκτυο και τα ηλεκτρονικά εγκλήματα μέσω της υλοποίησης διαφόρων δράσεων όπως συνέδρια, ημερίδες, και τηλεδιασκέψεις, καθώς και η οργάνωση άλλων καινοτόμων δράσεων στο τομέα καταπολέμησης του ηλεκτρονικού εγκλήματος (<http://www.astynomia.gr/>).

- η χάραξη θεμάτων στρατηγικού σχεδιασμού, σχετικά με το κυβερνοέγκλημα.
- η προβολή και δημοσιοποίηση του κοινωνικού έργου της Υπηρεσίας μέσω της δημιουργίας και διαχείρισης προφίλ σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης (Twitter, Facebook κ.λπ.) και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα ηλεκτρονικών απειλών και κινδύνων (<http://www.astynomia.gr/>).
- η παρακολούθηση των εξελίξεων σε θέματα ηλεκτρονικού εγκλήματος, τόσο σε εσωτερικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, η εκπόνηση σχετικής ετήσιας μελέτης που αποσκοπεί στην εξαγωγή συμπερασμάτων για την εγκληματικότητα αυτών των αδικημάτων στην χώρα μας και η υποβολή συγκεκριμένων αιτιολογημένων προτάσεων για την αντιμετώπισή τους και
- η καταγραφή δράσεων και στατιστικών στοιχείων αναφορικά με το ηλεκτρονικό έγκλημα και η τήρηση αυτών (<http://www.astynomia.gr/>).

· Τμήμα Ασφάλειας Ηλεκτρονικών και Τηλεφωνικών Επικοινωνιών και Προστασίας Λογισμικού και Πνευματικών Δικαιωμάτων

Το Τμήμα Ασφάλειας Ηλεκτρονικών και Τηλεφωνικών Επικοινωνιών και Προστασίας Λογισμικού και Πνευματικών Δικαιωμάτων λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις της υπ' αριθ. 7001/2/1261-κά' από 28-08-2009 κοινής υπουργικής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης (Β'1879). Επίσης, το Τμήμα αυτό είναι αρμόδιο για:

- το χειρισμό υποθέσεων παράνομης διείσδυσης σε υπολογιστικά συστήματα και κλοπής, καταστροφής ή παράνομης διακίνησης λογισμικού υλικού, ψηφιακών δεδομένων και οπτικοακουστικών έργων που τελούνται σε ολόκληρη τη χώρα (<http://www.astynomia.gr/>).

- την παροχή συνδρομής σε άλλες αρμόδιες υπηρεσίες που διερευνούν τις υποθέσεις αυτές, κατά την ισχύουσα νομοθεσία και

- την παροχή αναγκαίας τεχνικής συνδρομής στα άλλα Τμήματα της Υπηρεσίας, τη διενέργεια ψηφιακής και διαδικτυακής έρευνας με τη χρήση σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού και την ψηφιακή και διαδικτυακή ανάλυση ψηφιακών δεδομένων, αρχείων και άλλων μέσων και ευρημάτων σε περιπτώσεις διερεύνησης σοβαρών υποθέσεων αρμοδιότητάς τους (<http://www.astynomia.gr/>).

- **Τμήμα Διαδικτυακής Προστασίας Ανηλίκων και Ψηφιακής Διερεύνησης**

Οι αρμοδιότητες του συγκεκριμένου τμήματος είναι οι ακόλουθες:

- Ø η εξιχνίαση και η δίωξη των εγκλημάτων που διαπράττονται κατά των ανηλίκων με τη χρήση του διαδικτύου και των άλλων μέσων ηλεκτρονικής ή ψηφιακής επικοινωνίας και αποθήκευσης (<http://www.astynomia.gr/>).

- Ø η διερεύνηση υποθέσεων διαδικτυακής ή ηλεκτρονικής παρενόχλησης (cyber bullying) και ρατσισμού (<http://www.astynomia.gr/>).

- Ø η παροχή συνδρομής στις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες για την αποτροπή αυτοκτονιών που γνωστοποιούνται μέσω διαδικτύου, καθώς και στις υπηρεσίες που διερευνούν υποθέσεις για εγκλήματα που τελούνται στο διαδίκτυο σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Τμήμα Ειδικών Υποθέσεων και Δίωξης Διαδικτυακών Οικονομικών Εγκλημάτων**

Οι αρμοδιότητες αυτού του τμήματος είναι οι εξής:

- Ø η καταπολέμηση οικονομικών εγκλημάτων και ιδίως εγκλημάτων που τελέστηκαν σε διαδικτυακό περιβάλλον με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων και νέων τεχνολογιών, σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων του δημοσίου και της εθνικής οικονομίας σε συνεργασία με την Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας και τις άλλες αρμόδιες εθνικές, ευρωπαϊκές και αλλοδαπές υπηρεσίες και αρχές (<http://www.astynomia.gr/>).
- Ø η συνεχής έρευνα του διαδικτύου και των άλλων μέσων ηλεκτρονικής επικοινωνίας και ψηφιακής αποθήκευσης, για την ανακάλυψη, εξιχνίαση και δίωξη των εγκληματικών πράξεων που διαπράττονται σε αυτά ή μέσω αυτών σε ολόκληρη τη χώρα, εφόσον για την διερεύνησή τους απαιτείται εξειδικευμένη τεχνική ή ψηφιακή έρευνα (<http://www.astynomia.gr/>).

5.4 Δράσεις – Πρόληψη και ενημέρωση

Η Δίωξη Ηλεκτρονικού εγκλήματος για να αντιμετωπίσει, ενημερώσει και ευαισθητοποιήσει τον κόσμο έχει προβεί σε μια σειρά από δράσεις προκειμένου να γνωστοποιήσει τους κινδύνους και να αφυπνίσει τα παιδιά, γονείς και τη κοινωνία.

Οι δράσεις για τις οποίες γίνεται λόγος είναι:

· **Ιστότοπος cyberkid.gr**

Στον συγκεκριμένο ιστότοπο παρέχονται χρήσιμες πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με το πως μπορεί να εκμεταλλευτεί όλη η οικογένεια τα θετικά των σύγχρονων τεχνολογιών που μας περιβάλλουν και φυσικά του διαδικτύου. Επίσης, η ιστοσελίδα εμπλουτίστηκε με δυο καινούριες ενότητες, την ενότητα «CyberAlert» όπου το κοινό μπορεί να ενημερωθεί για τους πιο συχνά εμφανιζόμενους κινδύνους που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο, και την ενότητα «Νέα» όπου αναρτώνται οι ανακοινώσεις που αφορούν τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος.

· **Εφαρμογές Cyberkid για φορητές συσκευές (APPS)**

Η συγκεκριμένη εφαρμογή δημιουργήθηκε με σκοπό να ενημερώνει καθημερινά τους γονείς και τα παιδιά κάθε οικογένειας για την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο και τους κινδύνους που ελλοχεύουν σε αυτό. Παράλληλα, είναι μία διαδραστική εφαρμογή, η οποία δίνει την δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας με τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος μέσω της γραμμής Cyber Alert αλλά και μέσω αποστολής άμεσου μηνύματος email, με τη χρήση ενός κουμπιού, ενώ υπάρχει η δυνατότητα ψυχαγωγίας μέσω των διαφόρων παιχνιδιών.

· **Ημερίδες Ασφαλούς Πλοήγησης**

Η Ελληνική αστυνομία μέσω της Διεύθυνσης της Δίωξης Ηλεκτρονικού εγκλήματος διοργανώνει ημερίδες σε όλη την Ελληνική Επικράτεια, έχοντας ως στόχο την ενημέρωση μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών για τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης και γενικά την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες.

Μέχρι στιγμής έχουν πραγματοποιηθεί 135 ενημερωτικές ημερίδες σε διάφορες πόλεις της χώρας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πρέβεζα, Ηγουμενίτσα, Τρίπολη, Ρόδο, Ηράκλειο Κρήτης, Χανιά κ.α.) κατά τα έτη 2011 έως σήμερα (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Διοργάνωση συνεδρίων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο**

Από το 2012 έως και το 2016, με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Ασφαλούς Πλοήγησης στο Διαδίκτυο, πραγματοποιήθηκαν από τη ΔΙ.Δ.Η.Ε. πέντε (5) συνέδρια σχετικά με Ασφαλή Πλοήγηση στο Διαδίκτυο τα οποία περιελάμβαναν παρουσιάσεις από διακεκριμένους και εξειδικευμένους σε θέματα που αφορούν στην Ασφαλή Πλοήγηση στο Διαδίκτυο, επιστήμονες της

Ελλάδας και του εξωτερικού. Στα συνέδρια αυτά συζητήθηκαν θέματα που αφορούσαν την ταχεία εξέλιξη του διαδικτύου και των κινδύνων που κρύβει, όπως και θέματα που αφορούν τη νομοθεσία που εφαρμόζεται στο χώρο του κυβερνοεγκλήματος.

Τα συνέδρια ήταν ανοιχτής δομής και επικοινωνίας, δεδομένου ότι μεταδίδονταν μέσω διαδικτύου, με εφαρμογές live – streaming, από την ιστοσελίδα της Ελληνικής Αστυνομίας (<http://www.astynomia.gr/>).

Μετά την ολοκλήρωση των Συνεδρίων η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος προχώρησε στην έκδοση των πρακτικών των συνεδρίων σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, μέσα από τα οποία δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να ενημερωθούν αναλυτικά για τις εισηγήσεις που πραγματοποιήθηκαν στα συνέδρια (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Τηλεδιασκέψεις με Σχολικές μονάδες**

Πρόκειται για έναν άλλο τρόπο ενημέρωσης των σχολείων ανά την επικράτεια μέσω της υιοθέτησης της τεχνολογίας των τηλεδιασκέψεων με παράλληλη σύνδεση σε πολλαπλά σημεία. Η τηλεδιάσκεψη γίνεται σε πραγματικό χρόνο και επιτρέπει να πραγματοποιηθεί παρουσίαση, συνομιλία, ερωτήσεις και απαντήσεις μεταξύ ομιλητών και ακροατών που βρίσκονται σε απόσταση (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά «σποτ»**

Η Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος προχώρησε στη δημιουργία και στην προβολή τηλεοπτικών σποτ για να ενημερώσει ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες για την προστασία τους από τους κινδύνους του διαδικτύου μέσω ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών πανελλαδικής εμβέλειας (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Συγγραφή και διαμοιρασμός ενημερωτικών φυλλαδίων**

Στο πλαίσιο της συνεχούς ενημέρωσης και ανάπτυξης του ιστότοπου www.cyberkid.gr δημιουργήθηκε πρόσφατα η ενότητα «Ψηφιακή Αλάνα», όπου τα παιδιά μπορούν να παίζουν τα αγαπημένα τους ηλεκτρονικά παιχνίδια με απόλυτη προστασία από τους κινδύνους που παραμονεύουν στο διαδίκτυο. Τα παιχνίδια, 31 στο σύνολό τους, έχουν σύγχρονα γραφικά και γρήγορη εξέλιξη ώστε να διατηρούν το ενδιαφέρον των παιδιών αμείωτο μέσα στην Ψηφιακή Αλάνα (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Εκπαιδευτικές Επισκέψεις**

Καθημερινά η Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος δέχεται αιτήματα από σχολεία και διάφορους φορείς που θέλουν να επισκεφτούν τα γραφεία τη Δίωξης και να ενημερωθούν σε θέματα που αφορούν την ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Συμμετοχή στο Πληροφοριακό Κέντρο της ΕΛ.ΑΣ. στη 79η ΔΕΘ(Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης)**

Περισσότεροι από 50.000 πολίτες έχουν επισκεφτεί το περίπτερο της Ελληνικής Αστυνομίας κατά τη 79η και 80η Δ.Ε.Θ και ενημερώθηκαν σχετικά με την "Ασφαλή Διαδικτυακή Πλοήγηση", με αποτέλεσμα το περίπτερο να αποτελέσει σημαντικό πόλο έλξης (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Σελίδα Cyberkid στο Facebook (www.facebook.com/cyberkid.gov.gr)**

Η συγκεκριμένη σελίδα στο Facebook δημιουργήθηκε τον Μάιο του 2014 με σκοπό να ενισχύσει την προβολή της ιστοσελίδας www.cyberkid.gr στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Παρουσιάζει ιδιαίτερη απήχηση καθώς περισσότεροι από 5.960 χρήστες του Facebook έχουν ήδη δηλώσει ότι τους «αρέσει» (like) και «ακολουθούν» τη δραστηριότητα της Σελίδας. Ακόμη πολλές φορές προβαίνουν

σε κοινοποιήσεις των αναρτήσεών της, μέσω της πλατφόρμας του Facebook (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Λογαριασμός Twitter @cyberalertGR**

Μέσω του λογαριασμού αυτού δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να ενημερωθούν άμεσα από τη Δίωξη σχετικά με τις τρέχουσες υποθέσεις, απάτες, παγίδες στο διαδίκτυο, επιστημονικά νέα, πρακτικές συμβουλές προστασίας ασφάλειας και ιδιωτικότητας, βασικές ενέργειες προστασίας λογαριασμών κοινωνικών δικτύων καθώς και των μελλοντικών τάσεων του διαδικτύου. Τέλος οι πολίτες θα ενημερώνονται για υποθέσεις που έφερε εις πέρας η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος αλλά και μελλοντικές δράσεις και παρουσιάσεις που μπορούν να παρευρεθούν και να παρακολουθήσουν, ενώ θα λαμβάνουν χρήσιμες ενημερώσεις για τους τρόπους αντιμετώπισης των προκλήσεων του ψηφιακού κόσμου και την προσαρμογή στα νέα δεδομένα (<http://www.astynomia.gr/>).

· **Ιστότοπος FeelSafe - www.cyberalert.gr/feelsafe/**

Με την αυξανόμενη χρήση του διαδικτύου για τις καθημερινές αγορές και τις εμπορικές συναλλαγές κρίθηκε απαραίτητη η διερεύνηση για το κατά πόσο ασφαλής είναι η πλοήγηση σε τέτοιου είδους σελίδες και κατ' επέκταση οι συναλλαγές. Έτσι, το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία και τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και η Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.), προχώρησαν στην υλοποίηση πλατφόρμας καινοτόμων δράσεων με την ονομασία «FeelSafe» (<http://www.astynomia.gr/>).

Στόχος αυτής της πλατφόρμας είναι η από κοινού συστηματική και επιστημονική μελέτη των θεμάτων και προβλημάτων που προκύπτουν για το εμπόριο και τους καταναλωτές από τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, με σκοπό την ενημέρωση εμπόρων και καταναλωτών για τους διαδικτυακούς κινδύνους και την ασφαλή χρήση του διαδικτύου στις εμπορικές συναλλαγές και τις διαδικτυακές αγορές (<http://www.astynomia.gr/>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Σκοπός έρευνας

Ο σκοπός της έρευνας είναι η ανακάλυψη γενικών κανόνων που διέπουν την καθημερινότητα και αποτελούν τα εφόδια στις συναλλαγές των ανθρώπων μέσω των οποίων κατασκευάζεται η καθημερινή πραγματικότητα (Κυριαζή, 2005).

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να εξεταστεί η ενημέρωση που διαθέτουν οι έφηβοι του δήμου Πατρέων όσον αφορά την διαδικτυακή παιδική πορνογραφία καθώς και να εξεταστεί η σχέση τους με την χρήση του Διαδικτύου. Το εργαλείο που χρησιμοποιήσαμε είναι το ερωτηματολόγιο, το οποίο σε συνδυασμό με την βιβλιογραφική ανασκόπηση, μας βοήθησε στην συγκέντρωση πληροφοριών και την διεξαγωγή συμπερασμάτων.

6.2 Είδος έρευνας

Η έρευνα που διεξήχθη είναι ποσοτική. Οι μέθοδοι, τεχνικές και η μεθοδολογία της ποσοτικής έρευνας είναι σχεδόν ίδιες τόσο στις θετικές όσο και στις θεωρητικές επιστήμες. Ο βασικός στόχος μιας ποσοτικής έρευνας είναι η **αναζήτηση** μιας συγκεκριμένης σχέσης μεταξύ αιτίου-αιτιατού (μέσω της διατύπωσης κανόνων, συναρτήσεων ή σχέσεων), η **πρόβλεψη** ή **πρόγνωση** και η **γενίκευση** των αποτελεσμάτων της έρευνας. Η ποσοτική έρευνα στηρίζεται στην χρήση, στην ανάλυση και στη συσχέτιση ποσοτικών μεγεθών μέσω στατιστικών μεθόδων ή άλλου είδους ποσοτικών υπολογισμών (Λατινόπουλος, 2010). Στην παρούσα έρευνα, εξετάστηκε η συσχέτιση της διαδικτυακής παιδικής πορνογραφίας με την σχέση των εφήβων με το Διαδίκτυο.

6.3 Ερευνητικά ερωτήματα

- Ø Υπήρχε πρόσβαση στο διαδίκτυο;
- Ø Σε τι βαθμό ήταν ενήμεροι οι έφηβοι για την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση;
- Ø Ποιος ο ρόλος του σχολείου και της οικογένειας στην ενημέρωση

6.4 Δειγματοληψία - Πληθυσμός έρευνας

Η πιο διαδεδομένη μορφή εμπειρικής έρευνας που αφορά τα κοινωνικά φαινόμενα, είναι η δειγματοληπτική. Η δειγματοληπτική έρευνα μπορεί να είναι περιγραφική ή επεξηγηματική. Η περιγραφική, όπως στην συγκεκριμένη έρευνα, έχει ως στόχο της την απλή καταγραφή του πληθυσμού σε σχέση με κάποια θέματα (Κυριαζή, 2005). Για παράδειγμα, στην έρευνα αυτή μελετήσαμε τις απόψεις και τις γνώσεις των εφήβων όσον αφορά την παιδική πορνογραφία Διαδίκτυο και την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση.

Το δείγμα μας αποτελείται από 60 μαθητές, αγόρια και κορίτσια, από 13- 16 ετών. Οι 60 μαθητές προέρχονται όλοι από την Πάτρα, καθώς είναι ο τόπος σπουδών των ερευνητριών που πραγματοποιούν την έρευνα. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν σε παιδιά που βρήκαμε έξω από σχολεία, καθώς η έρευνα πραγματοποιήθηκε τους καλοκαιρινούς μήνες.

Η μέθοδος που επιλέξαμε είναι η απλή τυχαία δειγματοληψία, στην οποία επιλέγεται τυχαία ο προκαθορισμένος αριθμός περιπτώσεων που θα αποτελέσουν το δείγμα της έρευνας, χωρίς προηγουμένως να κατηγοριοποιηθούν σε ομάδες με βάση τα χαρακτηριστικά τους (Παρασκευοπούλου, 1993). Κινηθήκαμε στην περιοχή του δήμου Πατρέων, με σκοπό να βρούμε παιδιά και να τους μοιράσουμε τα ερωτηματολόγια. Επισημάναμε στα παιδιά πως η έρευνα είναι ανώνυμη και περιμέναμε να τα συμπληρώσουν χωρίς να τα επηρεάζουμε για να μας δώσουν συγκεκριμένες απαντήσεις.

6.5 Ερευνητικό εργαλείο

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήσαμε είναι το ερωτηματολόγιο, το οποίο είναι ένα έντυπο με ερωτήσεις στην σειρά, στις οποίες το άτομο καλείται να απαντήσει γραπτώς. Οι ερωτήσεις είναι σχεδιασμένες και διατυπωμένες με τέτοιο τρόπο, ώστε οι απαντήσεις να εξασφαλίσουν στον ερευνητή τις ζητούμενες πληροφορίες (Παρασκευοπούλου, 1993).

Βασικό και απαραίτητο στοιχείο ενός ερωτηματολογίου, είναι οι ερωτήσεις του και οι οδηγίες που αφορούν την απάντησή τους, να είναι διατυπωμένες με τρόπο που να μην αφήνουν περιθώριο για παρερμηνείες (Παρασκευοπούλου, 1993).

Τα ερωτηματολόγια μας δόθηκαν και συμπληρώθηκαν επί τόπου, από κάθε παιδί ξεχωριστά. Οι ερωτήσεις μας στηρίζονται στα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης, τα οποία είναι τρία. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 5 δημογραφικά ερωτήματα και 20 ερωτήσεις.

6.5.1 Είδος Ερωτήσεων

Το ερωτηματολόγιο αρχικά, περιέχει 5 δημογραφικές ερωτήσεις, που αφορούν το φύλο, την ηλικία, το σχολείο που φοιτούν, την τάξη καθώς και τον τόπο κατοικίας τους. Έπειτα, ακολουθούν 20 ερωτήσεις, 18 ερωτήσεις κλειστού τύπου με προκαθορισμένες απαντήσεις, από τις οποίες οι 3 περιέχουν την επιλογή "άλλο", σε περίπτωση που ο ερωτώμενος δεν συμφωνεί με τις προκαθορισμένες επιλογές. Σε 3 ερωτήσεις, χρειάζεται επιπλέον συμπλήρωση στην απάντηση του ερωτώμενου και υπάρχουν 2 ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, που μπορεί να συμπληρώσει ελεύθερα την άποψή του.

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, αποτελείται από τέσσερις ερωτήσεις, που αφορούν την χρήση του Διαδικτύου. Αναλυτικά, στην 1η και 2η ερώτηση ερευνώνται το μέσο πρόσβασης στο Διαδίκτυο και οι ώρες που περνά ο ερωτώμενος στο Διαδίκτυο

αντίστοιχα. Έπειτα, στην τρίτη εξετάζονται οι λόγοι που χρησιμοποιούν οι έφηβοι το Διαδίκτυο και στην τέταρτη, οι ερωτώμενοι καλούνται να απαντήσουν αν έχουν επισκεφθεί ιστοσελίδες με ακατάλληλο περιεχόμενο. Σκοπός των ερωτήσεων αυτών είναι αρχικά να βρεθεί πόσες ώρες ασχολούνται οι έφηβοι με το Διαδίκτυο, καθώς και το αν έχουν βρεθεί σε σελίδες ακατάλληλου περιεχομένου.

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, αποτελείται από οκτώ ερωτήματα, που σχετίζονται με την διαδικτυακή παρενόχληση. Ακολουθούν 3 ερωτήσεις, που σχετίζονται με την γνώση του παιδιού όσον αφορά την σεξουαλική παρενόχληση- grooming (ερώτηση 1) και για το αν έχει συνομιλήσει και βρεθεί με κάποιον που γνώρισε στο Διαδίκτυο (ερωτήσεις 2 και 3). Έπειτα, ακολουθούν 5 ερωτήσεις που αφορούν τους λόγους που οδήγησαν το παιδί να βρεθεί με κάποιον άγνωστο, αν έχει δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση το ίδιο, αν έκανε κάτι για αυτό και αν μοιράστηκε την εμπειρία με κάποιον και τέλος, σε τι βαθμό το επηρέασε (ερωτήσεις 4-8). Οι ερωτήσεις αυτές, είχαν σκοπό να ερευνηθεί σε τι ποσοστό γνωρίζουν τα παιδιά για την διαδικτυακή παρενόχληση και αν έχουν υπάρξει θύματα παρενόχλησης τα ίδια.

Στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα, ερευνάται η ενημέρωση που έχουν τα παιδιά για την σωστή χρήση του Διαδικτύου και για την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση και αποτελείται από εννέα ερωτήσεις. Αναλυτικότερα, στις πρώτες έξι ερωτήσεις ερευνάται αν υπήρξε ενημέρωση από την οικογένεια και το σχολείο για την σωστή χρήση του Διαδικτύου, την σεξουαλική παρενόχληση και πιο συγκεκριμένα, την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση. Έπειτα, στην ερώτηση επτά ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει αν θα μιλούσε στους γονείς του σε περίπτωση που είχε πέσει θύμα διαδικτυακής σεξουαλικής παρενόχλησης. Στην ερώτηση οκτώ, ερωτάται αν γνωρίζει την ύπαρξη της σελίδας Safeline, και τέλος, στην ερώτηση εννέα καλείται να απαντήσει σύντομα τι θα συμβούλευε έναν φίλο του που έχει υπάρξει θύμα διαδικτυακής σεξουαλικής παρενόχλησης.

Από τις 20 ερωτήσεις, οι 7 έχουν διαμορφωθεί σύμφωνα με την κλίμακα Likert (ερευνητικό ερώτημα 2: ερώτηση 8, ερευνητικό ερώτημα 3: ερώτηση 1,2,3,4,5,6). Η κλίμακα Likert χρησιμοποιείται με στόχο την μέτρηση στάσεων ή απόψεων, στην οποία

οι ερωτώμενοι τοποθετούν τον βαθμό που συμφωνούν ή διαφωνούν σε ένα συγκεκριμένο θέμα (Κυριαζή, 2005).

Στο ερωτηματολόγιο, χρησιμοποιήσαμε επίσης την κλίμακα Guttman, η οποία χαρακτηρίζεται από το ότι οι ερωτήσεις μπαίνουν σε διάταξη σχετικά με την βαρύτητα τους και επίσης έχουν μοναδικό συνδυασμό απαντήσεων σε κάθε ερώτηση (ναι/οχι, συμφωνώ/διαφωνώ κλπ) (Κυριαζή, 2005). Από τις 20 ερωτήσεις, 7 έχουν διαμορφωθεί με την κλίμακα Guttman (ερευνητικό ερώτημα 1: ερώτηση 4, ερευνητικό ερώτημα 2: ερωτήσεις 1,2,3,5, ερευνητικό ερώτημα 3: ερωτήσεις 7,8).

6.6 Τύπος και χρόνος έρευνας

Ο τύπος που διεξήχθη η έρευνα ήταν η περιοχή του Δήμου Πατρέων και πιο συγκεκριμένα, οι φροντιστηριακές αίθουσες μέσης εκπαίδευσης, τα ίντερνετ καφέ και η διανομή σε παιδιά που βρίσκονταν στον προάυλιο χώρο του σχολείου. Η έρευνα μας διήρκησε ένα μήνα (Ιούλιος 2016).

6.7 Συλλογή δεδομένων

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε με ποσοτικοποιημένη στατιστική ανάλυση και χρησιμοποιήθηκε το πρόγραμμα excel. Κατά κύριο λόγο, τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν μετρήσιμα, καθώς οι ερωτήσεις ήταν κλειστού τύπου. Εξαίρεση αποτελούσαν δύο ερωτήσεις, στις οποίες οι ερωτώμενοι καλούνταν να απαντήσουν με βάση την δική τους άποψη.

Εφαρμόστηκε η πιλοτική έρευνα σε τρία ανήλικα άτομα, 2 αγόρια και 1 κορίτσι. Η πιλοτική έρευνα είναι σημαντική, γιατί βοηθά στη σωστότερη διατύπωση των ερωτήσεων και αποφεύγονται τυχόν παρερμηνείες (Κυριαζή, 2005).

6.8 Αξιοπιστία και εγκυρότητα της έρευνας

Οι μετρήσεις έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, τα οποία πληρούν κάποιους όρους. Δύο από αυτά, είναι η αξιοπιστία και η εγκυρότητα. Η αξιοπιστία, παρουσιάζει

τον βαθμό σταθερότητας των μετρήσεων καθώς και τον βαθμό συμφωνίας που έχουν οι επαναλαμβανόμενες μετρήσεις κάτω από τις ίδιες συνθήκες (Παρασκευοπούλου, 1993).

Ο βαθμός σταθερότητας ανάμεσα σε δύο μετρήσεις εκφράζεται κατά κύριο λόγο αριθμητικώς, με έναν από τους δείκτες συνάφειας και λέγεται συντελεστής αξιοπιστίας (Παρασκευοπούλου, 1993). Στην παρούσα έρευνα, δεν υπάρχει επαναληπτική μέτρηση για την αξιοπιστία των ερευνητικών αποτελεσμάτων, καθώς διεξάγεται στα πλαίσια πτυχιακής εργασίας.

Όσον αφορά την εγκυρότητα, η Ν. Κυριαζή αναφέρει πως ένα εργαλείο μέτρησης θεωρείται έγκυρο εφόσον καλύπτει την θεωρητική έννοια για την οποία κατασκευάστηκε. Στις κοινωνικές μετρήσεις ωστόσο, δεν εξασφαλίζεται σχεδόν ποτέ η απόλυτη εγκυρότητα. Για τον λόγο αυτό, η εγκυρότητα του εργαλείου μέτρησης υφίσταται όταν τα αποτελέσματα συμπίπτουν με άλλα στοιχεία (Κυριαζή, 2005).

6.9 Περιορισμοί στην έρευνα

Ο κυριότερος περιορισμός που βρήκαμε στην έρευνα ήταν πως δεν μπορούσαμε να βρούμε εύκολα παιδιά της συγκεκριμένης ηλικίας για να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τους καλοκαιρινούς μήνες και τα σχολεία ήταν κλειστά. Επομένως, χρειάστηκε να ψάξουμε περισσότερο για την εύρεση του δείγματος.

6.10 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της ποσοτικής έρευνας με ερωτηματολόγιο

Πλεονεκτήματα:

Οι δειγματοληπτικές έρευνες προσφέρουν μια απλή και εύκολη προσέγγιση με στόχο την μελέτη στάσεων, πεποιθήσεων, αξιών και κινήτρων. Επιπλέον, μπορούν να προσαρμοστούν για την συλλογή πληροφοριών και μπορούν να γενικευτούν σχεδόν από οποιοδήποτε. Ακόμα προσφέρουν μεγάλα σύνολα τυποποιημένων δεδομένων.

Οι δειγματοληπτικές έρευνες αποτελούν τις περισσότερες φορές τον μόνο ή τον ευκολότερο τρόπο για την ανάκληση πληροφοριών. Είναι πολύ αποτελεσματικές, καθώς

έχουν τη δυνατότητα να παράγουν μεγάλα σύνολα δεδομένων ενώ είναι σχετικά οικονομικές και σε παράγονται σε σύντομο χρονικό διάστημα. Τέλος, επιτρέπουν την ανωνυμία, η οποία είναι πολύ βασική και ενθαρρύνει το άτομο να τοποθετηθεί με ειλικρίνεια (Robson, 2007).

Μειονεκτήματα:

Τα δεδομένα επηρεάζονται από τα χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων και σε πολλές περιπτώσεις, δεν αναφέρουν τις πεποιθήσεις ή απόψεις τους με ακρίβεια καθώς φοβούνται την μεροληψία που συσχετίζεται με την κοινωνική αποδοχή. Επιπλέον, έχουν συνήθως χαμηλό ποσοστό ανταπόκρισης, μπορούν να εντοπιστούν ασάφειες ή παρερμηνείες και τέλος, υπάρχει η πιθανότητα οι ερωτηθέντες να μη πάρουν την έρευνα στα σοβαρά (Robson, 2007).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.1 Εισαγωγή

Με σκοπό την συλλογή στοιχείων για την σχέση των εφήβων με το διαδίκτυο καθώς και τις γνώσεις που έχουν σχετικά με την διαδικτυακή παιδική πορνογραφία διεξήχθη έρευνα στην περιοχή της Πάτρας. Το δείγμα μας ήταν κυρίως και τα δύο φύλα (αγόρια-κορίτσια) ηλικίας 12-18 ετών.

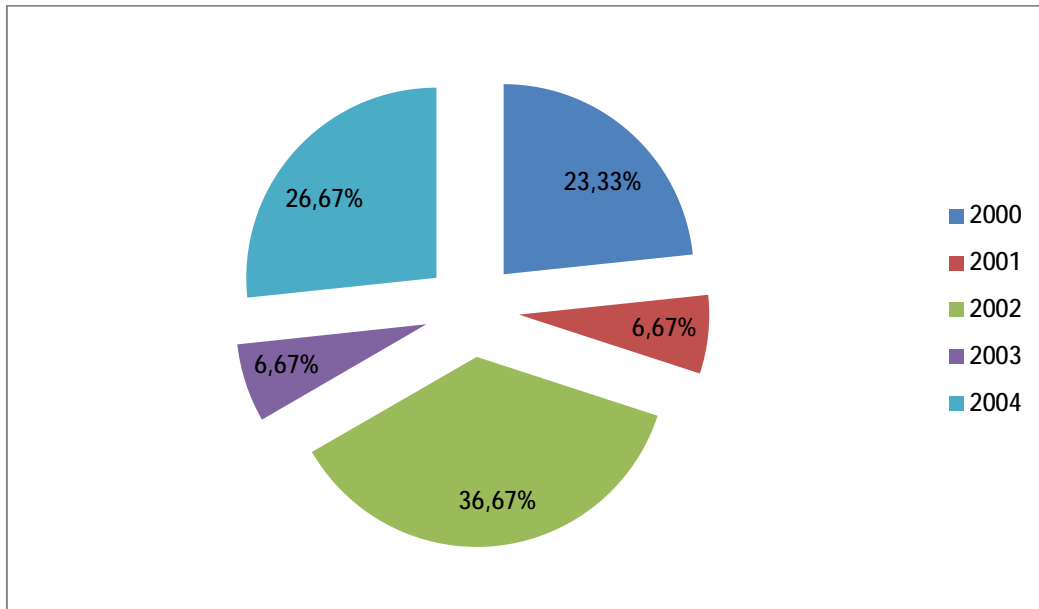
7.2 Αποτελέσματα

Ερώτηση 1: Ηλικία

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
2000	7	23,33%
2001	2	6,67%
2002	11	36,67%
2003	2	6,67%
2004	8	26,67%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100,00%

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
2000	7	23,33%
2001	2	6,67%
2002	11	36,67%
2003	2	6,67%
2004	8	26,67%
ΣΥΝΟΛΟ	30	100,00%

Γράφημα 1: Ηλικία συμμετεχόντων

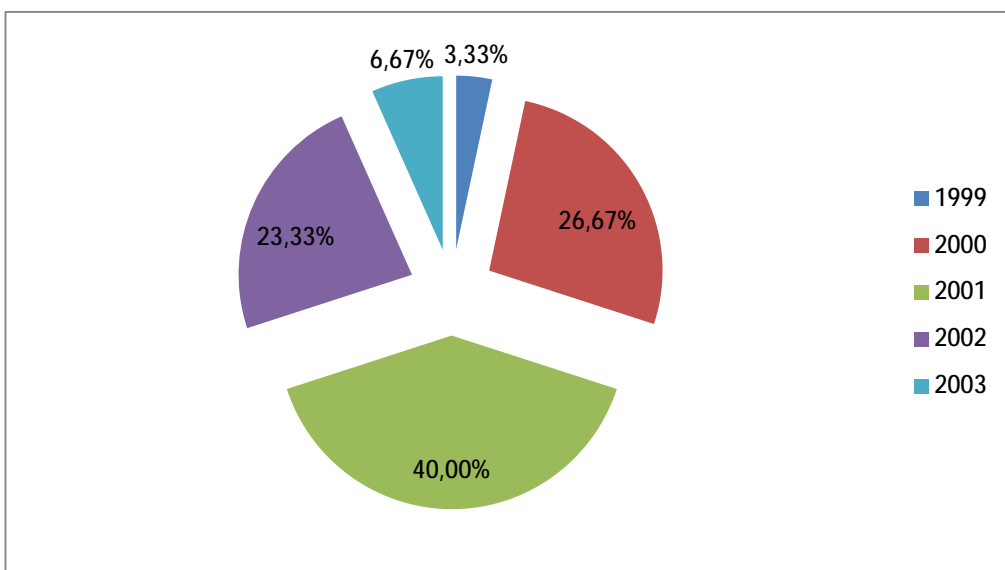

Όπως φαίνεται και στο σχήμα, το δείγμα των ηλικιών των κοριτσιών ήταν από το 2000 έως το 2004. Πιο συγκεκριμένα, ποσοστό 36,67% δηλαδή 11 κορίτσια του 2002, ποσοστό 26,67% δηλαδή 8 του 2004, 23,33% δηλαδή 7 του 2000, ποσοστό 6,67% δηλαδή 2 του 2003 και τέλος ποσοστό 6,67% δηλαδή 2 του 2001.

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
1999	1	3,33%
2000	8	26,67%
2001	12	40,00%
2002	7	23,33%
2003	2	6,67%

ΣΥΝΟΛΟ	30	100,00%
---------------	-----------	----------------

Γράφημα 1

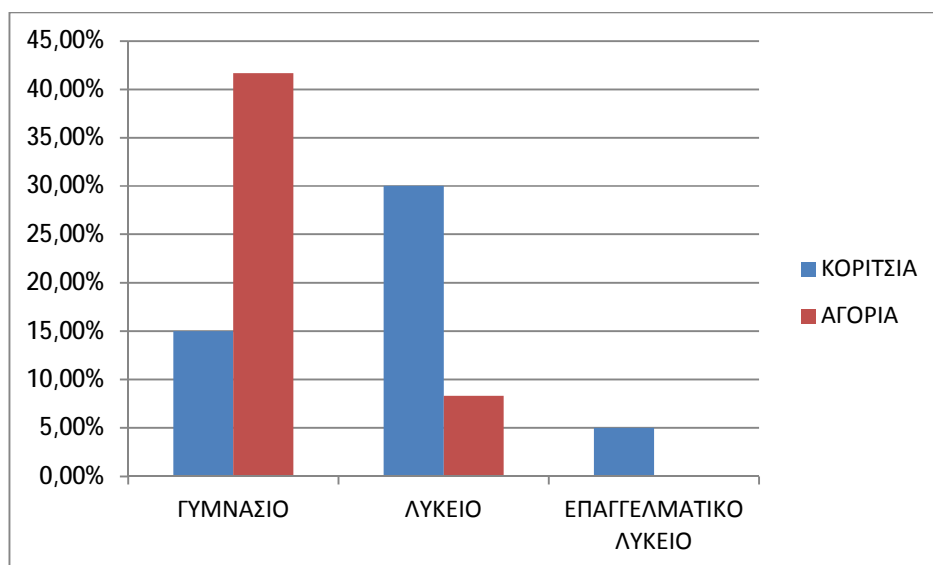
Το δείγμα ηλικιών των αγοριών όπως φαίνεται στο σχήμα, ξεκινά από το 1999 μέχρι το 2003. Πιο αναλυτικά, ποσοστό 40% δηλαδή 12 αγόρια του 2001, ποσοστό 26,67% δηλαδή 8 του 2000, ποσοστό 23,33% δηλαδή 7 του 2002, ποσοστό 6,67% δηλαδή 2 του 2003 και ποσοστό 3,33% δηλαδή 1 αγόρι του 1999.

Ερώτηση 2: Τάξη φοίτησης

	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΑΓΟΡΙΑ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ	41,67%	15,00%

ΛΥΚΕΙΟ	8,33%	30,00%
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ		5,00%

Γράφημα 2: Τάξη φοίτησης

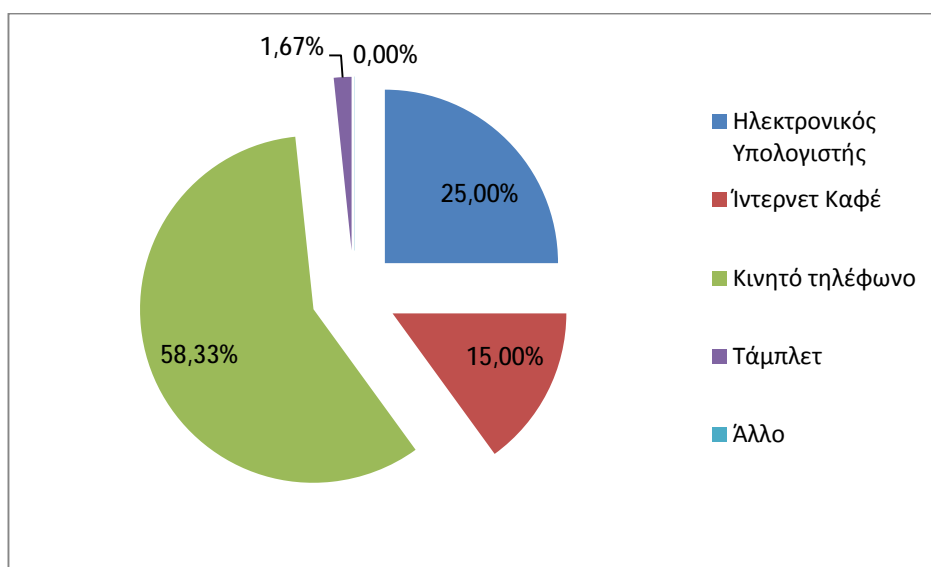
Στο συγκεκριμένο σχήμα όπως φαίνεται δίνεται ξεχωριστά οι τάξεις φοίτησης αγοριών και κοριτσιών. Συγκεκριμένα, στο δείγμα των κοριτσιών το 41,67% δηλαδή 25 άτομα φοιτά ή θα φοιτήσει στο γυμνάσιο ενώ το υπόλοιπο 8,33% δηλαδή 5 άτομα σε γενικό λύκειο ενώ στο δείγμα των αγοριών το 30% δηλαδή 18 άτομα φοιτά ή θα φοιτήσει σε γενικό λύκειο, το 15 δηλαδή 9 άτομα σε γυμνάσιο και το 5% δηλαδή 3 άτομα σε επαγγελματικό λύκειο.

Ερώτηση 3: Από ποιά μέσο έχεις συχνότερα πρόσβαση στο διαδίκτυο;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Ηλεκτρονικός Υπολογιστής	15	25,00%
Ίντερνετ Καφέ	9	15,00%
Κινητό τηλέφωνο	35	58,33%

Τάμπλετ	1	1,67%
Άλλο	0	0,00%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

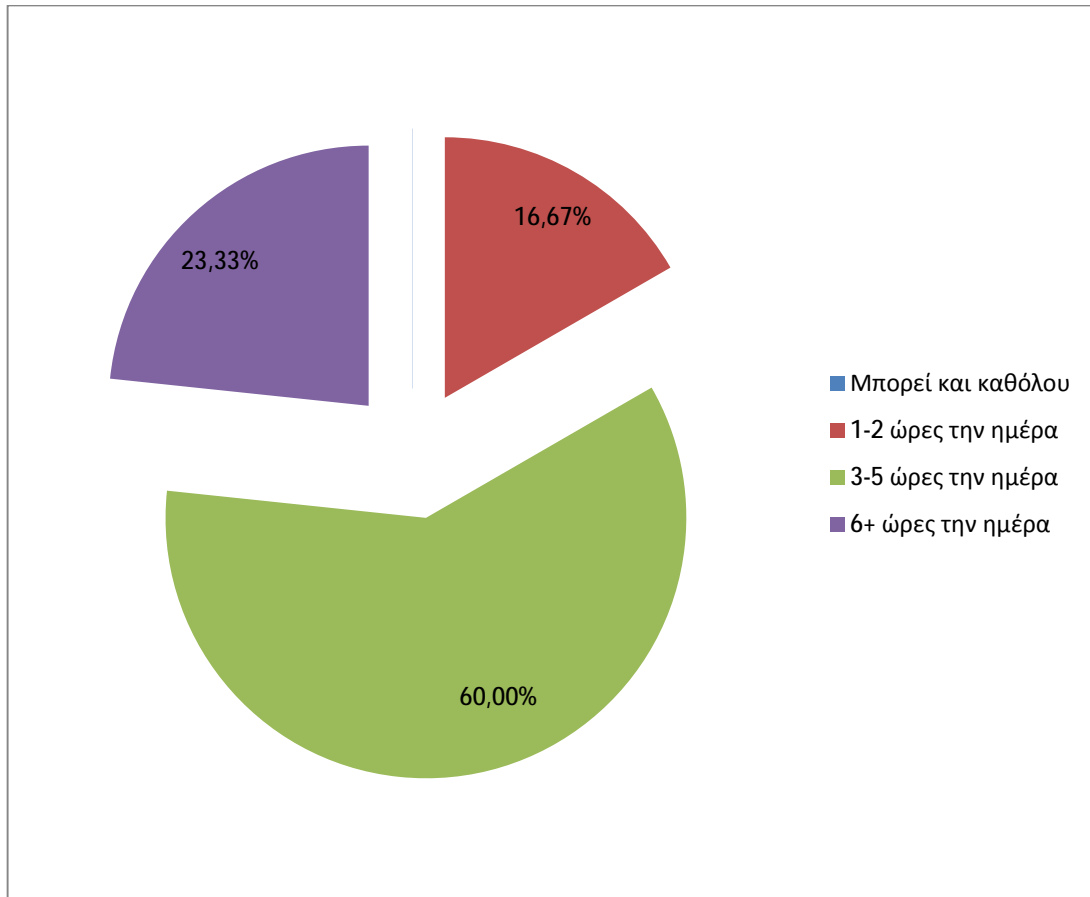
Γράφημα 3

Η πρώτη ερώτηση του ερωτηματολογίου αφορούσε την πρόσβαση στο διαδίκτυο. Όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα του σχήματος 3, οι 35 μαθητές σε ποσοστό 58,33% έχουν πρόσβαση από το κινητό τηλέφωνο, οι 15 σε ποσοστό 25% από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, οι 9 σε ποσοστό 15% από ίντερνετ καφέ και μόνο ένας ερωτώμενος, ποσοστό 1,67% έχει πρόσβαση από το τάμπλετ.

Ερώτηση 4: . Πόσο συχνά μέσα στην ημέρα χρησιμοποιείς το διαδίκτυο;

Γράφημα 4

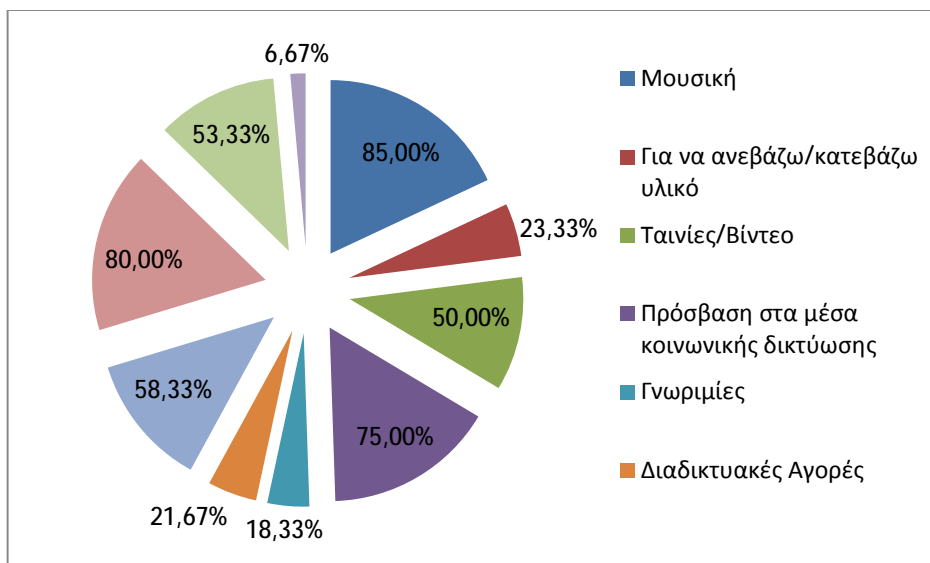

Η ερώτηση 4 του ερωτηματολογίου αφορούσε στη συχνότητα χρήσης του διαδικτύου μέσα στην μέρα. Όπως φαίνεται από το σχήμα το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος, το 60 % παιδιών καταναλώνει 3-5 ώρες την μέρα στο διαδίκτυο, το 23,33% των παιδιών πάνω από 6 ώρες την ημέρα και το 16,67% των παιδιών 1-2 ώρες. Ενώ η επιλογή «μπορεί και καθόλου» δεν επιλέχθηκε από το δείγμα μας.

Ερώτηση 5: Για ποιους λόγους χρησιμοποιείς το διαδίκτυο; (Μπορείς να δώσεις παραπάνω από μία απαντήσεις).

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Μουσική	51	85,00%
Για να ανεβάζω/κατεβάζω υλικό	14	23,33%
Ταινίες/Βίντεο	30	50,00%
Πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	45	75,00%
Γνωριμίες	11	18,33%
Διαδικτυακές Αγορές	13	21,67%
Παιχνίδια	35	58,33%
Συνομιλία με φίλους	48	80,00%
Αναζήτηση Πληροφοριών	32	53,33%
Άλλο	4	6,67%

Γράφημα 5

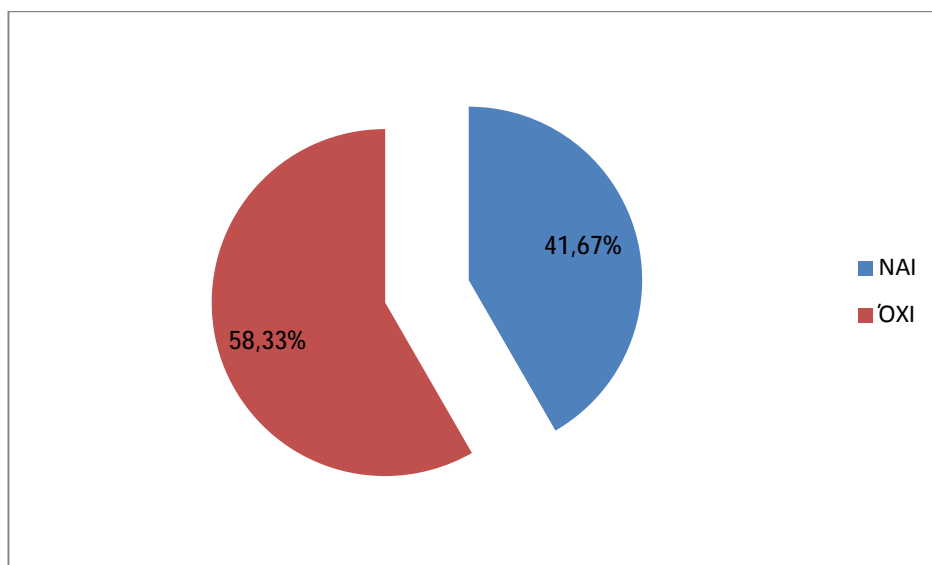

Στην ερώτηση τώρα για ποιους λόγους χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, οι ερωτώμενοι είχαν στην ευχέρεια τους να επιλέξουν παραπάνω από μια απαντήσεις. Έτσι από το συγκεκριμένο σχήμα προκύπτει πως το 85% απάντησε για να ακούει μουσική, το 75% των παιδιών απάντησαν για να έχουν πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το 58,33% του δείγματος για να παίζει παιχνίδια ενώ το 80% απάντησε για να συνομιλεί με τους φίλους του. Επιπλέον, μια άλλη αγαπημένη ασχολία των παιδιών στο διαδίκτυο είναι η μουσική καθώς το 85% των ερωτηθέντων την επέλεξαν. Στη συνέχεια, η αναζήτηση πληροφοριών με ποσοστό 53,3%, η παρακολούθηση ταινιών/ βίντεο με ποσοστό 50% και οι γνωριμίες με αγνώστους αγγίζει το ποσοστό το 18,33%. Τέλος, μια άλλη δραστηριότητα με την οποία τα παιδιά περνούν το χρόνο τους είναι να ανεβάζουν ή να κατεβάζουν υλικό με ποσοστό 23,3%, να κάνουν διαδικτυακές αγορές με ποσοστό 21,67% και ένα 6,67% να καταλαμβάνει το άλλο.

Ερώτηση 6: Έχεις επισκεφθεί ιστοσελίδες με ακατάλληλο περιεχόμενο; (Αν ναι, τι είδους περιεχόμενο;)

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	25	41,67%
ΌΧΙ	35	58,33%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 6

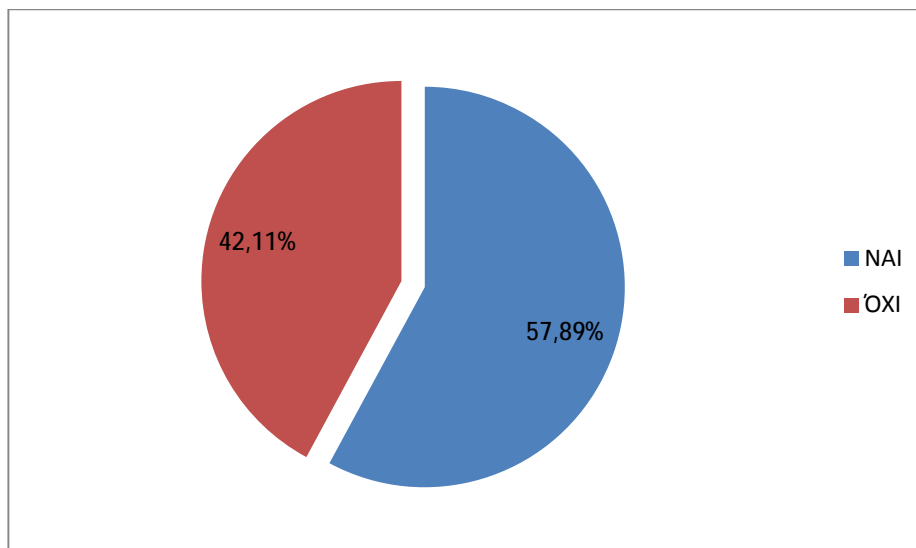

Όπως φαίνεται και στο παραπάνω σχήμα οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν αν έχουν επισκεφτεί ιστοσελίδες με ακατάλληλο περιεχόμενο και αν ναι τι είδους περιεχόμενο ήταν. Το 58,33% του δείγματος απάντησε αρνητικά, ότι δεν έχουν παρακολουθήσει ενώ μόλις το 25% απάντησε θετικά με περιεχόμενο κυρίως πορνογραφικό και βίαιο. Αξίζει να σημειωθεί πως το 41,67% των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά στο ότι έχουν επισκεφτεί ακατάλληλες ιστοσελίδες ήταν κατά κύριο λόγο αγόρια μόνο εκ των οποίων οι 2 ήταν κορίτσια.

Ερώτηση 7: . Γνωρίζεις τι είναι η διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση (grooming);

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	33	57,89%
ΌΧΙ	24	42,11%
ΣΥΝΟΛΟ	57	100,00%

Γράφημα 7

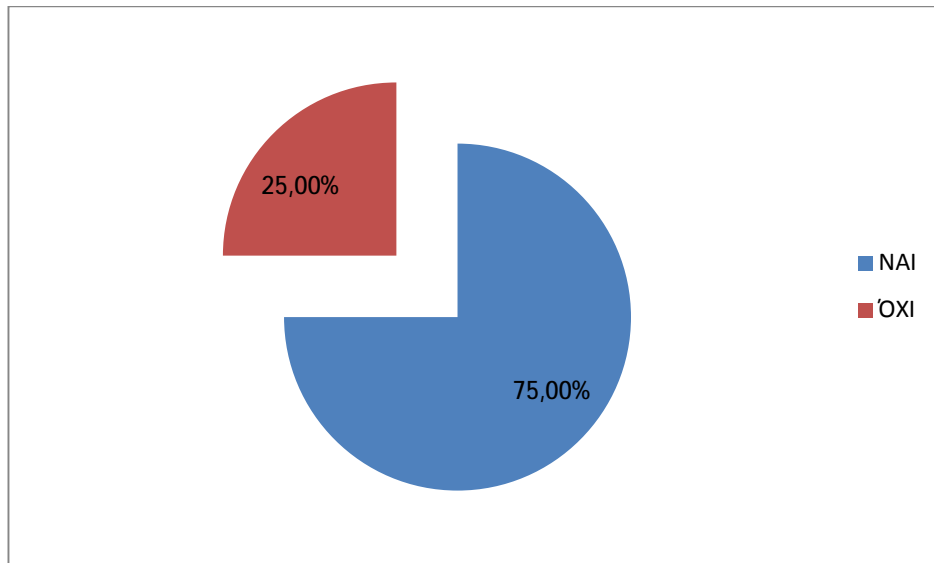

Όπως φαίνεται στο σχήμα 7 οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν για το αν γνωρίζουν τι είναι η διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση (grooming). Το 57,89% του δείγματος απάντησε θετικά ότι γνωρίζει ενώ το 42,11% απάντησε αρνητικά.

Ερώτηση 8: Έχεις συνομιλήσει με αγνώστους στο διαδίκτυο;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	45	75,00%
ΌΧΙ	15	25,00%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 8

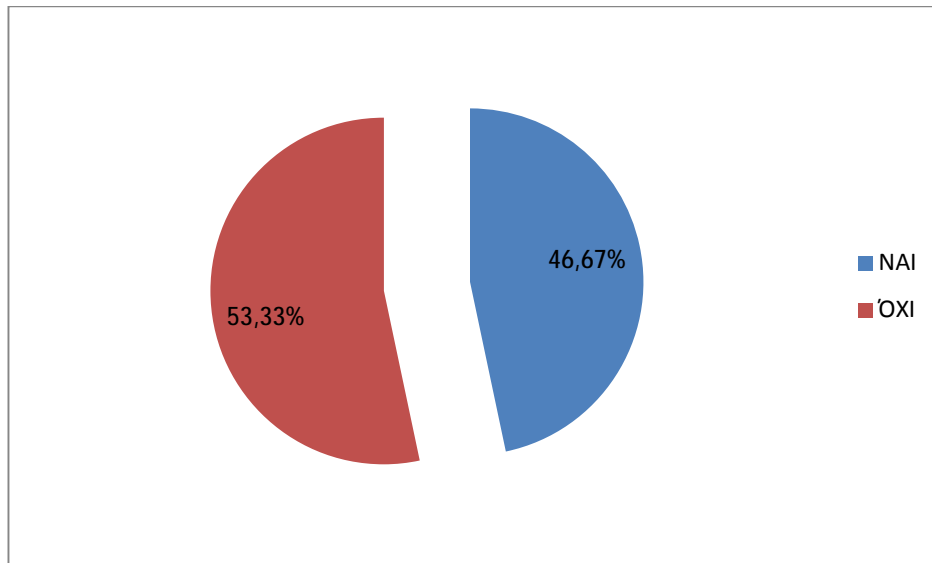

Το 75% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά στην ερώτηση για το ένα έχουν συνομιλήσει με αγνώστους στο διαδίκτυο και το 25% απάντησε αρνητικά.

Ερώτηση 9: Έχεις συναντηθεί με κάποιον που γνώρισες στο διαδίκτυο;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	28	46,67%
ΌΧΙ	32	53,33%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 9

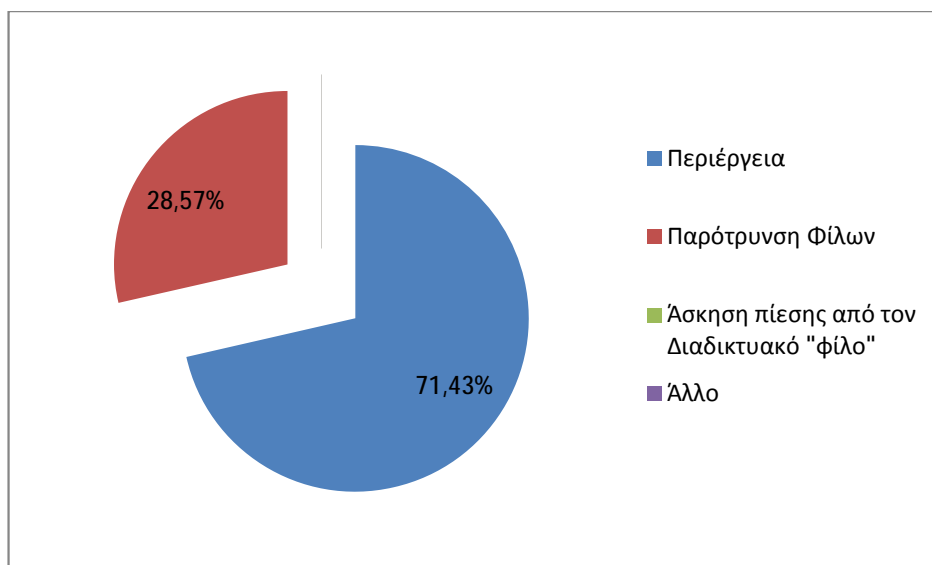

Στην ερώτηση εάν έχουν συναντηθεί με κάποιον που γνώρισαν στο διαδίκτυο, το 46,67% των παιδιών απάντησαν θετικά όπως φαίνεται και στο σχήμα ενώ το 53,33% απάντησε αρνητικά.

Ερώτηση 10: . Αν ναι, ποιοί λόγοι σε οδήγησαν στην συνάντηση αυτή;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Περιέργεια	20	71,43%
Παρότρυνση Φίλων	8	28,57%
Άσκηση πίεσης από τον Διαδικτυακό "φίλο"	0	0,00%
Άλλο	0	0,00%

Γράφημα 10

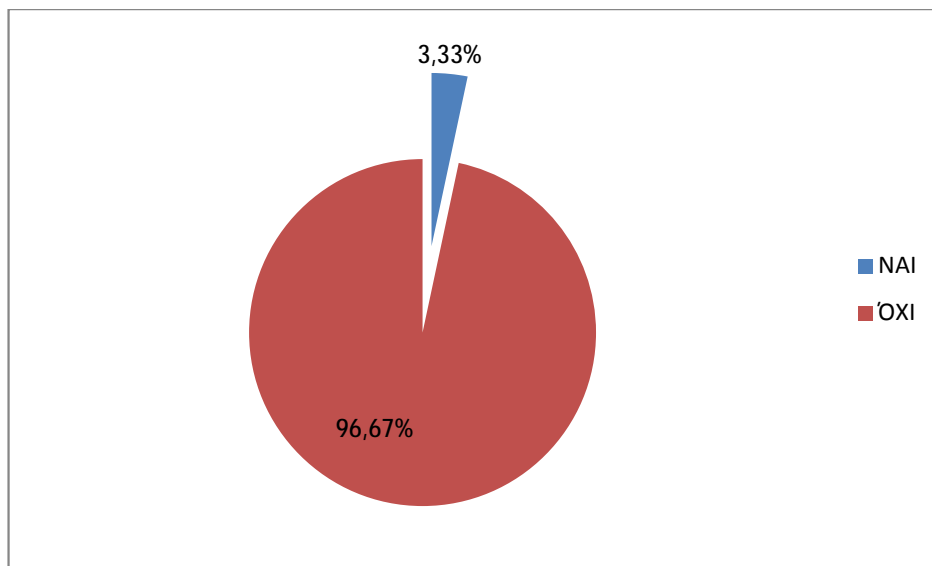

Το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησε θετικά στην προηγούμενη ερώτηση ανέφεραν πως οι λόγοι που τους οδήγησαν σε αυτή την συνάντηση ήταν κατά κύριο λόγο η περιέργεια σε ποσοστό 71,43% και η παρότρυνση από φίλους σε ποσοστό 28,57%.

Ερώτηση 11: Έχεις δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση μέσω του διαδικτύου;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	2	3,33%
ΌΧΙ	58	96,67%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 11

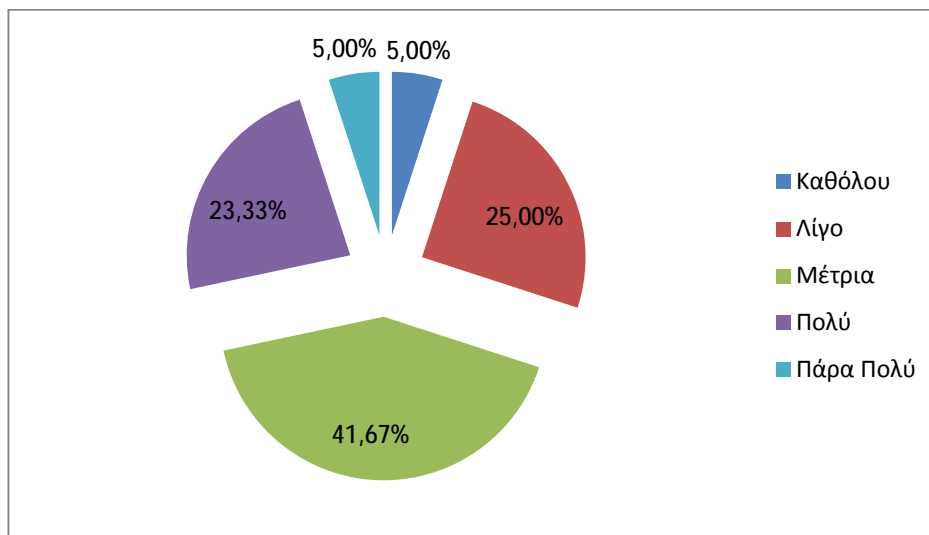

Το 96,67% των παιδιών στην ερώτηση αν έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση μέσω του διαδικτύου απάντησε αρνητικά, μόνο το 3,33% του δείγματος απάντησε θετικά. Ήταν κυρίως λεκτική η παρενόχληση, δεν το ανέφεραν σε κανέναν και στο κατά πόσο τα επηρέασαν το ένα παιδί πολύ ενώ το άλλο μέτρια.

Ερώτηση 12: . Υπήρξε ενημέρωση από την οικογένεια για την σωστή χρήση του διαδικτύου;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Καθόλου	3	5,00%
Λίγο	15	25,00%
Μέτρια	25	41,67%
Πολύ	14	23,33%
Πάρα Πολύ	3	5,00%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 12

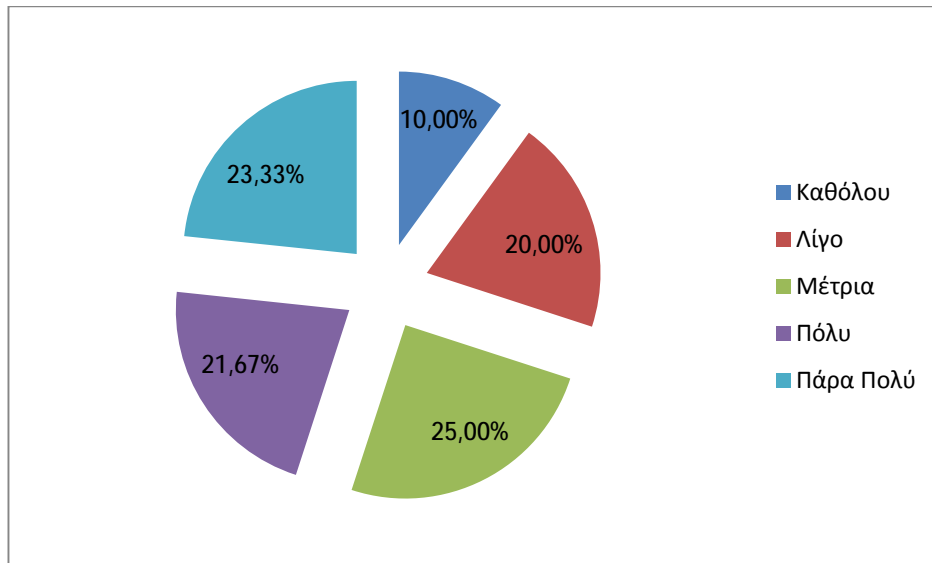

Στην ερώτηση στο κατά πόσο υπήρξε ενημέρωση από την οικογένεια για τη σωστή χρήση του διαδικτύου, όπως φαίνεται και στο σχήμα 41,67% του δείγματος είχε μέτρια ενημέρωση, το 25% απάντησε λίγο, το 23,33% απάντησε καθόλου, μόνο το 5% πολύ και το 5% πάρα πολύ.

Ερώτηση 13: Υπήρξε ενημέρωση από την οικογένεια για την σεξουαλική παρενόχληση;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Καθόλου	6	10,00%
Λίγο	12	20,00%
Μέτρια	15	25,00%
Πολύ	13	21,67%
Πάρα Πολύ	14	23,33%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 13

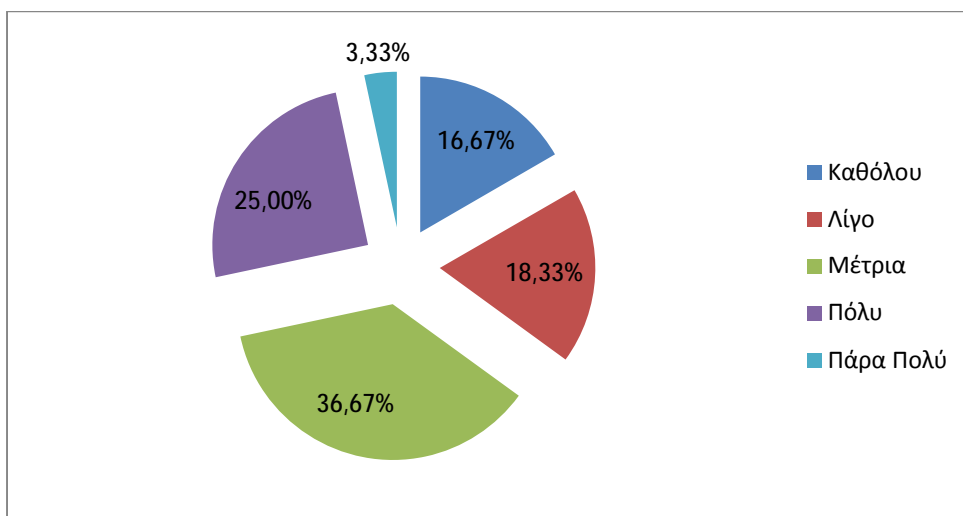

Όπως φαίνεται και στο παραπάνω σχήμα, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν αν υπήρξε από την οικογένεια ενημέρωση για την σεξουαλική παρενόχληση. Το 25% του δείγματος απάντησε μέτρια, το 21,27% απάντησε πολύ, το 23,33% πάρα πολύ, το 20% λίγο και μόνο το 10% καθόλου.

Ερώτηση 14: Υπήρξε ενημέρωση από την οικογένεια για την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Καθόλου	10	16,67%
Λίγο	11	18,33%
Μέτρια	22	36,67%
Πολύ	15	25,00%
Πάρα Πολύ	2	3,33%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 14

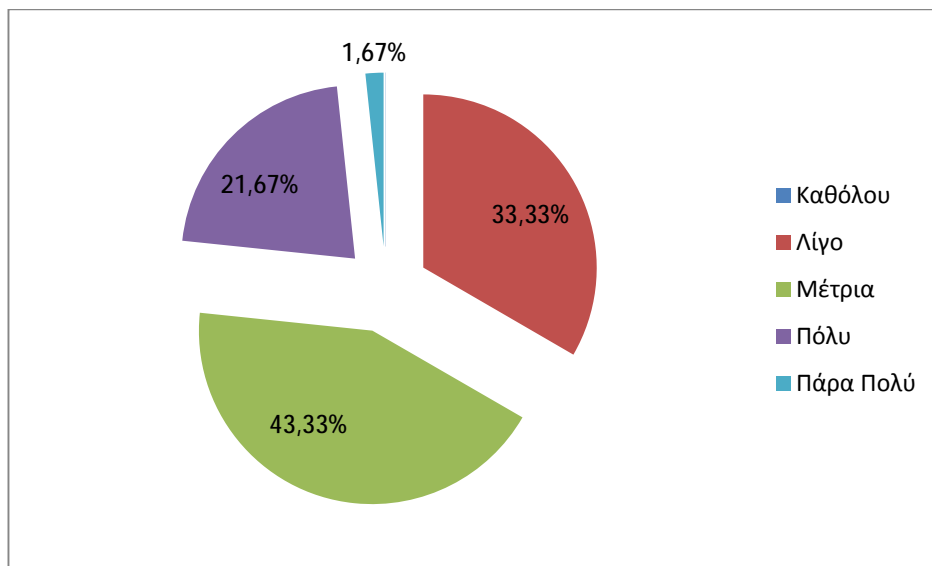

Στην ερώτηση τώρα, για το κατά πόσο υπήρξε ενημέρωση από την οικογένεια για την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση το 36,67% απάντησε μέτρια, το 25% πολύ, το 18,33%λίγο, το 10,66% καθόλου και το 3,33% πάρα πολύ.

Ερώτηση 15: Υπήρξε ενημέρωση από το σχολείο για την σωστή χρήση του διαδικτύου;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Καθόλου	0	0,00%
Λίγο	20	33,33%
Μέτρια	26	43,33%
Πολύ	13	21,67%
Πάρα Πολύ	1	1,67%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 15

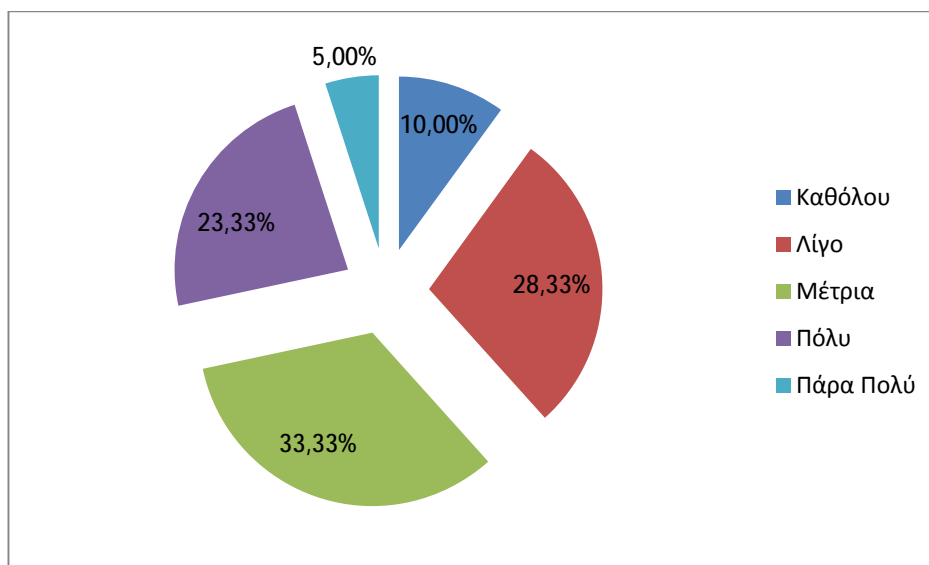

Το 43,33% των παιδιών απάντησε μέτρια στην ερώτηση αν υπήρξε ενημέρωση από το σχολείο για τη σωστή χρήση του διαδικτύου. Το 33,33% απάντησε λίγο, το 21,67% απάντησε πολύ και μόνο 1,67% πάρα πολύ ενώ το καθόλου δεν επιλέχθηκε από κανέναν.

Ερώτηση 16: Υπήρξε ενημέρωση από το σχολείο για την σεξουαλική παρενόχληση;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Καθόλου	6	10,00%
Λίγο	17	28,33%
Μέτρια	20	33,33%
Πολύ	14	23,33%
Πάρα Πολύ	3	5,00%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 16

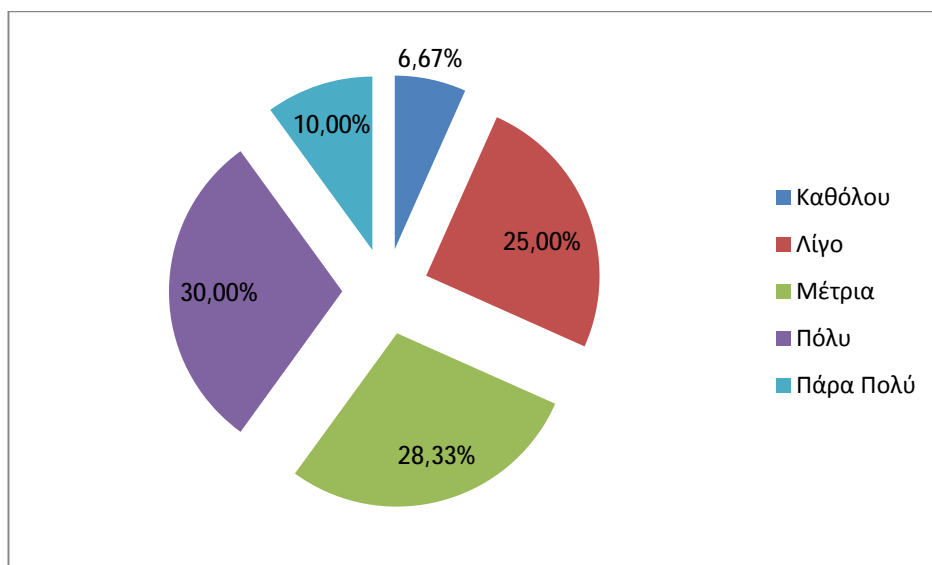

Στην ερώτηση εάν υπήρξε ενημέρωση από το σχολείο για την σεξουαλική παρενόχληση όπως φαίνεται και από το σχήμα το 33,33% των ερωτηθέντων απάντησε μέτρια, το 28,33% λίγο, το 23,33% πολύ, το 10% καθόλου και το 5% πάρα πολύ.

Ερώτηση 17: Υπήρξε ενημέρωση από το σχολείο για την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Καθόλου	4	6,67%
Λίγο	15	25,00%
Μέτρια	17	28,33%
Πολύ	18	30,00%
Πάρα Πολύ	6	10,00%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 17

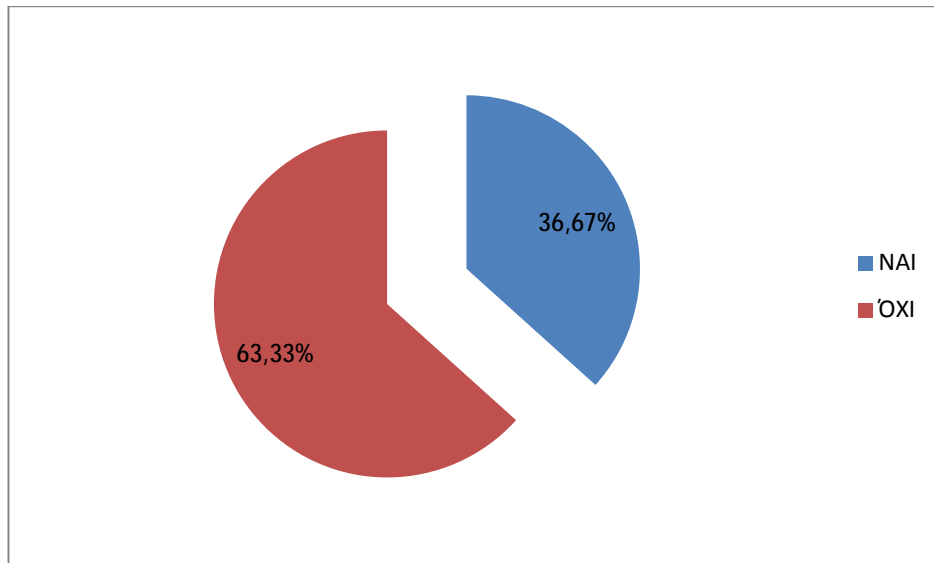

Στην ερώτηση αν υπήρξε ενημέρωση από το σχολείο για την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση το 28,33% των παιδιών απάντησε μέτρια, το 30% πολύ, το 25% λίγο, το 10% πάρα πολύ και μόνο το 6,67% καθόλου.

Ερώτηση 18: Θα μιλούσες στους γονείς σου σε περίπτωση που είχες πέσει θύμα διαδικτυακής σεξουαλικής παρενόχλησης;

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	22	36,67%
ΌΧΙ	38	63,33%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 18

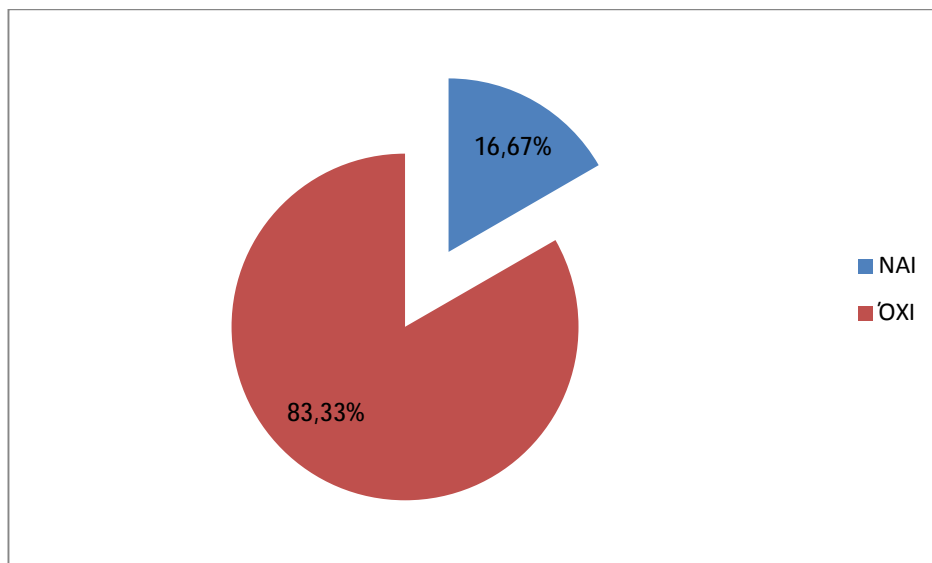

Στην ερώτηση για το αν θα μιλούσαν στους γονείς τους σε περίπτωση που είχαν πέσει θύματα διαδικτυακής σεξουαλικής παρενόχλησης, το 63,33% των ερωτηθέντων απάντησε αρνητικά όπως φαίνεται και στο σχήμα ενώ μόνο το 36,67% του δείγματος απάντησε θετικά. Ο λόγος για τον οποίο δεν θα το ανέφεραν ήταν κυρίως από ντροπή και φόβο για το τι θα συνέβαινε μετά (αντίδραση γονέων, στέρηση του διαδικτύου ή και βόλτας).

Ερώτηση 19: Γνωρίζεις για την ύπαρξη της σελίδας Safeline (ανοικτή γραμμή καταγγελιών παράνομου περιεχομένου στο Διαδίκτυο);

	ΔΕΙΓΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
ΝΑΙ	10	16,67%
ΌΧΙ	50	83,33%
ΣΥΝΟΛΟ	60	100,00%

Γράφημα 19

Το 83,33% των ερωτηθέντων απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση αν γνώριζαν για την ύπαρξη της ιστοσελίδας safeline ενώ μόλις το 16,67% απάντησε θετικά.

Ερώτηση 20: Τι θα συμβούλευες κάποιον φίλο/η σου αν σου έλεγε ότι έπεσε θύμα διαδικτυακής σεξουαλικής παρενόχλησης;

Τέλος στην ερώτηση σχετικά για το τι θα συμβούλευαν κάποιον φίλο/η τους αν τους έλεγε ότι έπεσε θύμα διαδικτυακής σεξουαλικής παρενόχλησης, η πλειονότητα των μαθητών ανέφεραν ότι θα τον συμβούλευαν να μιλήσει στους γονείς του ή σε κάποιον ειδικό για να μπορέσει να το αντιμετωπίσει. Αντίθετα, ορισμένοι μαθητές θα πρότειναν να διαγράψει το facebook για να σταματήσει να έχει επαφές με το συγκεκριμένο άτομο που τον παρενοχλεί ή αλλιώς εάν συνεχιζόταν η παρενόχληση να το κατήγγειλε στην αστυνομία. Αξιοσημείωτο είναι ότι μόνο ένας μαθητής γυμνασίου ανέφερε πως θα κατηγορούσε τον φίλο/η για την σεξουαλική παρενόχληση θεωρώντας τον υπαίτιο και αυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ/ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ολοκληρώνοντας την πτυχιακή μας εργασία, παρατηρήσαμε πως η πορνογραφία και η εκμετάλλευση των ανηλίκων έχει λάβει τα τελευταία χρόνια μεγάλες διαστάσεις και δημοσιεύονται όλο και πιο συχνά περιστατικά που σχετίζονται με την κακοποίηση ανηλίκων θυμάτων. Η παιδική πορνογραφία αποτελεί μια επιχείρηση που αποφέρει μεγάλα κέρδη, καταπατώντας τα γενετήσια δικαιώματα του παιδιού. Σε αυτό συμβάλλει η άνθηση του Διαδικτύου, καθώς προσφέρει στον καθένα την ελεύθερη πρόσβαση και χρήση χωρίς να υπάρχει ο απαιτούμενος έλεγχος.

Οι θύτες που διαπράττουν διαδικτυακά σεξουαλικά εγκλήματα σε βάρος ανηλίκων, συνήθως προέρχονται από το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον του παιδιού. Επιπλέον, τα θύματα τους προέρχονται από όλα τα κοινωνικά στρώματα και ανήκουν σε οποιαδήποτε ηλικιακή ομάδα, από την βρεφική μέχρι την εφηβική.

Αυτό που μας ώθησε στην διερεύνηση του θέματος, ήταν να εξετάσουμε τη σχέση των εφήβων με το Διαδίκτυο, τις γνώσεις που έχουν σχετικά με την διαδικτυακή πορνογραφία καθώς και την αντιμετώπιση τους σε πιθανή παρενόχληση. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα, είναι πως όλο το δείγμα μας είχε πρόσβαση στο Διαδίκτυο, με την πλειοψηφία να μην υπερβαίνει τις 3-5 ώρες την ημέρα. Όσον αφορά την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση, 33 από τους 60 μαθητές δεν γνώριζαν τι είναι. Παρόλα αυτά, δήλωσαν πως θα συνομιλούσαν με κάποιον άγνωστο, και ένα μικρό δείγμα ήταν πρόθυμο να κανονίσει συνάντηση απλά και μόνο από περιέργεια. Η πλειοψηφία των μαθητών απάντησε πως έλαβε μέτρια ενημέρωση από την οικογένεια σχετικά με την σωστή χρήση του Διαδικτύου καθώς και για την σεξουαλική και διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση. Επίσης, από την έρευνα προέκυψε πως το εκπαιδευτικό σύστημα δεν παρείχε επαρκή ενημέρωση για τους κινδύνους που

ελλοχεύουν στο Διαδίκτυο και τους τρόπους προστασίας και αντιμετώπισης ενός τέτοιου περιστατικού.

Τέλος, η πλειοψηφία των μαθητών απάντησε αρνητικά στο ερώτημα για το αν θα αποκάλυπταν πιθανή παρενόχληση στους γονείς τους, με κύριο λόγο άρνησης την ντροπή και τον φόβο για την αντίδραση τους.

8.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σύμφωνα με την βιβλιογραφική μας ανασκόπηση και την έρευνα που διεξήχθη στον Δήμο Πατρέων, καταλήξαμε στις παρακάτω προτάσεις που σκοπό έχουν να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση της κοινότητας σχετικά με την παιδική πορνογραφία, την σεξουαλική παρενόχληση σε παιδιά και τον ρόλο του Διαδικτύου.

A. ΓΟΝΕΙΣ

1. Οι γονείς, θα πρέπει να μάθουν στα παιδιά τους να αντιμετωπίζουν το Διαδίκτυο με κριτική σκέψη, ώστε να είναι σε θέση να ξεχωρίζουν και να διασταυρώνουν την πληροφορία που διαβάζουν (<http://www.saferinternet.gr/>).

2. Να μην στέλνουν φωτογραφίες ή βίντεο σε αγνώστους και να μην ανεβάζουν φωτογραφίες με προσωπικές τους στιγμές στο Διαδίκτυο (<http://www.saferinternet.gr/>).

3. Να συζητήσουν με τα παιδιά τους για τους αγνώστους στο Διαδίκτυο. Να τους εξηγήσουν πως οι άγνωστοι στο Διαδίκτυο δεν είναι πάντα όπως φαίνονται, και θα μπορούσαν να τους βλάψουν (<http://www.saferinternet.gr/>).

4. Αν κάποιος διαδικτυακός φίλος τους ζητήσει να κρατήσουν την φιλία τους μυστική, τα παιδιά θα πρέπει να γνωρίζουν πως πρέπει να το συζητήσουν με τους γονείς τους (<http://www.saferinternet.gr/>).

5. Να συζητήσουν με τα παιδιά τους και να τους εξηγήσουν πως πρέπει να είναι πολύ προσεκτικά όταν συνομιλούν με άλλους στο Διαδίκτυο. Ακόμα και σε σελίδες που υποτίθεται πως είναι μόνο για παιδιά (π.χ κάποιο φόρουμ για ηλεκτρονικά παιχνίδια),

μπορεί να βρίσκεται κάποιος ενήλικος που παριστάνει το παιδί (<http://www.saferinternet.gr/>).

6. Να τονίσουν στα παιδιά τους πως δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να κανονίσουν συνάντηση με κάποιον που γνώρισαν στο Διαδίκτυο (<http://www.saferinternet.gr/>).

B. ΣΧΟΛΕΙΟ

1. Ο καθηγητής της πληροφορικής, θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει διαδικτυακούς τόπους κυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων, που αφορούν στα δικαιώματα του παιδιού καθώς και στην παιδική προστασία. Με αυτόν το τρόπο, τα παιδιά θα ενημερωθούν για τα δικαιώματά τους και θα είναι σε θέση να προστατεύσουν τον εαυτό τους (Πιλήσης, 2011).

2. Οι εκπαιδευτικοί, θα πρέπει να είναι ενημερωμένοι και πλήρως καταρτισμένοι, αφενός για να παρέχουν σωστή πληροφόρηση στα παιδιά και αφετέρου για να μπορούν να χειριστούν μια τέτοια κατάσταση αν χρειαστεί (Πιλήσης, 2011).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, Ε. (1991). *Κακοποίηση – παραμέληση παιδιών*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Αγάθωνος-Γεωργοπούλου, Ε. (1998). *Οδηγός για την αναγνώριση και αντιμετώπιση της κακοποίησης και παραμέλησης του παιδιού*. Αθήνα: Ινστιτούτο Υγείας του παιδιού.
- Αθανασοπούλου, Ε. (2013). *Σεξουαλική κακοποίηση, χρήσιμες πληροφορίες*. Θεσσαλονίκη: Publish city.
- Βαϊδάκης, Ν. (2005). *Η σεξουαλική συμπεριφορά του ανθρώπου*. Βήτα Ιατρικές εκδόσεις.
- Βλαχόπουλος, Κ. (2007). *Ηλεκτρονικό έγκλημα- Μορφές-Πρόληψη-Αντιμετώπιση*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Γιωτάκος, Ο. (2004). *Σεξουαλική επιθετικότητα και παραφιλίες*. Αθήνα: Βήτα.
- Γιωτάκος, Ο. & Πρεκατέ, Β. (2006). *Σεξουαλική κακοποίηση- Μυστικό; Όχι πια!* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Δημόπουλος, Χ. (2006). *Εγκλήματα της Γενετήσιας Εκμετάλλευσης Ανηλίκων*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Δημοπούλου- Λαγωνίκα, Μ. (2009). *Μεθοδολογία Κοινωνικής Εργασίας- Μοντέλα Παρέμβασης-Από την ατομική στην γενική- ολιστική προσέγγιση (5^η εκδ.)*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Δημοπούλου- Λαγωνίκα, Μ. Κατσίκη, Γ., & Μαρντικιάν-Γαζεριάν, Μ. (2008). *Ενδοοικογενειακή βία – Διεπιστημονική προσέγγιση στην πρόληψη και την αντιμετώπιση*. Αθήνα: Α.Ω.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως, 12.6.2014, νόμος υπ' αριθμόν 4267.
- Judith, L. Herman, (1996). *Η βία*, Αθήνα: Θετίλη (Trauma and Recovery, 1992, Basic Books).

- Καλλινικάκη, Θ. (1998). *Κοινωνική εργασία στην θεωρία και την πρακτική της κοινωνικής εργασίας* (9^η εκδ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κούμουλα, Α. Σκλάβου, Κ. (2013). *Κακοποίηση: όταν τα παιδικά όνειρα γίνονται εφιάλτες*. Αθήνα: Απεικόνιση.
- Κυριαζή, Ν. (2005). *Η κοινωνιολογική έρευνα- Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών* (η' εκδ.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Λατινόπουλος, Γ. (2010). *Τα πρώτα βήματα στην έρευνα- ένας χρηστικός οδηγός για νέους ερευνητές*. Αθήνα: Κριτική Α.Ε.
- Νικολαΐδης, Γ. & Σταυριανάκη, Μ. (2009). *Βία στην οικογένεια- Τεκμηριωμένη πρακτική και τεκμήρια από την πρακτική*. Αθήνα.
- Παπαϊωάννου, Κ. (2000). *Παιδιά- Γονείς- Κοινωνικοί λειτουργοί*. Αθήνα: Ελλην.
- Παρασκευοπούλου, Ν. Ι. (1993). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας* (τόμος Β'). Αθήνα.
- Πιλήσης, Θ. *Ο Ρόλος των Εκπαιδευτικών στην Πρόληψη της Διαδικτυακής Σεξουαλικής Κακοποίησης των Παιδιών*, 2ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ - ΠΑΤΡΑ 28-30/4/2011
- Robson, C. (2007). *Real World Research*, (2η έκδ.). Αθήνα: Gutenberg.
- Σταθόπουλος, Π. (1999). *Κοινωνική πρόνοια-μια γενική θεώρηση* (εκδ. β'). Αθήνα: Έλλην.
- Τσιαντής, Ι. (2001). *Εισαγωγή στην παιδοψυχιατρική*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Warley, D. Petter, J. (1997). *Child abuse: Recognition and management*, London: Scuttari Press.
- Χατζηφωτίου, Σ. (2005). *Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών και παιδιών- Διαπιστώσεις και προκλήσεις για την Κοινωνική Εργασία*. Θεσσαλονίκη: Τζιόλας.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

www.moh.gov.gr [πρόσβαση στις 12 Απριλίου 2016]

www.0-18.gr/ [πρόσβαση στις 12 Απριλίου 2016]

maziatiopaidi.gr [πρόσβαση στις 12 Απριλίου 2016]

www.astynomia.gr [πρόσβαση στις 3 Ιουνίου 2016]

www.kethea.gr [πρόσβαση στις 10 Μαΐου 2016]

www.ddp.org.gr [πρόσβαση στις 10 Μαΐου 2016]

<http://obrela.gr> [πρόσβαση στις 10 Μαΐου 2016]

<http://kethi.gr> [πρόσβαση στις 5 Μαΐου 2016]

<http://hamomilaki.blogspot.gr/2010/07/simbolos-de-pedofilos-pedophilia.html>

[πρόσβαση στις 20 Ιουνίου 2016]

<http://www.otyposnews.gr/archives/3916> [πρόσβαση στις 13 Μαρτίου 2016]

<http://youth-health.gr/thematikes-enotites/genika-gia-tin-efibeia/xrisi-pornografikou-ulikou-sto-diadiktuo#.V76orTUyzIV> [πρόσβαση στις 1 Μαρτίου 2016]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το ερωτηματολόγιο που έχετε στα χέρια σας, έχει συνταχθεί στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας με θέμα «Παιδική πορνογραφία και Διαδίκτυο» και σκοπό έχει να ερευνήσει την σχέση των έφηβων με το διαδίκτυο καθώς και τις γνώσεις που έχουν σχετικά με την διαδικτυακή παιδική πορνογραφία. Η έρευνα είναι ανώνυμη.

Θα σας παρακαλούσαμε να απαντήσετε με ειλικρίνεια.

Ευχαριστούμε εκ των προτέρων.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Φύλο : Αγόρι Κορίτσι
2. Έτος γέννησης : _____
3. Σχολείο: Γυμνάσιο Γενικό Λύκειο Επαγγελματικό Λύκειο
4. Το Σεπτέμβριο θα φοιτήσω στην τάξη : Α' τάξη Β' τάξη Γ' τάξη
5. Κατοικό στην περιοχή: _____

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΧΡΗΣΗ

1. Από ποιο μέσο έχεις συχνότερα πρόσβαση στο διαδίκτυο;

- A. Ηλεκτρονικός υπολογιστής
- B. Ίντερνετ καφέ
- Γ. Κινητό τηλέφωνο
- Δ. Τάμπλετ
- E. Άλλο

2. Πόσο συχνά μέσα στην ημέρα χρησιμοποιείς το διαδίκτυο;

- A. Μπορεί και καθόλου
- B. 1-2 ώρες την ημέρα
- Γ. 3-5 ώρες την ημέρα
- Δ. 6+ ώρες την ημέρα

3. Για ποιους λόγους χρησιμοποιείς το διαδίκτυο; (Μπορείς να δώσεις παραπάνω από μία απαντήσεις).

- A. Για να ακούω μουσική
- B. Για να ανεβάζω/κατεβάζω υλικό (upload/download)
- Γ. Για να βλέπω ταινίες/βίντεο
- Δ. Για να έχω πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter)
- E. Για να κάνω γνωριμίες
- ΣΤ. Για να κάνω on-line αγορές
- Z. Για να παίζω παιχνίδια
- H. Για να συνομιλώ με τους φίλους μου
- Θ. Για να ψάχνω πληροφορίες
- I. Άλλο

4. Έχεις επισκεφθεί ιστοσελίδες με ακατάλληλο περιεχόμενο; (Αν ναι, τι είδους περιεχόμενο;)

- A. Ναι _____
- B. Όχι

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ

1. Γνωρίζεις τι είναι η διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση (grooming);

- A. Ναι
- B. Όχι

2. Έχεις συνομιλήσει με αγνώστους στο διαδίκτυο;

- A. Ναι
- B. Όχι

3. Έχεις συναντηθεί με κάποιον που γνώρισες στο διαδίκτυο;

- A. Ναι
- B. Όχι

4. Αν ναι, ποιοι λόγοι σε οδήγησαν στην συνάντηση αυτή;

- A. Περιέργεια.
- B. Παρότρυνση από τους φίλους μου.
- Γ. Άσκηση πίεσης από τον διαδικτυακό "φίλο".
- Δ. Άλλο.

5. Έχεις δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση μέσω του διαδικτύου;

- A. Ναι
- B. Όχι

Αν ναι, τι είδους;

6. Τι έκανες αφού σε παρενόχλησαν;

7. Μοιράστηκες με κάποιον αυτή την εμπειρία;

- A. Το είπα σε μια γραμμή βοήθειας
- B. Το είπα στους γονείς μου
- Γ. Το είπα στους φίλους μου
- Δ. Δεν το είπα σε κανέναν

8. Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι σε επηρέασε;

- A. Καθόλου
- B. Λίγο
- Γ. Μέτρια
- Δ. Πολύ
- E. Πάρα πολύ

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ /ΣΧΟΛΕΙΟ

1. Υπήρξε ενημέρωση από την οικογένεια για την σωστή χρήση του διαδικτύου;

- A. Καθόλου
- B. Λίγο
- Γ. Μέτρια
- Δ. Πολύ
- E. Πάρα πολύ

2. Υπήρξε ενημέρωση από την οικογένεια για την σεξουαλική παρενόχληση;

- A. Καθόλου
- B. Λίγο
- Γ. Μέτρια
- Δ. Πολύ
- E. Πάρα πολύ

3. Υπήρξε ενημέρωση από την οικογένεια για την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση;

- A. Καθόλου
- B. Λίγο
- Γ. Μέτρια
- Δ. Πολύ
- E. Πάρα πολύ

4. Υπήρξε ενημέρωση από το σχολείο για την σωστή χρήση του διαδικτύου;

- A. Καθόλου
- B. Λίγο
- Γ. Μέτρια
- Δ. Πολύ
- E. Πάρα πολύ

5. Υπήρξε ενημέρωση από το σχολείο για την σεξουαλική παρενόχληση;

- A. Καθόλου
- B. Λίγο
- Γ. Μέτρια
- Δ. Πολύ

E. Πάρα πολύ

6. Υπήρξε ενημέρωση από το σχολείο για την διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση;

A. Καθόλου

B. Λίγο

Γ. Μέτρια

Δ. Πολύ

E. Πάρα πολύ

7. Θα μιλούσες στους γονείς σου σε περίπτωση που είχες πέσει θύμα διαδικτυακής σεξουαλικής παρενόχλησης;

A. Ναι

B. Όχι

Για ποιό λόγο;

8. Γνωρίζεις για την ύπαρξη της σελίδας Safeline (ανοικτή γραμμή καταγγελιών παράνομου περιεχομένου στο Διαδίκτυο);

A. Ναι

B. Όχι

9. Τι θα συμβούλευες κάποιον φίλο/η σου αν σου έλεγε ότι έπεσε θύμα διαδικτυακής σεξουαλικής παρενόχλησης;
